

Raport końcowy

**Sytuacja społeczno-bytowa rodzin
z dziećmi zamieszkałych
w województwie lubelskim**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Na podstawie wyników badań wykonanych przez:

General Projekt Sp. z o.o.
ul. Zakole 2
10 - 699 Olsztyn
www.generalprojekt.pl

na zlecenie:

Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie

Zespół autorski:

Izabela Bednarczyk
Monika Jaroszewska
Milena Opęchowska
Aneta Sieklicka
Joanna Tomczyk

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

SPIS TREŚCI

<i>SPIS TREŚCI</i>	3
<i>WSTĘP</i>	4
<i>PODSUMOWANIE</i>	5
<i>ZAGADNIENIA METODOLOGICZNE</i>	11
1.1. Zakres badania	11
1.2. Technika badawcza wraz z doбором próby.....	13
1.3. Techniki analizy danych.....	16
<i>WYNIKI BADANIA</i>	19
2.1. Charakterystyka badanej zbiorowości.....	19
2.2. Rozpoznanie sytuacji bytowej rodzin	26
2.3. Relacje społeczne i aktywność obywatelska.....	52
2.4. Problemy opiekuńczo - wychowawcze.....	62
2.5. Edukacja i realizowanie obowiązku szkolnego	67
2.6. Zdrowie i rehabilitacja	81
2.7. Wypoczynek i rekreacja	86
2.8. Ocena jakości życia	98
2.9. Sytuacje kryzysowe	104
<i>WNIOSKI I REKOMENDACJE</i>	107
<i>ANEKS</i>	112
Spis tabel	112
Spis wykresów	114
Narzędzie badawcze	117

WSTĘP

Niniejszy raport jest efektem końcowym wykonanego badania pt. „*Sytuacja społeczno-bytowa rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim*” przeprowadzonego na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie przez firmę badawczą **General Projekt Sp. z o.o.** z siedzibą w Olsztynie, w ramach projektu systemowego ROPS „Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”.

Badanie zostało zrealizowane w okresie kwiecień - maj 2012 roku wśród 300 rodzin zamieszkałych na terenie województwa lubelskiego posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do lat 18 lub uczących się i pozostających na wyłącznym utrzymaniu rodziców/opiekunów do 25 roku życia.

W raporcie podjęto próbę zdiagnozowania sytuacji społeczno – bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w powiatach województwa lubelskiego.

Prezentowany raport zawiera opis celów badania, sformułowanych problemów badawczych, zastosowanej metodologii wraz z doбором próby, a także przedstawia wyniki badań przeprowadzonych wśród lubelskich rodzin.

Niniejsze badanie zostało przeprowadzone za pośrednictwem techniki bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego (PAPI) z wykorzystaniem standaryzowanego kwestionariusza wywiadu.

W badaniu została poruszona tematyka sytuacji bytowej rodzin, relacji społecznych i aktywności obywatelskiej, problemów opiekuńczo-wychowawczych, edukacji i realizowania obowiązku szkolnego, zdrowia i rehabilitacji, wypoczynku i rekreacji, oceny jakości życia oraz sytuacji kryzysowych w lubelskich rodzinach.

PODSUMOWANIE

Główne wyniki badania przedstawione zostały w podrozdziałach, z czego każdy stanowił odrębny obszar badawczy.

W podrozdziale „Rozpoznanie sytuacji bytowej rodziny” poruszona została tematyka sytuacji zawodowej i ekonomicznej w badanych rodzinach. Analiza materiału badawczego wykazała, iż w większości badanych rodzin sytuacja ekonomiczna jest średnia. Przeciętny miesięczny dochód netto w przeliczeniu na jednego członka rodziny mieści się w przedziale od 352 do 1000 zł. W związku z tym, dochody badanych rodzin są wystarczające, choć aby zakupić luksusowe dobra czy usługi (takie jak np. zagraniczne wycieczki, lepszy samochód, lepszy sprzęt audio, modne i lepsze ubrania, czy wypoczynek dla dzieci, itp.) w przeważającej części przypadków rodziny muszą oszczędzać. Z badania ponadto wynika, iż w większości badanych rodzin dzieci mają zapewnione zaspokojenie podstawowych potrzeb, a także możliwość uczęszczania na zajęcia dodatkowe (np. językowe czy sportowe). Wynika to z tego, iż w dominującej części rodzin, które wzięły udział w badaniu, pracuje obydwój rodziców (głównie w oparciu o umowę o pracę).

Analiza pozyskanych danych wykazała, iż rodziny, których dochody nie były wystarczające i które odczuwały deficyt środków pieniężnych na zaspokojenie niektórych podstawowych potrzeb, stanowiły 35,7% badanej zbiorowości. Ponadto jedynie 12% badanych rodzin brakowało pieniędzy na wyżywienie dzieci, 18,9% na podstawową odzież dla dzieci, a w przypadku 24% rodzin na podręczniki i pomoce szkolne.

Warunki mieszkaniowe badanych rodzin również są w większości przypadków wystarczające. Rodziny mieszkają przeważnie w domach/mieszkaniach, w których na jedną osobę przypada od 11 do 20m². Jedynie 20% respondentów zadeklarowało, iż powierzchnia domu/mieszkania jest niewystarczająca, ale rzadko podejmują oni działania zmierzające do poprawy sytuacji mieszkaniowej ze względu na brak środków finansowych.

Z badania wynika również, iż 43,3% badanych rodzin korzystało kiedykolwiek z pomocy udzielanej przez różnego rodzaju instytucje świadczące pomoc rodzinie (w szczególności z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie). Najczęściej badani ci wskazywali, iż korzystali z pomocy finansowej z pomocy społecznej oraz wsparcia rzeczowego

w postaci m.in. ubrań, sprzętów, podręczników szkolnych, itp., a pomoc tą w przeważającej części przypadków oceniali jako średnio, bądź wysoko przydatną.

W podrozdziale „*Relacje społeczne i aktywność obywatelska*” poruszona została tematyka kontaktów sąsiedzkich i prowadzonych działań na rzecz środowiska lokalnego. Z badania wynika, iż większa część badanych rodzin w województwie lubelskim utrzymuje głównie konwencjonalne stosunki sąsiedzkie, ograniczające się do ogólnie przyjętego sposobu pozdrawiania oraz grzecznościowego ukłonu w sytuacji spotkania osoby z sąsiedztwa, bądź stosunki świadczeniowe przejawiające się we wzajemnych przysługach. Natomiast co trzeci respondent utrzymywał przyjacielskie stosunki ze swoimi sąsiadami. Jeśli zaś chodzi kwestie związane z aktywnością obywatelską, to badanie wykazało, iż obiektem zainteresowania największej części respondentów były sprawy związane z polityką oraz zainteresowanie działalnością spółdzielni/sołectwa, zaś najmniej popularnym rodzajem aktywności obywatelskiej była działalność wolontariacka oraz uczestnictwo w organizacjach/zrzeszeniach działających na rzecz środowiska lokalnego. Ponadto badani dostrzegali dużą ważność spraw dotyczących zarówno swoich miejscowości zamieszkania, jak i kraju, natomiast sprawy regionu, Europy i świata okazały się mniej istotne. Kolejnym przejawem aktywności obywatelskiej jest podejmowanie działań na rzecz środowiska lokalnego. Analiza materiału badawczego wykazała, iż przewaga badanych rodzin, nigdy nie podejmowała działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego. Natomiast respondenci, którzy podejmowali tego typu działania, najczęściej wskazywali, iż dotyczyły one w głównej mierze pomocy najuboższym oraz pomocy w organizacji różnego rodzaju imprez.

W podrozdziale „*Problemy opiekuńczo – wychowawcze*” poruszona została tematyka problemów z dziećmi. Badanie wykazało, iż jedynie ¼ badanych rodzin miała problemy opiekuńczo – wychowawcze z dzieckiem/dziećmi, z czego w głównej mierze dotyczyły one problemów w nauce. Nieco rzadziej respondenci wskazywali na problemy związane z nadużywaniem środków odurzających (np. alkohol, narkotyki), bądź wszelkie przejawy agresji. Głównym skutkiem występujących problemów były najczęściej problemy w nauce, nieradzenie sobie w szkole, brak promocji do następnej klasy. Rzadziej były to natomiast problemy z prawem oraz ich negatywne następstwa. Rodzice, którzy zetknęli się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi najczęściej wprowadzali dzieciom kary, bądź sięgali po porady w różnego rodzaju instytucjach. W podrozdziale tym poruszona została również kwestia korzystania ze wsparcia psychologiczno – pedagogicznego. Wśród nieco ponad 28% badanych, którzy

”Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

skorzystali z tej możliwości, najczęściej korzystano z porad/konsultacji psychologicznych, bądź prawnych.

W podrozdziale „Edukacja i realizowanie obowiązku szkolnego” wyniki badania zostały przedstawione w podziale na poszczególne kategorie wiekowe dzieci. W pierwszej kolejności analizie poddane zostały dane dotyczące dzieci do 3 roku życia. Z badania wynika, iż w większości badanych rodzin dzieci te pozostają głównie pod opieką najbliższej rodziny, bądź pod opieką rodziców/opiekunów, rzadziej natomiast uczęszczają do żłobka lub prywatnego przedszkola. W związku z tym, najliczniejsza grupa respondentów nie ponosiła żadnych miesięcznych kosztów związanych z edukacją dzieci w tym wieku. Natomiast wśród tych osób, które zadeklarowały, że ponoszą koszty związane z edukacją dzieci, najczęściej wskazywano, iż wynosiły one powyżej 301 zł w przeliczeniu na jedno dziecko i w głównej mierze przeznaczane były na opłatę za przedszkole niepubliczne, edukacyjne książeczki, gry i zabawki oraz na dodatkowe zajęcia (np. językowe, artystyczne).

Jeśli zaś chodzi o dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), to w przeważającej części badanych rodzin dzieci te uczęszczały do przedszkola, bądź były pod opieką rodziców/opiekunów lub najbliższej rodziny. W tej grupie rodzin część z nich nie ponosiła żadnych kosztów związanych z edukacją dzieci w tym wieku lub miesięczne koszty wynosiły powyżej 350 zł w przeliczeniu na jedno dziecko i przeznaczane były głównie na opłaty za przedszkole lub na przybory edukacyjne (zeszyty ćwiczeń, przybory naukowe, wyprawki, itp.), czy też na zajęcia dodatkowe (takie jak: język obcy, zajęcia sportowe, artystyczne).

W badanych rodzinach dzieci w wieku szkolnym (tj. 7 - 18 lat) najczęściej uczęszczały do publicznej szkoły podstawowej lub do gimnazjum, w związku z tym w dominującej grupie tych rodzin, miesięczne koszty w przeliczeniu na jedno dziecko ponoszone na edukację mieszczą się w granicach do 200zł. Prawie wszyscy badani pieniądze te przeznaczali na opłaty za przybory edukacyjne, takie jak podręczniki, zeszyty ćwiczeń czy przybory naukowe oraz na opłaty za zajęcia sportowe i korepetycje.

Jeśli zaś chodzi o dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia) to najczęściej uczęszczały one na publiczne uczelnie, z czego najczęściej na studia wyższe licencjackie, rzadziej na magisterskie uzupełniające, bądź jednolite magisterskie. W tej grupie rodzin miesięczne koszty najczęściej wynosiły powyżej 1000 zł w przeliczeniu na jedno dziecko lub w granicach od 100 do

”Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

300 zł. W większości przypadków pieniądze te przeznaczane były na opłaty za przybory edukacyjne oraz na opłaty za akademik/stancję, bądź na opłacenie dojazdów lub czesnego.

Analiza materiału badawczego wykazała, że na dzieci do 3 roku życia w badanych rodzinach na edukację miesięcznie najczęściej przeznaczana jest kwota powyżej 301 zł, na dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) – kwotę powyżej 350 zł, na dzieci w wieku szkolnym (7-18 lat) - kwotę do 200 zł, a na dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 lat) - kwotę powyżej 1000 zł. Ponadto analiza materiału badawczego wykazała, że największa część rodziców z badanych rodzin jest zaangażowana w sprawy związane z edukacją swoich dzieci.

W kolejnym podrozdziale „*Zdrowie i rehabilitacja*” poruszone zostały kwestie związane z niepełnosprawnością i chorobami przewlekłymi w badanych rodzinach. Badanie wykazało, iż największego odsetka badanych rodzin nie dotyczyła kwestia niepełnosprawności, bądź choroby przewlekłej któregoś z członków rodziny. Jeśli zaś o chodzi o grupę rodzin, w której wystąpiły problemy zdrowotne, to częściej dotyczyły one dzieci, niż osób dorosłych (rodziców/opiekunów), zarówno jeśli chodzi o choroby przewlekłe, jak i niepełnosprawność. Wśród wszystkich schorzeń członków rodziny wskazanych przez respondentów, najczęstszym było upośledzenie narządu ruchu, a także choć rzadziej, schorzenia zaklasyfikowane do grup endokrynologicznych, metabolicznych, zaburzeń enzymatycznych, chorób zakaźnych i odzwierzęcych, zeszpecień czy chorób układu krwiotwórczego.

Ponadto w tym podrozdziale poruszone zostały zagadnienia dotyczące problemów z dostępem do infrastruktury medycznej. Z badania wynika, iż co trzeci respondent przyznał, iż w jego rodzinie występują problemy z dostępem do infrastruktury medycznej, które dotyczyły zwłaszcza zbyt długiego czasu oczekiwania na dostęp do publicznej opieki medycznej, bądź braku funduszy na niepubliczną opiekę zdrowotną. Jednocześnie najbardziej liczna grupa respondentów przyznała, iż nie ponosi stałych kosztów na leczenie/rehabilitację.

W podrozdziale „*Wypoczynek i rekreacja*” analizie poddane zostały informacje dotyczące spędzania wspólnego czasu w rodzinie. Z badania wynika, iż najlicniejsza grupa badanych wie jakie hobby oraz zainteresowania posiada ich dziecko/dzieci oraz wykazuje zainteresowanie ich aktywnością i wspiera ich pasję, a także spędza z dziećmi wolny czas. W większości badanych rodzin preferuje się aktywne formy spędzania wolnego czasu z rodziną (takie jak: ruch na łonie natury poprzez m.in. gry, zabawy, relaks na świeżym powietrzu oraz szeroko rozumianą turystykę). Ponadto z badania wynika, iż

”Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

lubelskie rodziny przywiązują dużą wagę do wypoczynku i wytchnienia od pracy, poświęcając czas dla rodziny. Jeśli zaś chodzi o koszty przeznaczane miesięcznie na rozrywkę i wypoczynek to mieszczą się one w większości rodzin w granicach do 200zł. Istotny jest także odsetek rodzin, które nie posiadają funduszy na żadne rozrywki i wypoczynek, co świadczy o względnie złej sytuacji materialnej tej kategorii osób. Respondenci zostali zapytani także o to, czy spędzają rodzinne wakacje. Analiza zebranych danych wykazała duże zróżnicowanie w odpowiedziach respondentów, bowiem zbliżony odsetek badanych przyznał, iż rodzinne wakacje spędza od czasu do czasu, rzadko lub zawsze. Ponad połowa respondentów spędza wakacje/urlopy u rodziny/przyjaciół, równie duży odsetek spędza ten czas w domu. Zdecydowanie najmniejszy odsetek respondentów wskazał, iż najczęstszym miejscem docelowym urlopów/ wakacji rodzinnych są wycieczki zagraniczne. Jeśli zaś chodzi o ponoszone koszty na wakacje/urlopy w gronie rodzinnym, to największy odsetek respondentów, zadeklarował, iż nie stać jest ich na spędzanie wspólnych wakacji/urlopów, bądź przeznacza na ten cel odkładane w ciągu roku pieniądze w wysokości od 1801 do 2000 zł.

Analiza materiału badawczego, opisana szczegółowo w kolejnym podrozdziale pn. „Ocena jakości życia” wykazała, iż dominująca część lubelskich rodzin swoją jakość życia ocenia jako dobrą, bądź przeciętną, a co za tym idzie większość respondentów ogólnie rzecz biorąc na dzień prowadzenia badania była zadowolona z życia. Natomiast w grupie rodzin, których członkowie nie byli zadowoleni z życia powodem tego była najczęściej zła sytuacja finansowa rodziny. Dość niski odsetek badanych zadeklarował również, iż czuje się wykluczony w swojej społeczności lokalnej, a głównymi przyczynami poczucia wykluczenia były zwłaszcza ubóstwo ich rodziny, a także, mimo że znacznie rzadziej: styl życia rodziny czy bezrobocie.

W ostatnim podrozdziale „Sytuacje kryzysowe” przedstawione zostały odpowiedzi respondentów na pytanie o to czy w rodzinach, które reprezentują, występują jakieś trudności oraz jeśli tak, to czego głównie dotyczą. Badanie wykazało, iż znaczna grupa badanych uważa, że w ich rodzinach nie występują większe trudności. Natomiast rodziny, w których występowały różnego rodzaju trudności i kłopoty (głównie spowodowane w większości przypadków zdarzeniami losowymi, bądź długotrwałym bezrobociem), wypracowały różne sposoby radzenia sobie z tymi problemami. Zdecydowana większość zwracała się z prośbą o pomoc do rodziny/krewnych, a także znaczny odsetek rodzin otrzymywał pomoc od państwa (m. in. z ośrodków pomocy społecznej, gminy, itp.).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Szczegółowe analizy dotyczące wyników badań zostały przedstawione w kolejnych częściach niniejszego opracowania.

Wykonawca na podstawie wyników badania opracował rekomendacje dotyczące zwłaszcza:

1. Godzenia życia zawodowego z rodzinnym przez osoby w wieku produkcyjnym w województwie lubelskim.
2. Zwiększenia zakresu i form wsparcia (w tym wsparcia środowiskowego i instytucjonalnego) na rzecz rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwłaszcza rodzin niepełnych.
3. Przeprowadzenia badania problemu ubóstwa w najuboższych lubelskich rodzinach w województwie lubelskim.
4. Przeprowadzenia badania odnośnie tematyki rodzin adopcyjnych i zastępczych w województwie lubelskim.
5. Wsparcia działań proekologicznych wśród lubelskich rodzin.
6. Wsparcia procesu wychowania dzieci i młodzieży w szkołach.
7. Wzmocnienia udziału rodziców w sferze edukacji dzieci jako dobrej praktyki lubelskich rodzin
8. Ułatwienia dostępu do publicznej opieki medycznej, zwłaszcza dla rodzin, które posiadają niepełnosprawnego bądź przewlekle chorego członka rodziny.
9. Wsparcia aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród lubelskich rodzin
10. Rozwoju metod pracy socjalnej z rodzinami.

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

ZAGADNIENIA METODOLOGICZNE

Głównym celem niniejszego badania było:

**zdiagnozowanie sytuacji społeczno – bytowej rodzin z dziećmi
zamieszkałych w województwie lubelskim**

Wyniki przeprowadzonej analizy posłużą jako podstawa do opracowania programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa oraz promowania nowych rozwiązań w zakresie wspierania dziecka i rodziny.

1.1. Zakres badania

- **TERYTORIALNY**
 - badanie swym zasięgiem obejmowało wszystkie powiaty województwa lubelskiego,
- **CZASOWY**
 - badanie realizowane było w miesiącach kwiecień - maj 2012 r.,
- **PODMIOTOWY**
 - w badaniu udział wzięli przedstawiciele rodzin – rodzice, bądź opiekunowie,
- **PRZEDMIOTOWY** - niniejsze badanie zostało przeprowadzone w następujących obszarach:

1. ROZPOZNANIE SYTUACJI BYTOWEJ RODZIN W ZAKRESIE:

- sytuacji ekonomicznej;
- źródła dochodu
- aktywności zawodowej;
- warunków mieszkaniowych;
- struktury rodziny;
- korzystania z systemów wsparcia i pomocy społecznej (systemu pomocy społecznej, systemu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego).

2. RELACJE SPOŁECZNE I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA:

- kontakty sąsiedzkie;
- działania na rzecz środowiska lokalnego;
- udział w organizacjach;
- uczestnictwo w wyborach;
- działalność wolontariacka.

3. PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE:

- konflikty z prawem, przejawy demoralizacji;
- nadzór kuratora;
- pobyt w ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych;
- problemy w nauce;
- profesjonalne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne;
- preferowane style wychowawcze.

4. EDUKACJA I REALIZOWANIE OBOWIĄZKU SZKOLNEGO:

- typ szkoły (publiczne i niepubliczne), klasa;
- szkoły ponadgimnazjalne i studia
- udział w zajęciach pozaszkolnych (obowiązkowych i fakultatywnych);
- współpraca między rodziną a szkołą;
- ponoszone koszty związane z edukacją;
- opieka nad dziećmi w wieku do 3 lat;
- edukacja przedszkolna.

5. ZDROWIE I REHABILITACJA:

- choroby przewlekłe;
- niepełnosprawność;
- dostęp i korzystanie z infrastruktury medycznej (publicznej i niepublicznej);
- ponoszone koszty leczenia i rehabilitacji.

6. WYPOCZYNEK I REKREACJA:

- preferowane formy wypoczynku (aktywne i bierne);
- miejsce spędzania wakacji i wolnego czasu;

- ilość czasu przeznaczanego na wypoczynek i rekreację;
- hobby, pasje i zainteresowania;
- ponoszone koszty;
- źródła finansowania wypoczynku i rekreacji.

7. OCENA JAKOŚCI ŻYCIA

- subiektywna ocena jakości życia;
- czynniki utrudniające funkcjonowanie w środowisku;
- poczucie wykluczenia.

8. SYTUACJE KRYZYSOWE:

- przemoc;
- uzależnienia;
- problemy małżeńskie;
- problemy finansowe
- zdarzenie losowe.

1.2. Technika badawcza wraz z doborem próby

W ramach niniejszego badania przeprowadzono ilościową analizę materiału badawczego zebranego poprzez realizację bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych PAPI w miejscu zamieszkania respondentów.

PAPI jest to technika badań „face to face”, z bezpośrednim udziałem ankietera. Pytania czytane są przez ankietera, który jednocześnie zapisuje odpowiedzi respondentów na papierowej wersji kwestionariusza wywiadu. To najbardziej tradycyjna metoda badawcza i także najbardziej skuteczna. Respondenci rozmawiając z ankieterem, którego mają przed sobą, czują się silnie zmotywowani do udzielania rzetelnych odpowiedzi.

Zastosowanie techniki badawczej PAPI łączy się koniecznością współpracy z koordynatorami regionalnymi oraz ankieterami, a także koderami. Takie podejście wymaga większej kontroli zbieranego materiału badawczego. Zgromadzone dane są wielokrotnie sprawdzane czy to pod kątem kompletności

”Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

wypełnienia kwestionariusza i zgodności filtrów i przejść, czy to wiarygodności zrealizowanych wywiadów (w kontakcie z respondentem oraz koordynatorem), co sprzyja zwiększeniu rzetelności badań. Głównymi zaletami badań realizowanych techniką PAPI są:

- sondaże realizowane przez ankieterów mają zazwyczaj wyższy odsetek odpowiedzi niż np. ankiety pocztowe czy telefoniczne,
- obecność ankietera na ogół zmniejsza liczbę wskazań typu „nie wiem” i „brak odpowiedzi”,
- ankieterzy służą również, jako zabezpieczenie przed mylnym rozumieniem pytań (pytanie kwestionariuszowe powinno oznaczać to samo dla każdego respondenta, a odpowiedzi respondentów każdorazowo muszą oznaczać to samo).

Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej grupie rodzin zamieszkałych na terenie województwa lubelskiego (w każdym powiecie województwa) posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do lat 18 lub uczących się i pozostających na wyłącznym utrzymaniu rodziców/opiekunów do 25 roku życia.

Przez rodzinę rozumiemy:

- ✓ rodziny pełne i niepełne wychowujące dziecko/dzieci,
- ✓ rodziny zastępcze oraz
- ✓ rodziny wychowujące dzieci przysposobione.

Rodzina pełna jest to para rodziców/opiekunów wychowujących dzieci w związku formalnym lub nieformalnym prowadząca wspólne gospodarstwo domowe. **Rodzina niepełna** jest to rodzic/opiekun wychowujący samotnie dziecko/dzieci.

W niniejszym badaniu udział wzięło 300 rodzin, które do badania zostały dobrane na zasadzie losowo warstwowego doboru próby. Metoda ta polega na podziale na warstwy (jednorodne pod względem jakiejś interesującej nas cechy), całej różnorodnej zbiorowości badanej. Losowanie z poszczególnych warstw odbywa się według określonych kryteriów warstwowania. Warstwą w niniejszym badaniu był powiat – jednostki do badania zostały dobrane na podstawie liczby ludności zamieszkującej dany powiat. Strukturę próby przedstawia poniższa *tabela 1*.

”Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Ponadto wg danych GUS w 2010 r. 1 149 253 osób zamieszkiwało wsie, a 1 002 642 miasta – w związku z tym z terenów wiejskich przebadanych zostało 160 rodzin (tj. 53,4%), natomiast w miastach badaniu poddanych zostało 140 rodzin (tj. 46,6%).

Tabela 1. Struktura próby w badaniu pod względem powiatu, w którym mieszka badana rodzina

Powiat	liczba ludności [dane GUS 2010 r.]	udział ludności	udział w próbie N=300 rodzin
Powiat m. Lublin	348 450	16,2%	49
Powiat lubelski	145 826	6,8%	20
Powiat bialski	112 538	5,2%	16
Powiat puławski	115 584	5,4%	16
Powiat zamojski	108 899	5,1%	15
Powiat łukowski	107 773	5,0%	15
Powiat biłgorajski	103 005	4,8%	14
Powiat kraśnicki	98 223	4,6%	14
Powiat tomaszowski	86 137	4,0%	12
Powiat lubartowski	89 610	4,2%	12
Powiat chełmski	78 530	3,6%	11
Powiat świdnicki	72 333	3,4%	10
Powiat radzyński	60 612	2,8%	9
Powiat hrubieszowski	66 521	3,1%	9
Powiat krasnostawski	67 357	3,1%	9
Powiat m. Chełm	67 324	3,1%	9
Powiat m. Zamość	66 234	3,1%	9
Powiat opolski	61 813	2,9%	9
Powiat m. Biała Podlaska	57 984	2,7%	8
Powiat łęczyński	57 178	2,7%	8
Powiat rycki	57 919	2,7%	8
Powiat janowski	46 960	2,2%	7
Powiat włodawski	39 316	1,8%	6
Powiat parczewski	35 769	1,7%	5
ogółem	2 151 895	100%	300

źródło: opracowanie własne

1.3. Techniki analizy danych

Końcowym, aczkolwiek niezwykle istotnym elementem prac badawczych była analiza i interpretacja danych uzyskanych w toku procedury badawczej.

Zebrane podczas badań informacje zostały wykorzystane do pogłębionej analizy sytuacji społeczno-bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim.

Zebrany materiał badawczy został poddany szczegółowej i wyczerpującej analizie. Wykonawca zastosował następujące analizy:

- Analizę jednowymiarową,
- Analizę dwuwymiarową,
- Weryfikację hipotez.

❖ Analiza jednowymiarowa

W ramach analizy jednowymiarowej obserwowano jedną zmienną lub jej cechę. Metoda ta stanowiła punkt wyjścia do dalszych analiz, gdyż pozwoliła uzyskać wgląd w problem badawczy.

❖ Analiza dwuwymiarowa

Za pomocą analizy dwuwymiarowej badano relacje między dwiema zmiennymi, np. między typem rodziny a oceną sytuacji ekonomicznej. Analiza ta posłużyła dla opisanego zależności zachodzących między dwiema obserwowanymi zmiennymi. Sposobem prezentowania tej relacji była tabela krzyżowa.

❖ Weryfikacja hipotez

Test chi-kwadrat jest to najczęściej stosowany test nieparametryczny. W niniejszym badaniu posłużył on do weryfikowania hipotez, iż pomiędzy dwoma obserwowanymi zmiennymi nie występuje związek/ zmienne nie są ze sobą powiązane.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Test chi-kwadrat stosowany był zwykle w przypadku badania niezależności cech niemierzalnych (jakościowych) lub w przypadku badania niezależności cechy jakościowej z ilościową.

Wykonawca w toku weryfikacji hipotez zastosował analizę zmiennych diagnostycznych i związków/ korelacji między nimi. Zaobserwowano istotny statystycznie związek pomiędzy następującymi zmiennymi (przyjęto następujące hipotezy alternatywne):

1. Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

Weryfikowana hipoteza H_1 = Sytuacja ekonomiczna rodziny jest istotnie statystycznie powiązana z typem rodziny

2. Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi (np. na basen, do kina, itp.)

Weryfikowana hipoteza H_2 = Częstotliwość wyjść z dziećmi jest istotnie statystycznie powiązana z typem rodziny

3. Typ rodziny a korzystanie ze świadczeń pomocowych

Weryfikowana hipoteza H_3 = Korzystanie ze świadczeń pomocowych przez rodziny jest istotnie statystycznie powiązane z typem rodziny

4. Typ rodziny a podejmowanie działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego

Weryfikowana hipoteza H_4 = Podejmowanie działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego przez rodziny jest istotnie statystycznie powiązane z typem rodziny

5. Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

Weryfikowana hipoteza H_5 = Kwota przeznaczana na urlop jest istotnie statystycznie powiązana z typem rodziny

6. Typ rodziny a ocena jakości życia rodziny

Weryfikowana hipoteza H_6 = Ocena jakości życia rodziny jest istotnie statystycznie powiązana z typem rodziny

7. Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej

Weryfikowana hipoteza H_7 = Poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej jest istotnie statystycznie powiązane z typem rodziny

8. Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych

Weryfikowana hipoteza H_8 = Częstotliwość podejmowania działań proekologicznych jest istotnie statystycznie powiązana z wielkością miejscowości zamieszkania rodziny

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

9. Wielkość miejscowości a spędzanie wspólnego czasu z rodziną

Weryfikowana hipoteza H_9 = Skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną jest istotnie statystycznie powiązana z wielkością miejscowości zamieszkania rodziny

10. Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

Weryfikowana hipoteza H_{10} = Kwota przeznaczana na wakacje/urlop jest istotnie statystycznie powiązana z wielkością miejscowości zamieszkania rodziny

11. Wielkość miejscowości a osiągnięte dochody

Weryfikowana hipoteza H_{11} = Osiągnięte przez rodzinę dochody są istotnie statystycznie powiązane z wielkością miejscowości zamieszkania rodziny

12. Liczba dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

Weryfikowana hipoteza H_{12} = Ocena sytuacji ekonomicznej rodziny jest istotnie statystycznie powiązana z liczbą dzieci

13. Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu

Weryfikowana hipoteza H_{13} = Regularność opłacania czynszu jest istotnie statystycznie powiązana z liczbą dzieci

14. Liczba dzieci a korzystanie ze świadczeń pomocowych

Weryfikowana hipoteza H_{14} = Korzystanie ze świadczeń pomocowych jest istotnie statystycznie powiązane z liczbą dzieci

15. Liczba dzieci a kontynuacja nauki

Weryfikowana hipoteza H_{15} = Możliwość kontynuacji nauki przez dzieci w rodzinie jest istotnie statystycznie powiązana z liczbą dzieci

16. Liczba dzieci a ocena jakości życia rodziny

Weryfikowana hipoteza H_{16} = Ocena jakości życia rodziny jest istotnie statystycznie powiązana z liczbą dzieci

Ponadto testowano także inne związki między zmiennymi, jednakże nie uzyskano istotnych statystycznie korelacji między nimi.

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYNIKI BADANIA

Prezentowane w poniższym rozdziale wyniki badania dotyczą w głównej mierze sytuacji społeczno – bytowej rodzin zamieszkałych w województwie lubelskim. Analiza i interpretacja zgromadzonego materiału badawczego została sporządzona w oparciu o odpowiedzi respondentów na pytania zawarte w kwestionariuszu wywiadu, podzielone na odrębne pod względem problematyki bloki tematyczne.

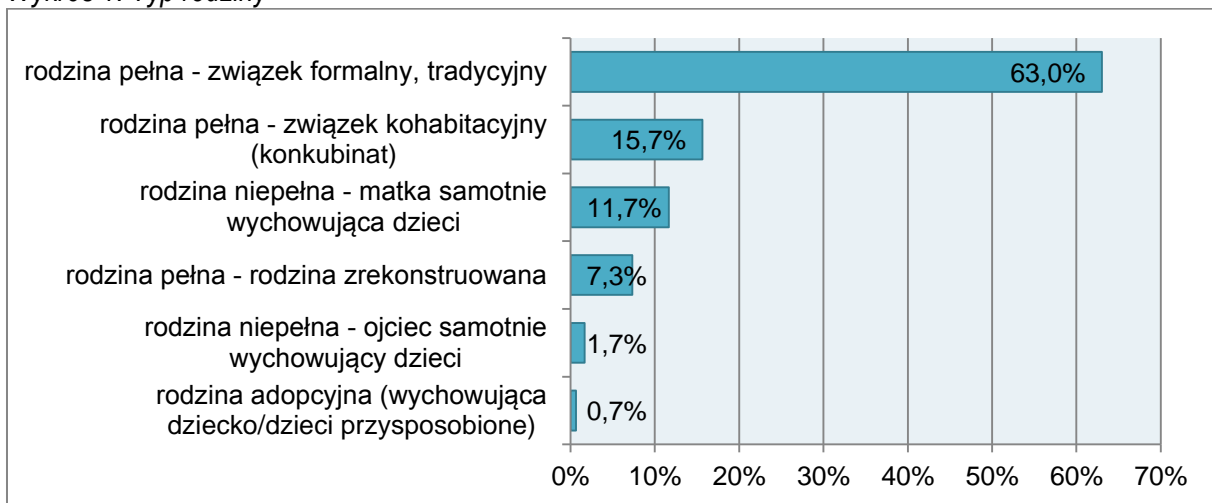
2.1. Charakterystyka badanej zbiorowości

W niniejszym badaniu udział wzięli w głównej mierze przedstawiciele rodzin pełnych, gdzie rodzice, bądź opiekunowie żyją w związku formalnym, tradycyjnym (63%). Drugą najczęściej występującą w badanej zbiorowości grupą były rodziny pełne, w których rodzice, bądź opiekunowie żyli w związku nieformalnym – tzw. konkubinacie lub związku kohabitacyjnym (15,7%). Natomiast 11,7% stanowiły rodziny niepełne, w których matka samotnie wychowywała dziecko/dzieci.

W badanej populacji rodzin pełnych rodzice/opiekunowie najczęściej żyli w związkach małżeńskich (80,4%). Zdecydowanie mniejszy odsetek stanowiły związki kohabitacyjne (19,6%, z czego najczęściej były to związki, w których każdy z partnerów był stanu cywilnego panna/kawaler). W rodzinach niepełnych rodzic/opiekun był rozwiedziony lub w separacji (47,5%), bądź wdową/wdowcem (35%), rzadziej natomiast panną/kawalerem (17,5%).

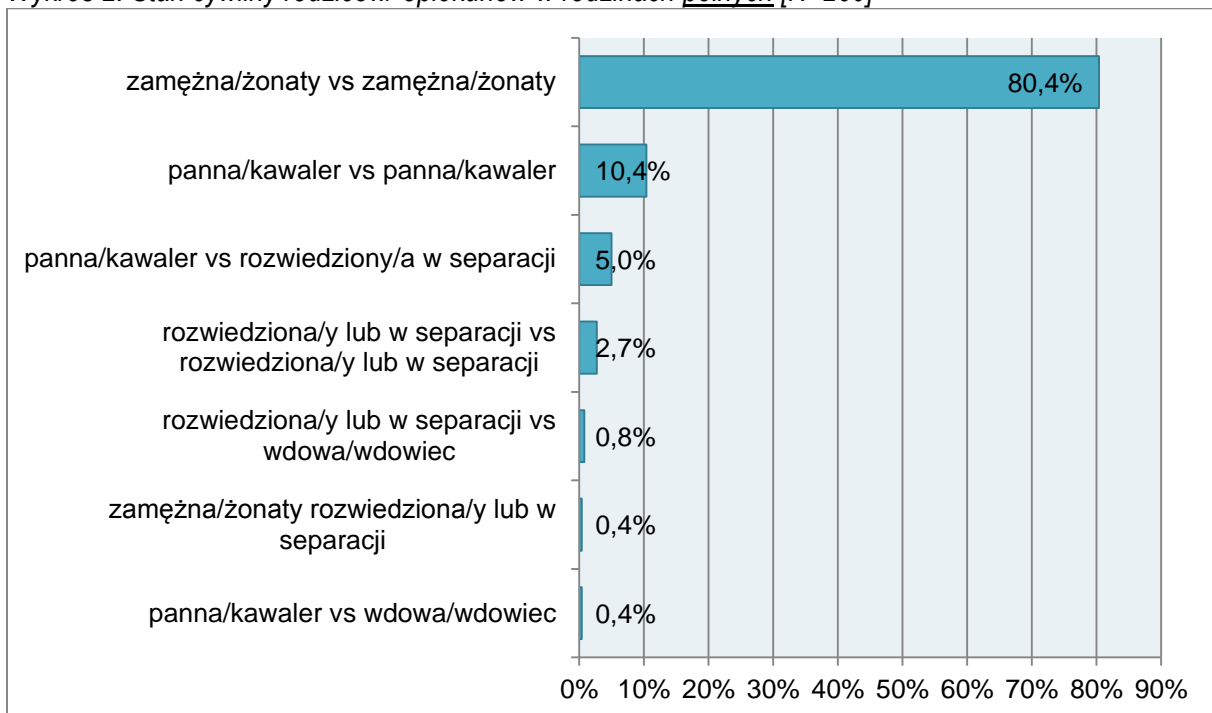
Wykresy 1,2 i 3 przedstawiają strukturę badanych rodzin pod względem typu rodziny oraz stanu cywilnego rodziców/opiekunów.

Wykres 1. Typ rodziny

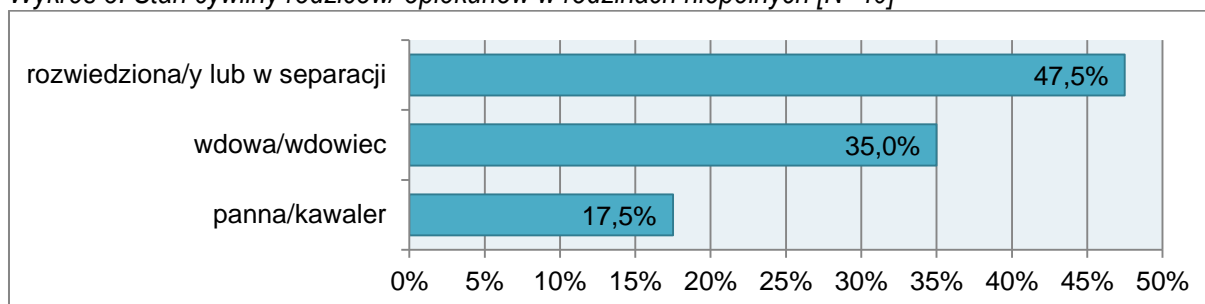
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 2. Stan cywilny rodziców/ opiekunów w rodzinach pełnych [N=260]

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 3. Stan cywilny rodziców/ opiekunów w rodzinach niepełnych [N=40]

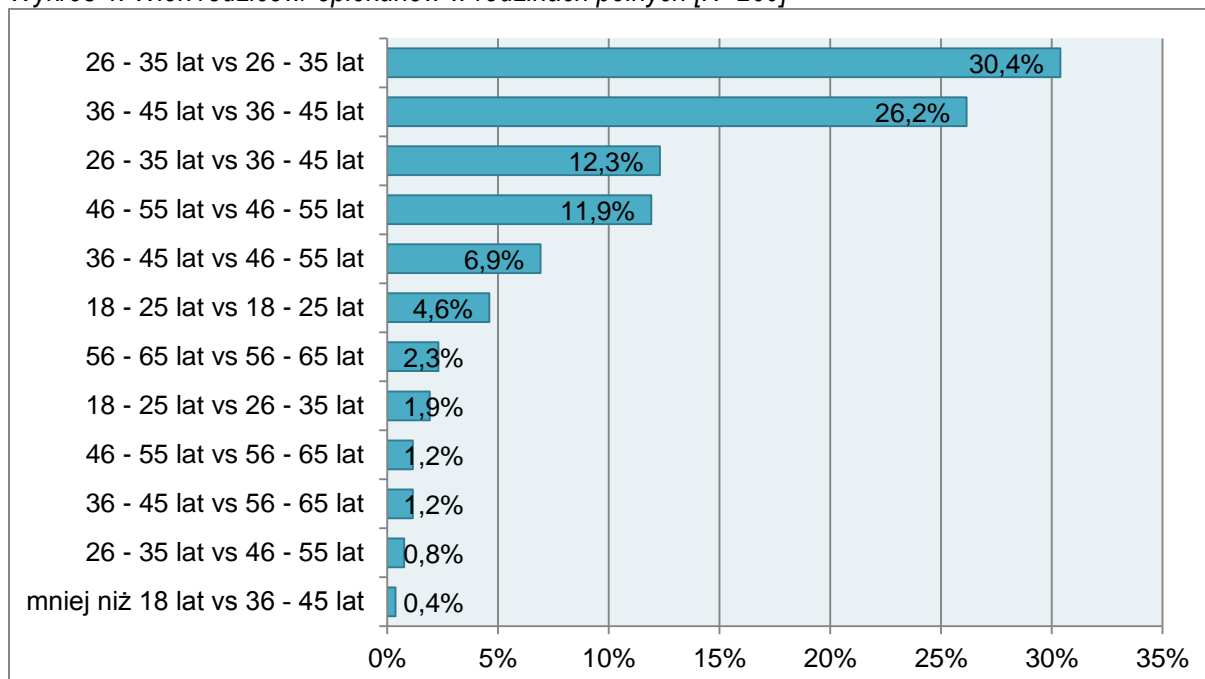

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W badaniu w głównej mierze udział wzięły rodziny, w których rodzice/opiekunowie byli w wieku 26 – 45 lat. Analiza materiału badawczego wykazała, iż w rodzinach pełnych 30,4% badanych było w wieku 26 – 35 lat, a 26,2% w wieku 36 – 45 lat. Dane te wskazują również na fakt, iż najczęściej rodziny tworzą osoby należące do tej samej kategorii wiekowej (wykres 4).

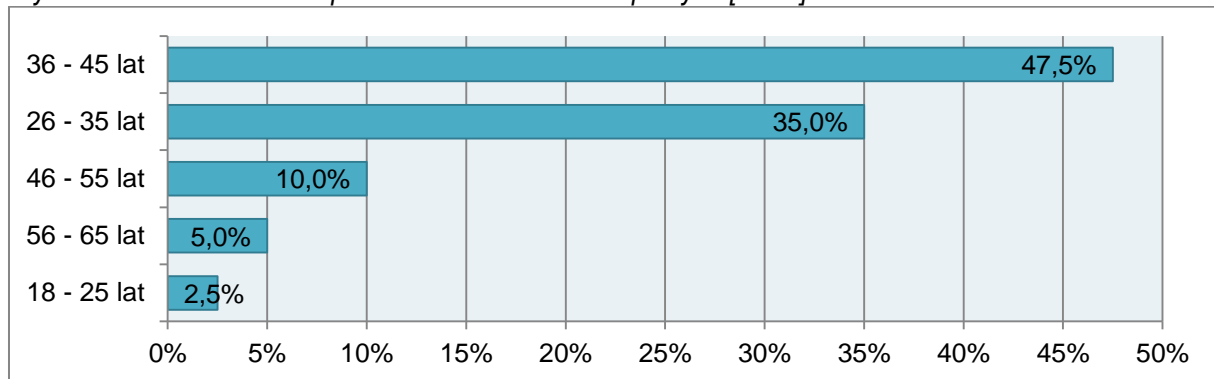
Jeśli zaś chodzi o rodziny niepełne to najczęściej badani rodzice/opiekunowie byli w wieku 36 - 45 lat (47,5%), bądź 26 – 35 lat (35%) (wykres 5).

Wykres 4. Wiek rodziców/ opiekunów w rodzinach pełnych [N=260]

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 5. Wiek rodziców/ opiekunów w rodzinach niepełnych [N=40]

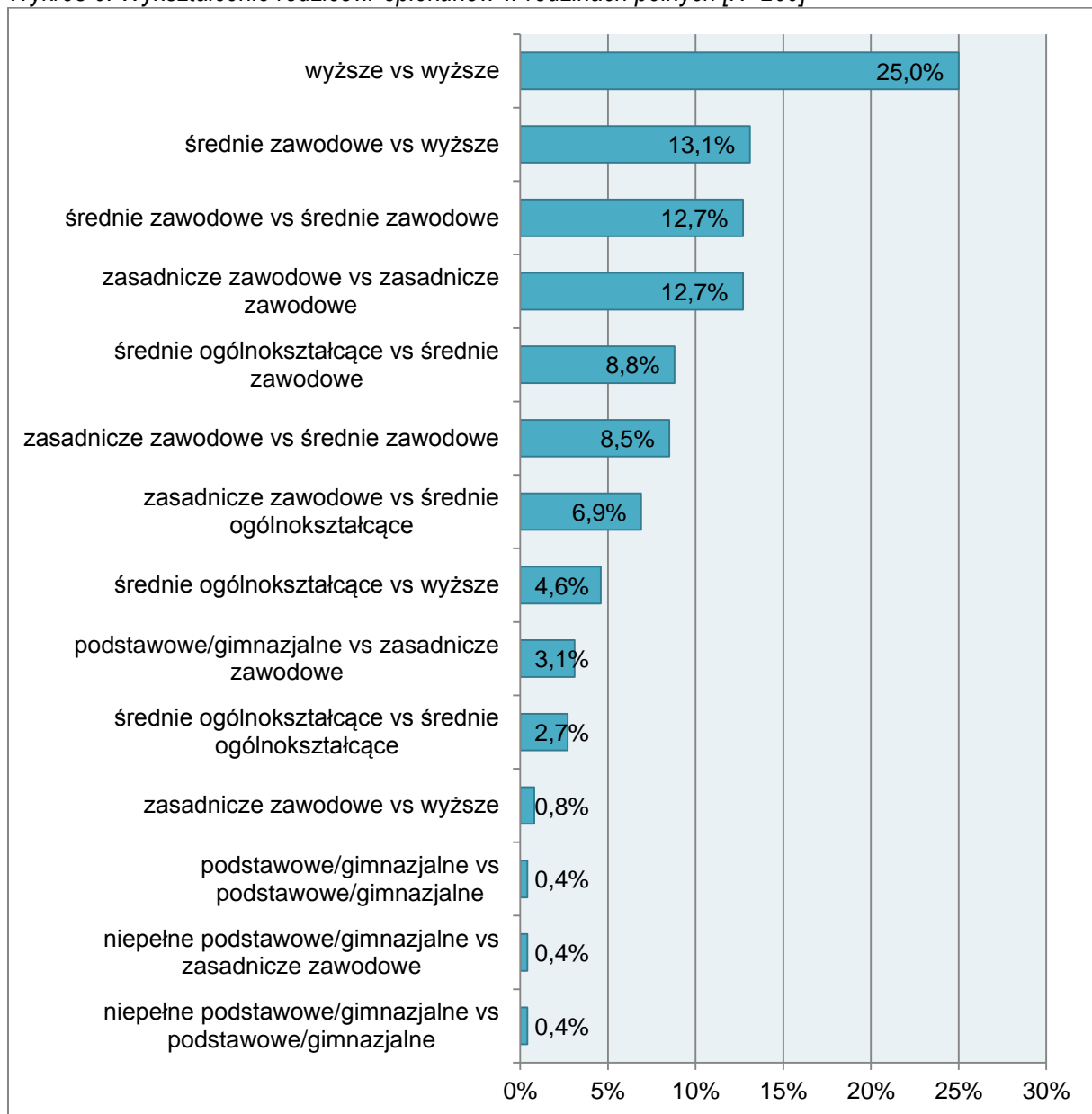
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W niniejszym badaniu wśród przedstawiciele rodzin pełnych, najczęściej udział brały te rodziny, w których każdy z rodziców/opiekunów odznaczał się wykształceniem wyższym (25%). Badanie wykazało, iż rodziny w głównej mierze tworzone są przez osoby o takim samym poziomie wykształceniem. Kolejną najczęściej występującą w badanej zbiorowości grupą były rodziny, w których jeden z partnerów cechował się wykształceniem wyższym, a drugi średnim zawodowym (13,1%), następnie rodziny gdzie oboje rodziców/opiekunów odznaczało się wykształceniem średnim zawodowym (12,7%), bądź zasadniczym zawodowym (12,7%).

Jeśli zaś chodzi o wykształcenie rodzica/opiekuna w rodzinach niepełnych, to najczęściej respondenci odznaczałi się wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,5%).

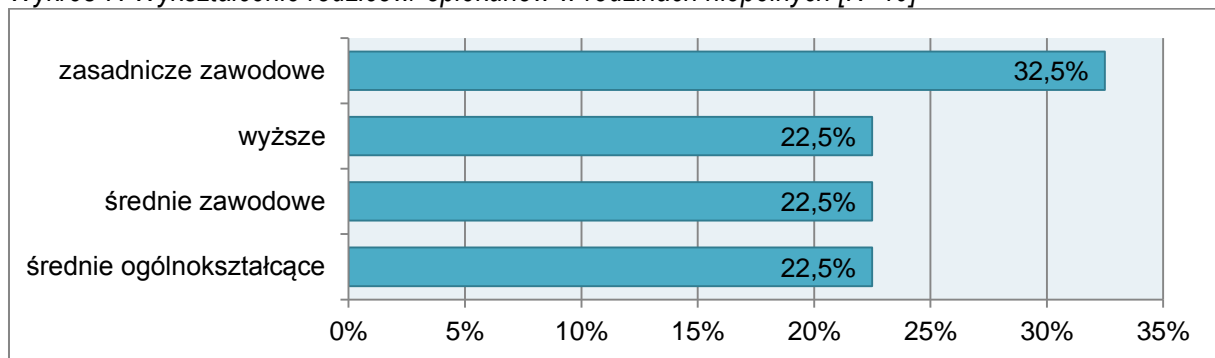
Wykresy 6 i 7 przedstawiają strukturę badanych rodzin pod względem wykształcenia rodziców/opiekunów.

Wykres 6. Wyształcenie rodziców/ opiekunów w rodzinach pełnych [N=260]

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

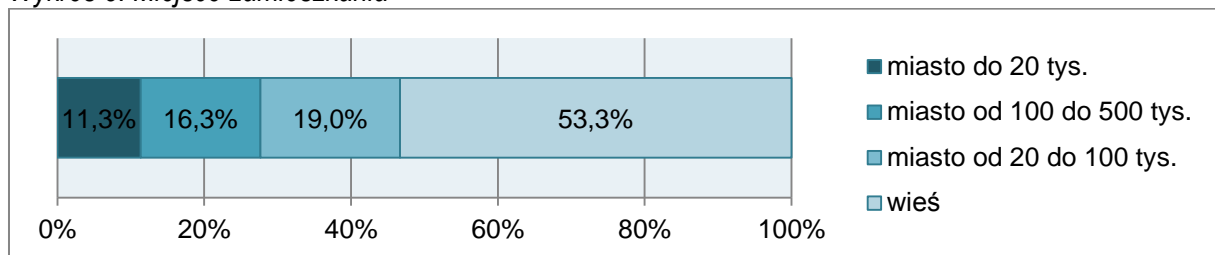
Wykres 7. Wykształcenie rodziców/ opiekunów w rodzinach niepełnych [N=40]

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W badaniu udział wzięło 53,3% rodzina zamieszkujących wieś, 19% rodzin pochodzących z miast od 20 do 100 tys. mieszkańców, 16,3% z miast od 100 do 500 tys. oraz 11,3% z miast do 20 tys. mieszkańców (wykres 8).

Wykres 8. Miejsce zamieszkania

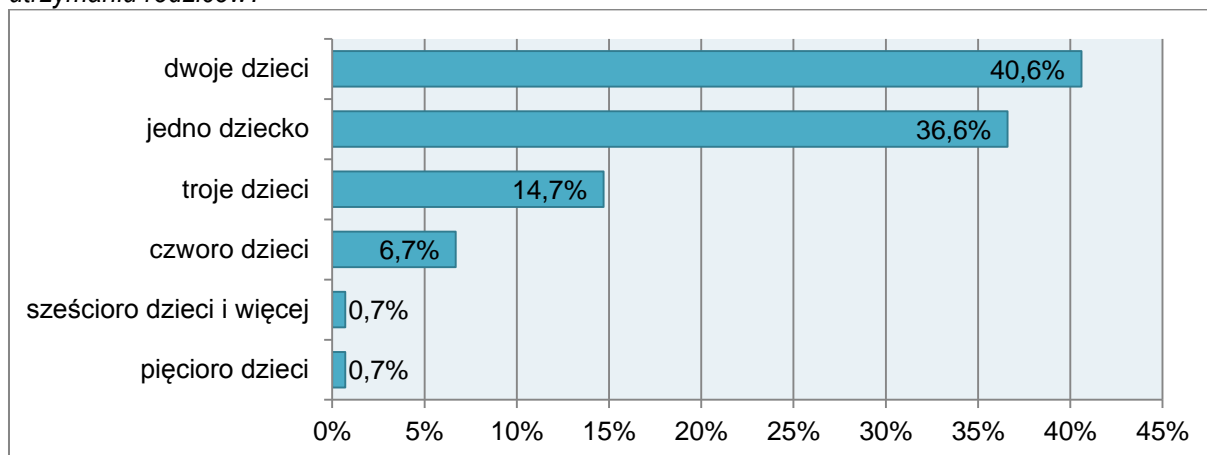

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie ile dzieci pozostaje na utrzymaniu rodziców/opiekunów w wieku do 18 lat lub uczących się do 25 roku życia. Z analizy materiału badawczego wynika, iż lubelskie rodziny najczęściej posiadają jedno (36,6%) lub dwoje dzieci (40,6%) pozostających na utrzymaniu rodziców/opiekunów. Rzadziej natomiast są to rodziny wielodzietne – posiadanie trójki dzieci zadeklarowało 14,7% badanych, a czwórki dzieci lub więcej 8,1% (wykres 9).

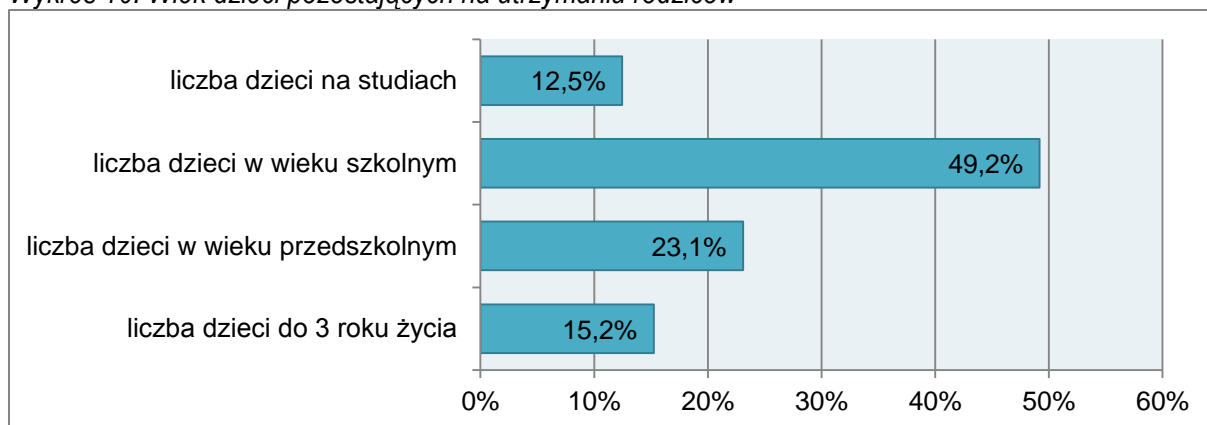
Wykres 10 przedstawia wiek dzieci do 18 roku życia, bądź uczących się do 25 roku życia, pozostających na utrzymaniu rodziców w badanych rodzinach.

Wykres 9. Liczba dzieci w wieku do 18 lat lub uczących się do 25 roku życia pozostających na utrzymaniu rodziców?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 10. Wiek dzieci pozostających na utrzymaniu rodziców

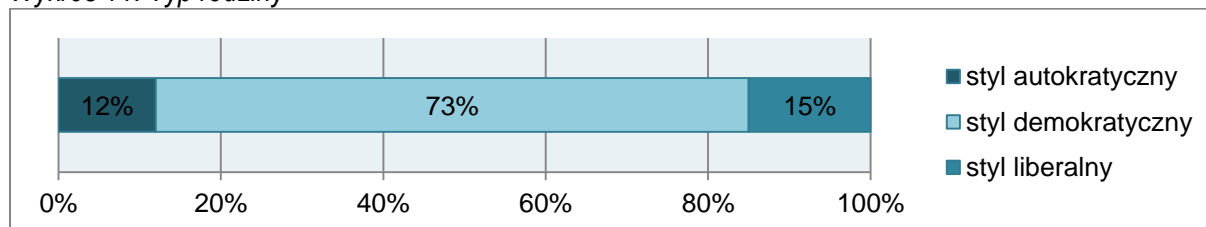
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali również poproszeni o określenie typu rodziny, którą reprezentują. Najczęściej badani określali się jako rodzina, w której dziecko bierze udział w życiu rodziny, omawia, dyskutuje i planuje sprawy codziennego współżycia rodzinnego (73%). Taki styl wychowawczy nazywa się demokratyczny – rodzice nie stosują na ogół kar, a raczej wyjaśniają dziecku jak i dlaczego powinno postąpić tak, a nie inaczej, posługują się metodami perswazji i argumentacji. Ponadto w takich rodzinach liczą się przede wszystkim uczucia i ambicje dziecka, dzięki czemu w rodzinie przeważają uczucia pozytywne, wzajemne zaufanie, sympatia i życzliwość.

Następnie 15% respondentów określiło swoją rodzinę jako taką, w której widoczny jest liberalny styl wychowawczy. Rodziny takie odznaczają pobłażliwym stosunkiem do dziecka oraz w przesadnej uległości. W takich rodzinach rodzice rzadko wtrącają się w sprawy dziecka, tolerują aspołeczne zachowania, nie kontrolują dziecka. Często dziecko korzysta z nadmiernej swobody i przywilejów.

W 12% badanych rodzin (na podstawie odpowiedzi respondentów), zauważalny jest styl wychowawczy określany mianem autokratyczny. Styl ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem, którzy uznają jedynie własne racje i nie tolerują sprzeciwu, a w razie nieposłuszeństwa stosują kary. W takich rodzinach od dziecka wymaga się bezwzględnej karności i posłuszeństwa oraz podporządkowania się wszystkim poleceniom i nakazom rodziców (wykres 11).

Wykres 11. Typ rodziny

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

2.2. Rozpoznanie sytuacji bytowej rodzin

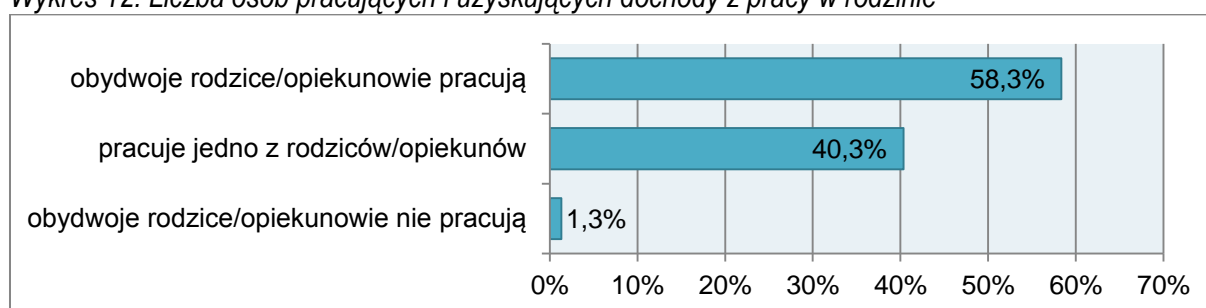
Rozpoznanie sytuacji bytowej rodzin odbyło się poprzez znalezienie odpowiedzi na pytania o sytuacji ekonomicznej, źródłach dochodu, aktywności zawodowej, warunków mieszkaniowych oraz korzystania z systemów wsparcia i pomocy społecznej.

❖ Sytuacja ekonomiczna w badanych rodzinach

Analiza materiału badawczego wykazała, iż w większości badanych rodzin pracuje obydwoje rodziców/opiekunów (58,3%), a w 40,3% pracuje tylko jedno z rodziców/opiekunów. W badanej populacji jedynie 1,3% respondentów zadeklarowało, iż w rodzinie którą reprezentują nie pracuje obydwoje rodziców/opiekunów (wykres 12).

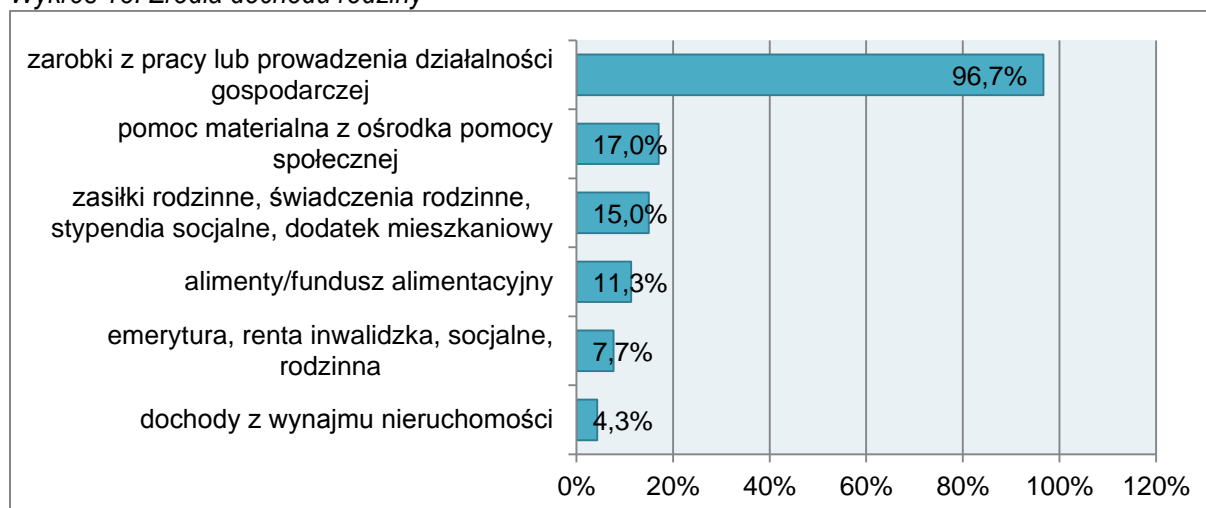
W zdecydowanej większości badanych rodzin, głównym źródłem utrzymania są zarobki z pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej – źródło to zostało wskazane przez 96,7% badanych. Badanie wykazało, iż jedynie 17% rodzin, z którymi zostały przeprowadzone wywiady korzysta z pomocy materialnej z ośrodka pomocy społecznej, 15% pobiera zasiłki rodzinne, świadczenia rodzinne, stypendia socjalne lub dodatek mieszkaniowy, a 11,3% alimenty, bądź korzysta z funduszu alimentacyjnego. Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia wykres 13.

Wykres 12. Liczba osób pracujących i uzyskujących dochody z pracy w rodzinie

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 13. Źródła dochodu rodziny

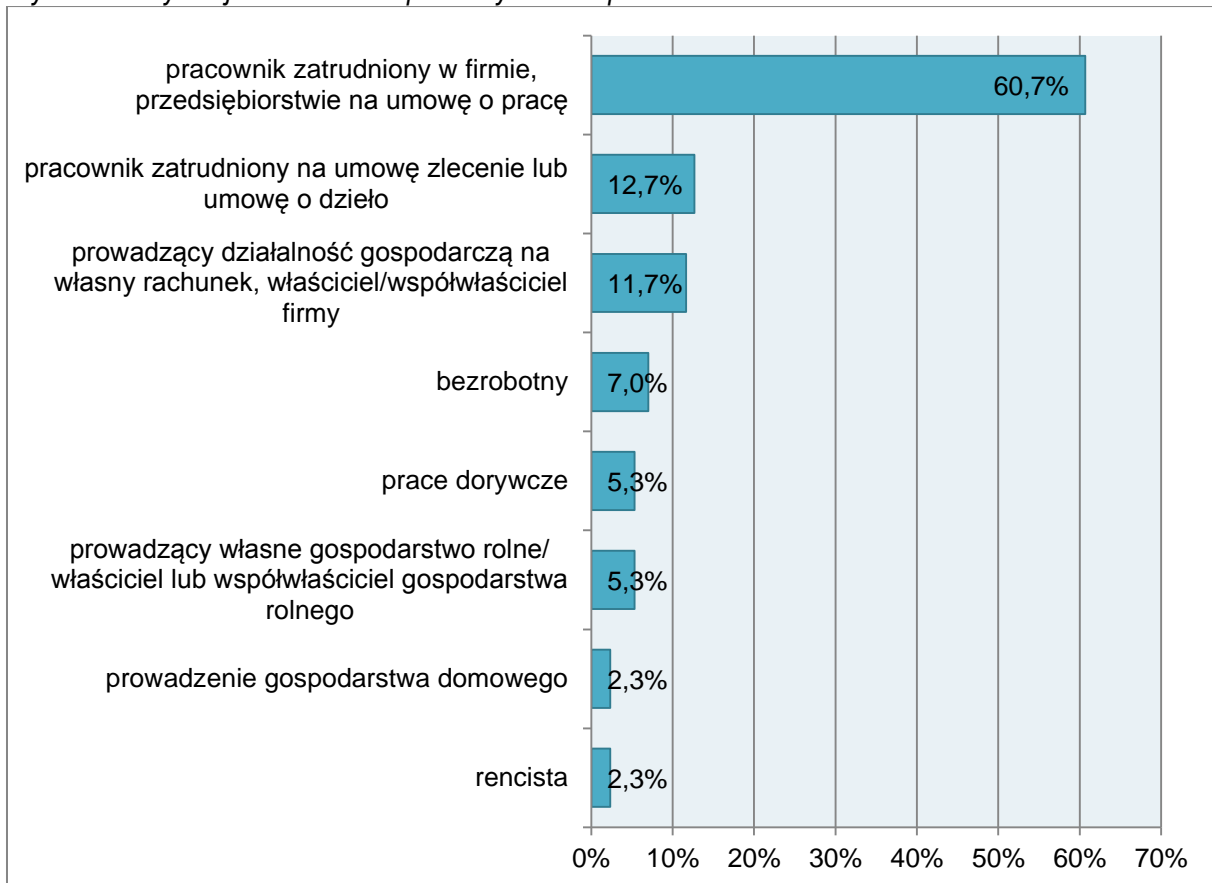
* % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o określenie sytuacji zawodowej swojej oraz swojego partnera. Analiza materiału badawczego wykazała, iż rodzice/opiekunowie zazwyczaj

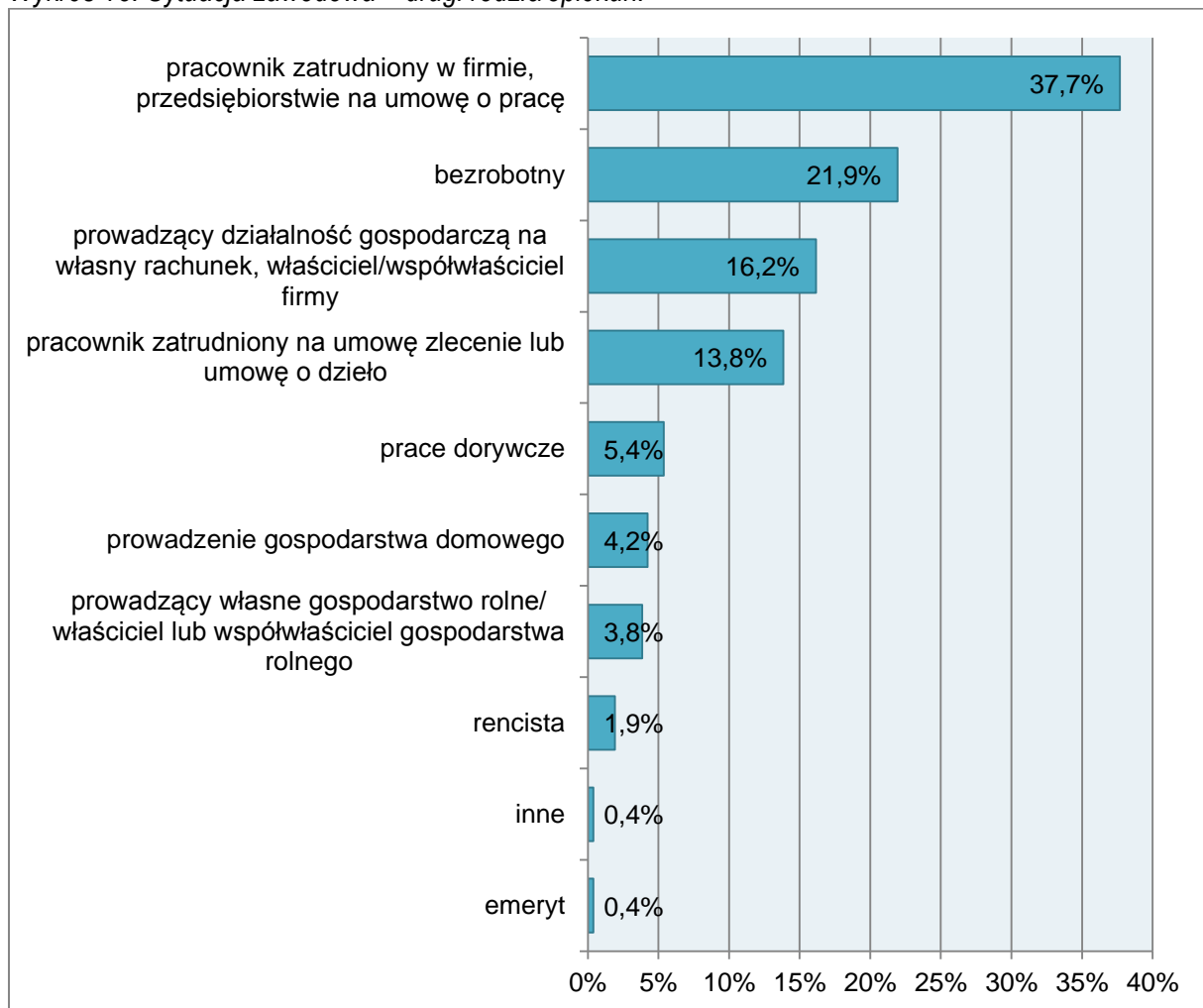
zatrudnieni są w firmach/przedsiębiorstwach na umowę o pracę. Odpowiedź ta była najczęściej wskazywana w przypadku zarówno pierwszego, jak i drugiego rodzica/opiekuna. Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawiają wykresy 14 i 15.

Wykres 14. Sytuacja zawodowa – pierwszy rodzic/opiekun:

* % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 15. Sytuacja zawodowa – drugi rodzic/opiekun:

* % odpowiedzi liczony jest z N=260, gdyż w badaniu udział wzięło 40 rodzin niepełnych – w których nie ma drugiego rodzica/opiekuna

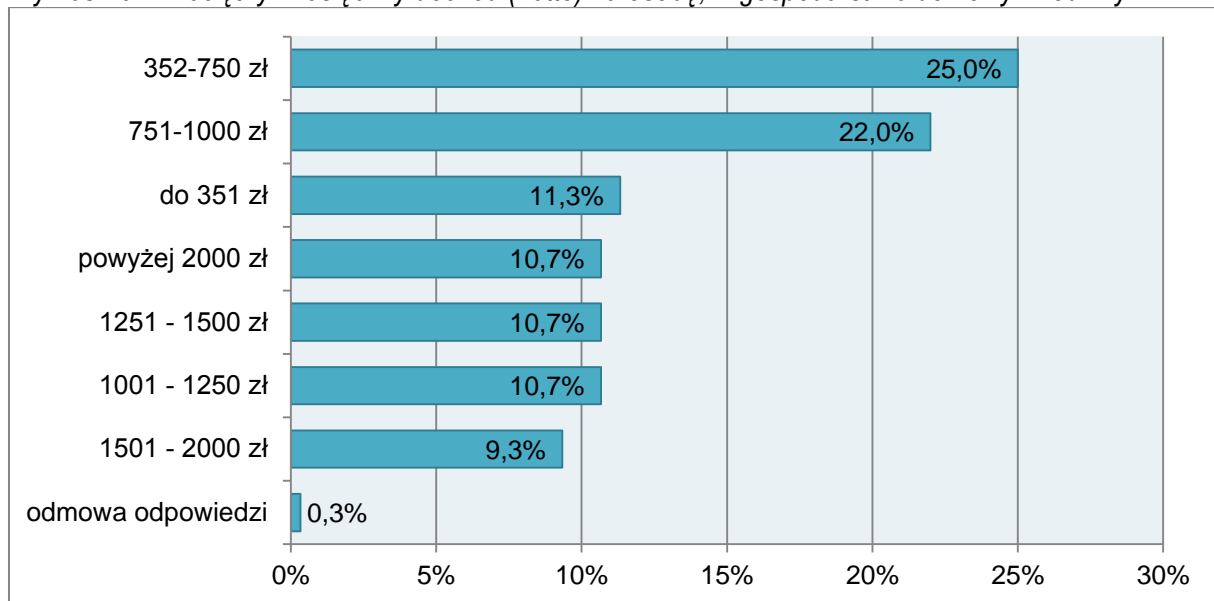
** % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie jaki jest przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w gospodarstwach domowych, które reprezentują. Analiza zebranego materiału badawczego wykazała, iż w większości badanych rodzin dochód na osobę mieści się w przedziale 352 – 1000 zł. Z badania wynika, iż środki na utrzymanie w badanych gospodarstwach w granicach 352 – 750 zł/osobę zadeklarowało 25% respondentów, a w granicach 751 – 1000 zł/osobę 22% badanych. Dochody rzędu 351 zł i mniej na osobę uzyskuje 11,3% badanych rodzin, natomiast rzędu 2000

zł/osobę i więcej 10,7% respondentów. Analiza pozyskanych danych wskazuje, na duże zróżnicowanie środków na utrzymanie w rodzinach, które wzięły udział w badaniu – dochody w przeliczeniu na jedną osobę mieszczące się w granicach do 1000 zł zadeklarowało 58,3% badanych, a powyżej 1000zł/osobę 41,4% (wykres 16).

Wykres 16. Przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę, w gospodarstwie domowym rodziny

* 1 rodzina odmówiła odpowiedzi na pytanie o dochód
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 2 przedstawia przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie, w zależności od wielkości miejscowości zamieszkania. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny zamieszkujące duże miasta, które osiągały wysokie dochody stanowiły znacznie większy odsetek, niż rodziny zamieszkujące wsie i małe miasta, które osiągały dochody powyżej 2000zł na osobę w rodzinie (18,2% rodzin zamieszkujących wsie, 17,6% rodzin zamieszkujących małe miasta oraz aż 30,6% rodzin zamieszkujących duże miasto osiągało dochody na poziomie powyżej 2000zł na osobę).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę

w rodzinie). Wynik testu jest bowiem istotny statystycznie $\chi^2=24,949; p<0,05$ (tabela 3). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,204 (tabela 4).

Tabela 2. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie

	wieś		małe miasto		duże miasto		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N
do 351 zł	19	11,9%	8	8,8%	7	14,3%	34
352-750 zł	40	25,2%	24	26,4%	11	22,4%	75
751-1000 zł	42	26,4%	19	20,9%	5	10,2%	66
1001 - 1250 zł	10	6,3%	15	16,5%	7	14,3%	32
1251 - 1500 zł	19	11,9%	9	9,9%	4	8,2%	32
1501 - 2000 zł	18	11,3%	7	7,7%	3	6,1%	28
powyżej 2000 zł	11	6,9%	9	9,9%	12	24,5%	32
Ogółem	159	100,0%	91	100,0%	49	100,0%	299

* 1 rodzina odmówiła odpowiedzi na pytanie o dochód

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 3. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	24,949	12	,015
Iloraz wiarygodności	23,759	12	,022
Test związku liniowego	2,686	1	,101
N Ważnych obserwacji	299		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 4. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie

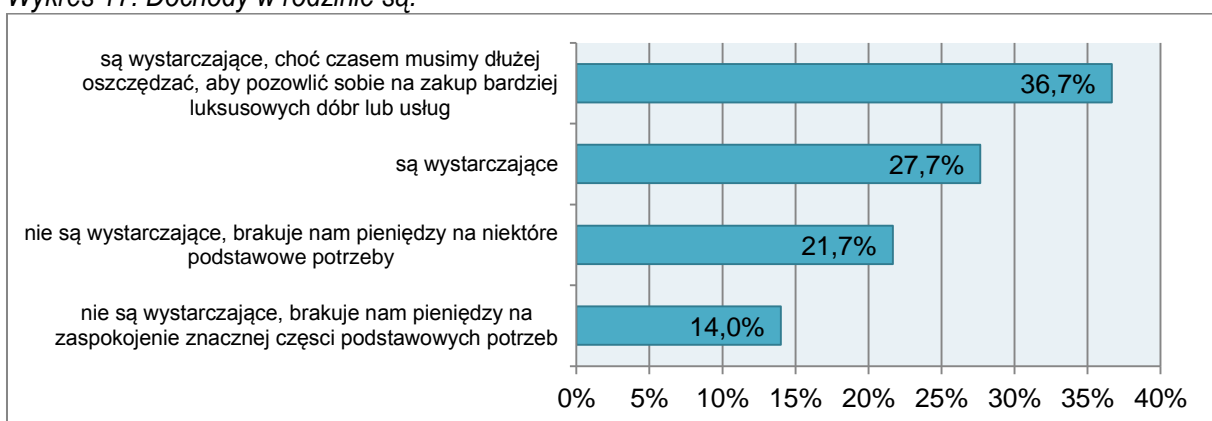
	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,289	,015
V Kramera	,204	,015
N Ważnych obserwacji	299	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badanie wykazało, iż w opinii 64,4% badanych dochody w ich gospodarstwach domowych są wystarczające (27,7% respondentów udzieliło odpowiedzi „są wystarczające”, a 36,7% „są wystarczające, choć czasem musimy dłużej oszczędzać, aby pozwolić sobie na zakup bardziej luksusowych dóbr lub usług”). W pozostałych rodzinach (35,6%) środki na utrzymanie nie są wystarczające. 21,7% przedstawicieli badanych rodzin zadeklarowało, iż nie stać ich na zaspokojenie niektórych podstawowych potrzeb, a 14% że nie stać ich na zaspokojenie znacznej części podstawowych potrzeb (wykres 17).

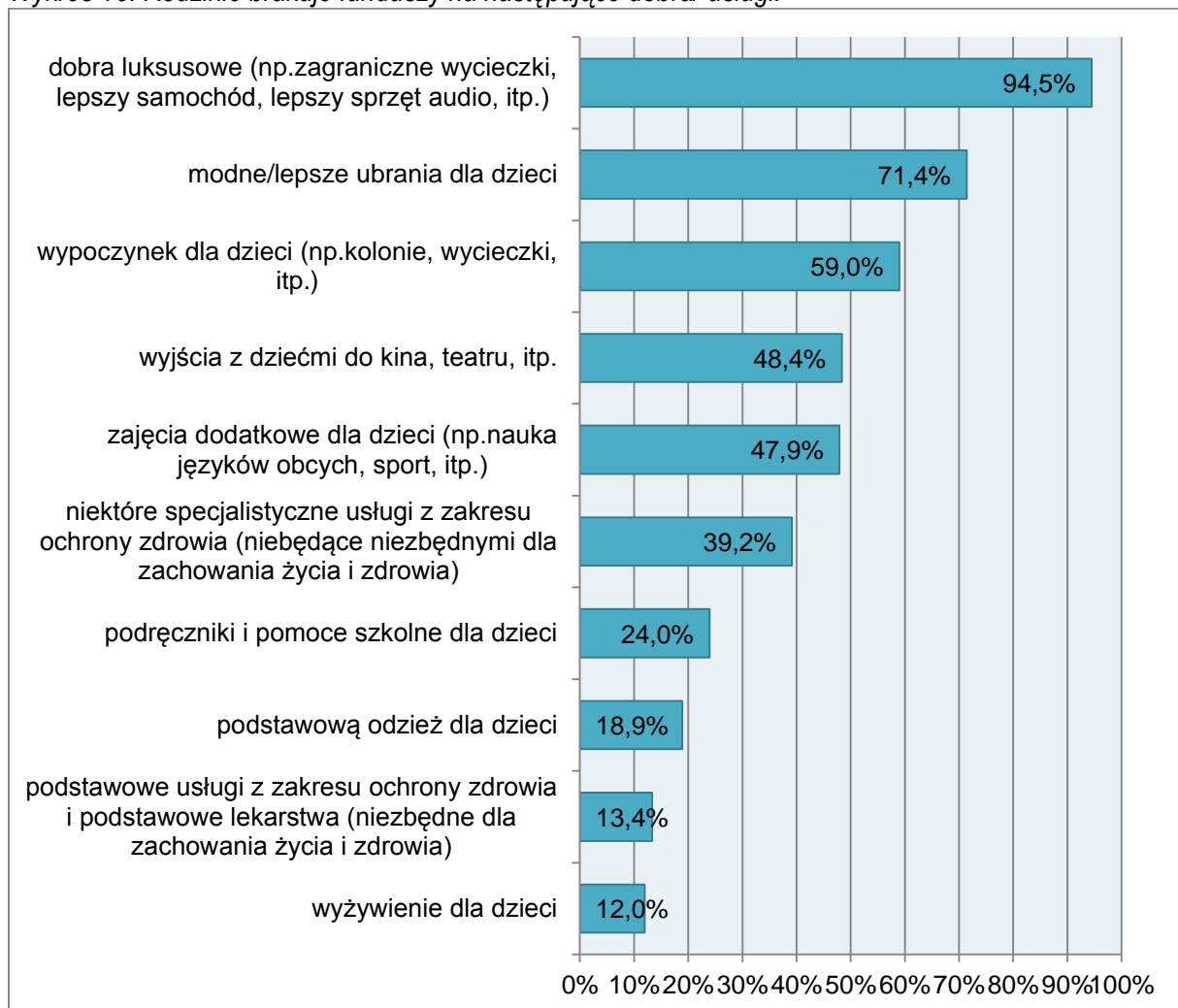
W kolejnym pytaniu zawartym w kwestionariuszu wywiadu poproszono respondentów o wskazanie na jakie dobra czy usługi brakuje pieniędzy w ich gospodarstwach domowych (pytanie zostało skierowane tylko do tych respondentów, którzy wskazali, że ich dochody są niewystarczające, bądź wystarczające, ale aby pozwolić sobie na zakup bardziej luksusowych dóbr muszą dłużej oszczędzać). Z analizy zebranego materiału badawczego wynika, iż badane rodziny najczęściej nie stać na zakup dóbr luksusowych, takich jak m.in. zagraniczne wycieczki, lepszy samochód, lepszy sprzęt audio, itp. Odpowiedź tą wskazało 94,5% badanych. Kolejnym najczęściej wskazywanym dobrem, na które nie stać jest 71,4% badanych są modne/lepsze ubrania dla dzieci. Dość duży odsetek respondentów wskazywał również, że nie stać ich na wypoczynek dla dzieci (np. kolonie, wycieczki, itp.), wyjścia z dziećmi do kina, teatru, itp. oraz zajęcia dodatkowe dla dzieci (np. nauka języków obcych, sport) (wykres 18).

Wykres 17. Dochody w rodzinie są:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 18. Rodziny brakuje funduszy na następujące dobra/ usługi:

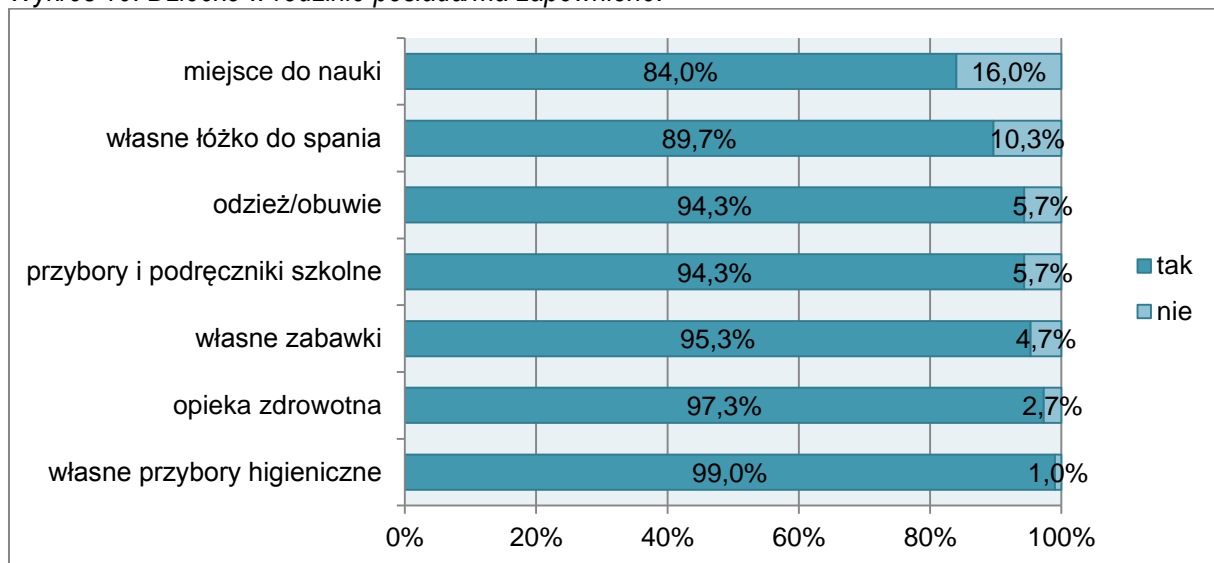

* pytanie nie dotyczy tych osób [N=83], które zadeklarowały, że dochody w ich gospodarstwach domowych są wystarczające
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W celu zdiagnozowania sytuacji ekonomicznej rodzin z dziećmi w województwie lubelskim, poproszono respondentów o udzielenie odpowiedzi na czy każde dziecko w rodzinie posiada lub ma zapewnione: własne łóżko do spania, miejsce do nauki, własne zabawki, przybory i podręczniki szkolne, własne przybory higieniczne, opiekę zdrowotną oraz odzież i obuwie.

Analiza pozyskanego materiału badawczego wykazała, iż w badanych rodzinach najczęściej dzieci nie posiadają miejsca do nauki (16%) oraz własnego łóżka do spania (10,3%) (wykres 19).

Wykres 19. Dziecko w rodzinie posiada/ma zapewnione:

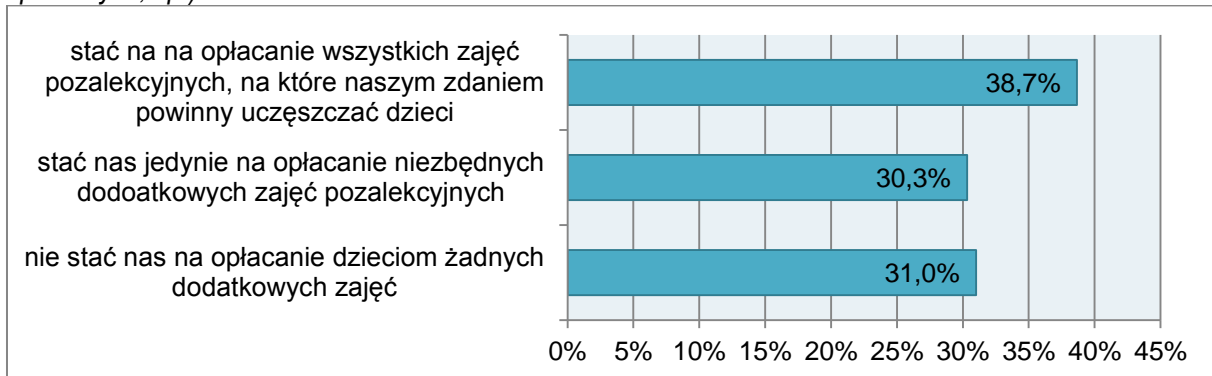
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie przedstawiciele badanych rodzin zostali zapytani o to czy stać ich na opłacanie dzieciom zajęć pozalekcyjnych (m.in. językowych, sportowych) oraz na wspólne wyjścia z dziećmi np. do kina, teatru, na basen, itp.

Z analizy danych wynika, iż najczęściej badanych zadeklarowało, że stać ich na opłacanie wszystkich zajęć pozalekcyjnych, na które ich zdaniem powinny uczęszczać dzieci (38,7%). Następnie 30,3% badanych zapewniło, iż stać ich jedynie na opłacanie niezbędnych dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. Z odpowiedzi przedstawicieli rodzin wynika, iż jedynie 31% nie stać na opłacanie dzieciom żadnych dodatkowych zajęć (wykres 20).

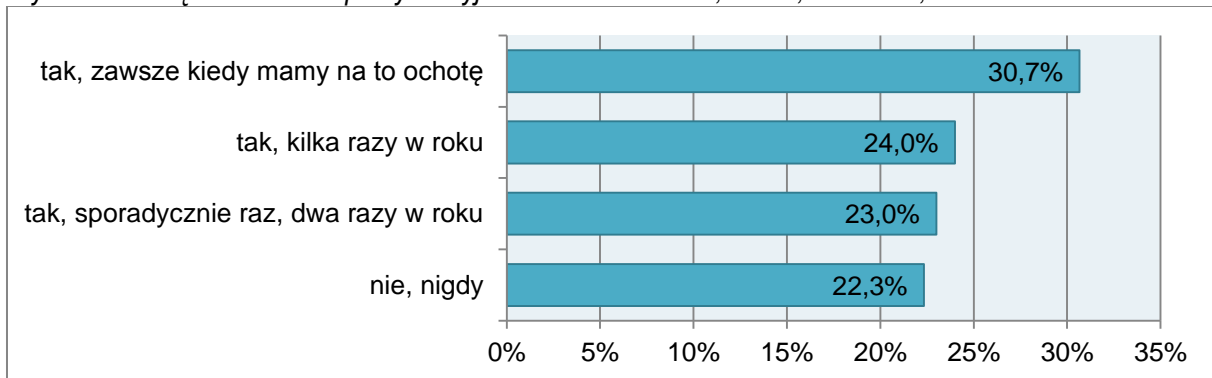
Jeśli zaś chodzi o wspólne wyjścia do kina, teatru, na basen, itp. większość badanych zapewniła, że stać ich na to, aby spędzać w ten sposób czas z dziećmi zawsze wtedy kiedy mają na to ochotę (30,7%), a 24% zadeklarowało, iż sytuacja materialna pozwala im na wyjścia z dziećmi kilka razy w roku. Pozostali respondenci bardzo rzadko lub nigdy nie mogą sobie pozwolić na tego typu rozrywki (wykres 21).

Wykres 20. Rodzinę stać na opłacenie dzieciom następujących zajęć pozalekcyjnych (językowych, sportowych, itp.):

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 21. Częstotliwość wspólnych wyjść z dziećmi do kina, teatru, na basen, lodowisko:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 5 przedstawia częstotliwość wspólnych wyjść z dziećmi, w zależności od typu rodziny. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny pełne mogły sobie pozwolić na częstsze wyjścia ze swoimi dziećmi, np. na basen, lodowisko, itp. (34,6% badanych rodzin pełnych organizowało wyjścia z dziećmi zawsze kiedy miało na to ochotę) niż rodziny zrekonstruowane (22,7% badanych rodzin zrekonstruowanych organizowało wyjścia z dziećmi zawsze kiedy miało na to ochotę), związki kohabitacyjne (29,8% badanych związków kohabitacyjnych organizowało wyjścia z dziećmi zawsze kiedy miało na to ochotę) oraz zdecydowanie lepiej niż rodziny niepełne (jedynie 17,5% badanych rodzin niepełnych organizowało wyjścia z dziećmi zawsze kiedy miało na to ochotę).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a częstotliwość wspólnych wyjść z dziećmi). Wynik testu jest

bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=27,160;p=0,001$ (tabela 6). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,174 (tabela 7).

Tabela 5. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi w celu rozrywki/ rekreacji

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
nie, nigdy	32	16,8%	14	29,8%	3	13,6%	18	45,0%	67
tak, sporadycznie raz, dwa razy w roku	42	22,0%	15	31,9%	6	27,3%	6	15,0%	69
tak, kilka razy w roku	51	26,7%	4	8,5%	8	36,4%	9	22,5%	72
tak, zawsze kiedy mamy na to ochotę	66	34,6%	14	29,8%	5	22,7%	7	17,5%	92
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 6. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi w celu rozrywki/ rekreacji

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	27,160	9	,001
Iloraz wiarygodności	27,063	9	,001
Test związku liniowego	10,875	1	,001
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

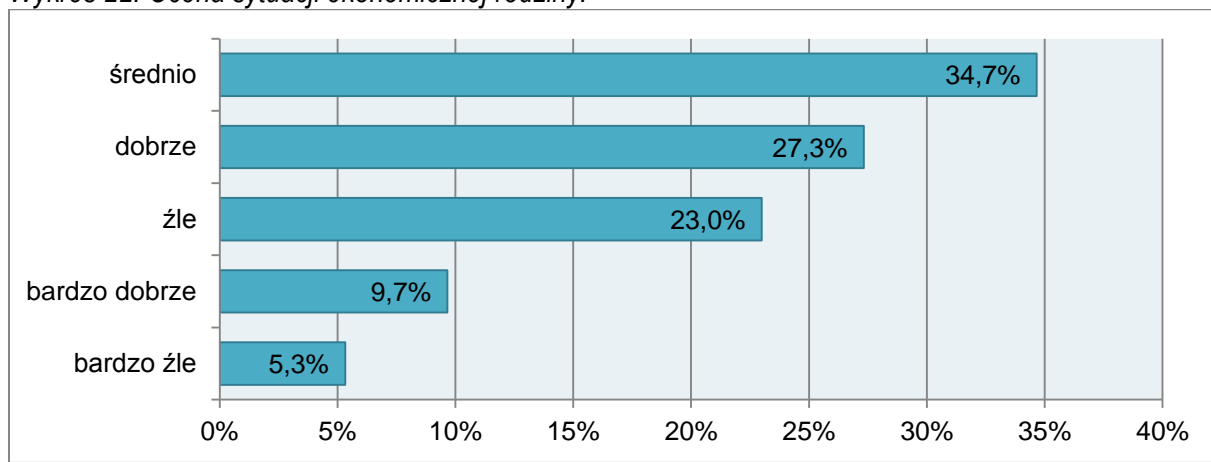
Tabela 7. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi w celu rozrywki/ rekreacji

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,301	,001
V Kramera	,174	,001
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali poproszeni o ocenę swej sytuacji ekonomicznej. W opinii większości badanych sytuacja ekonomiczna ich rodzin jest średnia. W ten sposób odpowiedziało 34,7% respondentów. Jednocześnie 27,3% badanych oceniło swoją sytuację ekonomiczną jako dobrą, a 23% jako złą. Rozkład odpowiedzi respondentów wskazuje zatem, na zróżnicowane opinie odnośnie sytuacji materialnej rodzin z dziećmi zamieszkującymi województwo lubelskie (wykres 22).

Wykres 22. Ocena sytuacji ekonomicznej rodziny:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 8 przedstawia ocenę sytuacji ekonomicznej badanych rodzin, w zależności od liczby dzieci w rodzinie. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny posiadające 1 dziecko lepiej oceniały swoją sytuację ekonomiczną (49,5% badanych rodzin z 1 dzieckiem oceniało ją „bardzo dobrze” bądź „dobrze”) niż rodziny posiadające 2 dzieci (34,9% badanych rodzin z 2 dziećmi oceniało ją „bardzo dobrze” bądź „dobrze”), rodziny posiadające 3 dzieci (27,7% badanych rodzin z 3 dziećmi oceniało ją „bardzo dobrze” bądź „dobrze”) oraz zdecydowanie lepiej niż rodziny posiadające 4 dzieci i więcej (jedynie 12,5% badanych rodzin z 4 dzieci bądź więcej oceniało ją „bardzo dobrze” bądź „dobrze”).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (liczba dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=39,613; p<0,001$ (tabela 9). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,210 (tabela 10).

Tabela 8. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba posiadanych dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

	1 dziecko		2 dzieci		3 dzieci		4 i więcej dzieci		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
bardzo dobrze	14	13,6%	11	8,7%	3	6,4%	1	4,2%	29
dobrze	37	35,9%	33	26,2%	10	21,3%	2	8,3%	82
średnio	39	37,9%	47	37,3%	12	25,5%	6	25,0%	104
źle	13	12,6%	28	22,2%	17	36,2%	11	45,8%	69
bardzo źle	0	0,0%	7	5,6%	5	10,6%	4	16,7%	16
Ogółem	103	100,0%	126	100,0%	47	100,0%	24	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 9. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba posiadanych dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	39,613	12	,000
Iloraz wiarygodności	42,898	12	,000
Test związku liniowego	31,564	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 10. Siła związku między zmiennymi: Liczba posiadanych dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,363	,000
V Kramera	,210	,000
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 11 przedstawia ocenę sytuacji ekonomicznej badanych rodzin, w zależności od typu rodziny. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny pełne lepiej oceniały swoją sytuację ekonomiczną (43,4% badanych rodzin pełnych oceniało ją „bardzo dobrze” bądź „dobrze”) niż rodziny zrekonstruowane (31,8% badanych rodzin zrekonstruowanych oceniało ją „bardzo dobrze” bądź

„dobrze”), związki kohabitacyjne (29,7% badanych związków kohabitacyjnych oceniało ją „bardzo dobrze” bądź „dobrze”) oraz zdecydowanie lepiej niż rodziny niepełne (jedynie 17,5% badanych rodzin niepełnych oceniało sytuację ekonomiczną swojej rodziny „dobrze”).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej). Wynik testu jest bowiem istotny statystycznie $\chi^2=23,397; p<0,05$ (tabela 12). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,161 (tabela 13).

Tabela 11. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem (N=300)
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
bardzo dobrze	22	11,5%	5	10,6%	2	9,1%	0	0,0%	29
dobrze	61	31,9%	9	19,1%	5	22,7%	7	17,5%	82
średnio	65	34,0%	15	31,9%	11	50,0%	13	32,5%	104
źle	35	18,3%	15	31,9%	4	18,2%	15	37,5%	69
bardzo źle	8	4,2%	3	6,4%	0	0,0%	5	12,5%	16
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 12. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	23,397	12	,025
Iloraz wiarygodności	26,849	12	,008
Test związku liniowego	14,271	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 13. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,279	,025
V Kramera	,161	,025
N Ważnych obserwacji	300	

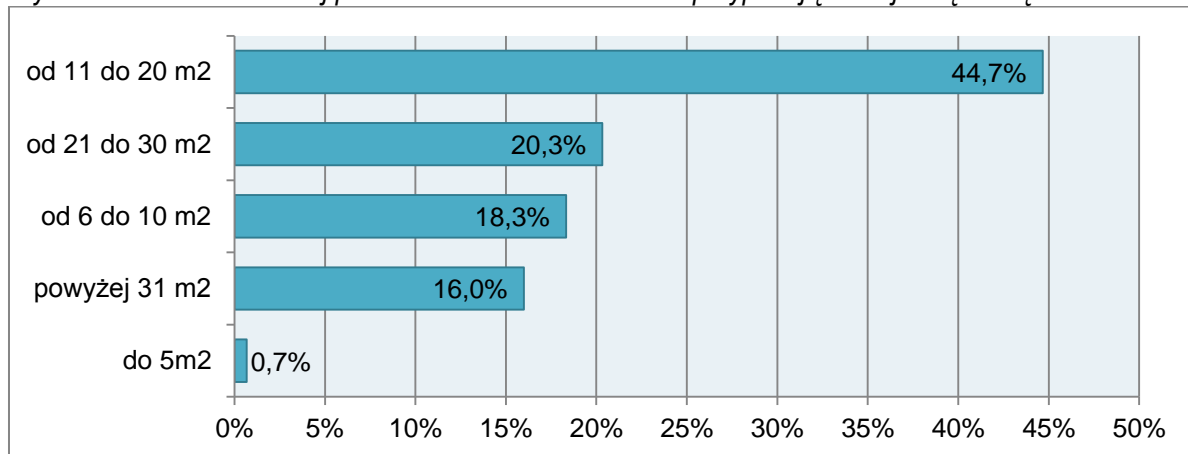
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

❖ Warunki mieszkaniowe w badanych rodzinach

Kolejną kwestią poruszoną podczas wywiadów kwestionariuszowych były warunki mieszkaniowe rodzin z dziećmi mieszkających na terenie województwa lubelskiego.

W pierwszej kolejności reprezentanci badanych rodzin zostali poproszeni o wskazanie, ile m² całej powierzchni mieszkania/domu przypada na jedną osobę w rodzinie. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż w większość rodzin na jedną osobę przypada od 11 do 20 m². Takiej odpowiedzi udzieliło 44,7% badanych. Następnie najczęściej respondenci wskazywali, iż na jedną osobę w rodzinie przypada od 21 do 30 m² (20,3%), bądź od 6 do 10 m² (13,3%). Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia wykres 23.

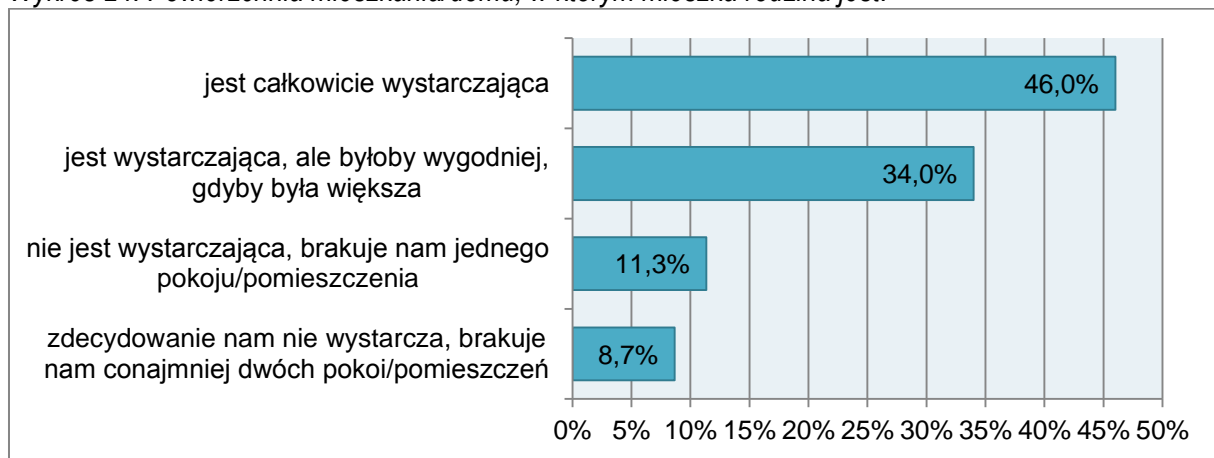
Wykres 23. Liczba m² całej powierzchni mieszkania/domu przypadająca na jedną osobę w rodzinie:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W opinii 46% badanych przedstawicieli rodzin powierzchnia ich mieszkania/domu jest całkowicie wystarczająca, a 34% uważa że jest wystarczająca, choć byłoby wygodniej gdyby była większa. Jedynie 20% respondentów wskazało, iż mieszkania/dom w którym mieszkają jest zbyt mały, gdyż brakuje w im jednego pokoju/pomieszczenia (11,3%), bądź co najmniej dwóch pokoi/pomieszczeń (8,7%) (wykres 24).

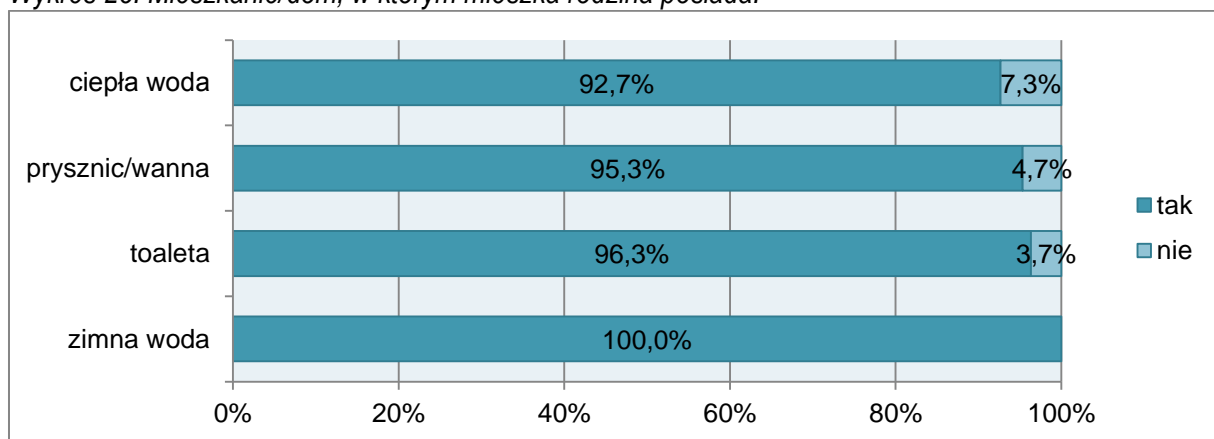
Wykres 24. Powierzchnia mieszkania/domu, w którym mieszka rodzina jest:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza pozyskanego materiału badawczego wykazała również, iż w większość rodzin ma dostęp do ciepłej, jak i zimnej wody, a także posiada toaletę oraz wannę/prysznic. Jedynie 7,3% badanych zadeklarowało, iż nie ma dostępu do ciepłej wody, 4,7% nie posiada wanny/prysznic oraz 3,7% toalety (wykres 25).

Wykres 25. Mieszkanie/dom, w którym mieszka rodzina posiada:

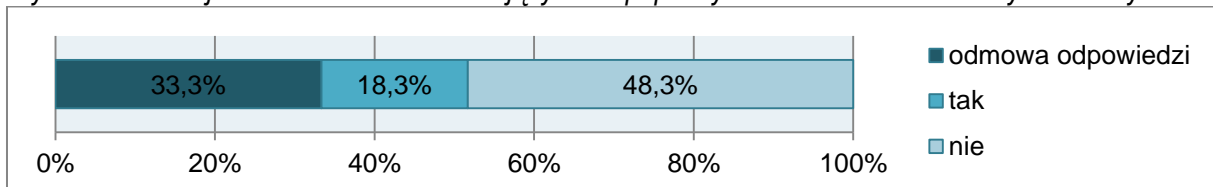
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Kolejne zawarte w kwestionariuszu wywiadu pytanie skierowane było do osób, które zadeklarowały, że powierzchnia ich mieszkania/domu jest niewystarczająca na potrzeby rodziny. Z badania wynika, iż większość badanych nie podejmowała działań zmierzających do poprawy

warunków mieszkaniowych (48,3%) (wykres 26). Najczęściej podawaną przez respondentów przyczyną nie podejmowania żadnych kroków w celu poprawy warunków mieszkaniowych, był brak środków finansowych – 79,3% badanych udzieliło odpowiedzi, że nie stać ich na zmianę mieszkania/domu (tabela 14).

Natomiast osoby, które podejmowały działania na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych (18,3%) najczęściej starały się o przyznanie mieszkania socjalnego (45,4%). Rozkład pozostałych odpowiedzi respondentów przedstawia tabela 15.

Wykres 26. Podejmowanie działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych rodziny:

* pytanie nie dotyczy tych osób [N=240], które zadeklarowały, iż powierzchnia mieszkania jest wystarczająca na potrzeby rodziny

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 14. Przyczyny niepodejmowania działań zmierzających do poprawy sytuacji mieszkaniowej rodziny:

	N	%
nie stać nas na zmianę mieszkania/domu	23	79,3
brak chęci i motywacji do działania	2	6,9
brak zdolności kredytowej	1	3,4
brak możliwości	1	3,4
brak szans	1	3,4
brak wsparcia i pomocy	1	3,4
Ogółem	29	100

* pytanie dotyczyło 29 osób, które nie podejmowały działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 15. Działania podejmowane w celu poprawy warunków mieszkaniowych rodziny:

	N	%
staraliśmy się o mieszkanie socjalne	5	45,4
próby podjęcia pracy przez jednego z rodziców	2	18,2
szukamy większego mieszkania i kupca na nasze	1	9,1
staraliśmy się o kredyt mieszkaniowy	1	9,1

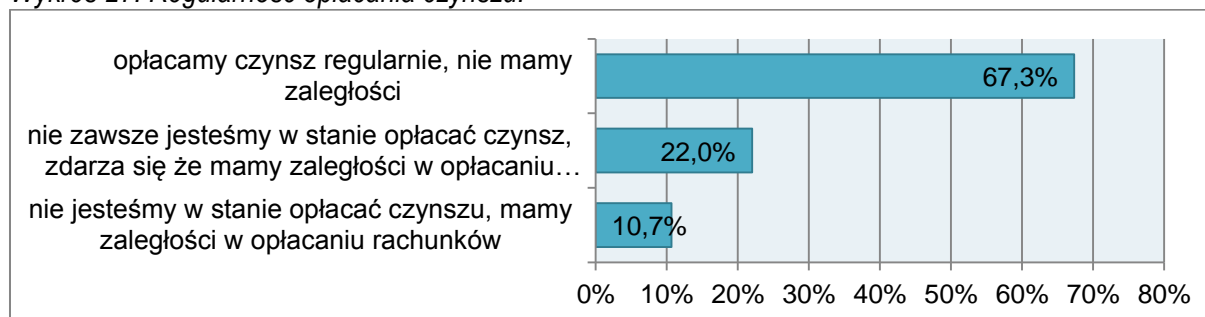

próba zamiany mieszkania	1	9,1
kupiliśmy działkę budowlaną	1	9,1
Ogółem	11	100

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza pozyskanego materiału badawczego wykazała, iż 67,3% badanych nie ma zaległości w opłacaniu czynszu i opłaca go regularnie. Jedynie 10,7% respondentów zadeklarowało, iż ma zaległości w opłacaniu rachunków, gdyż nie jest w stanie opłacać ich zgodnie terminami (wykres 27).

Wykres 27. Regularność opłacania czynszu:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 16 przedstawia regularność opłacania czynszu, w zależności od liczby posiadanych dzieci. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny posiadające 1 dziecko w największym stopniu opłacają czynsz regularnie (85,4% badanych rodzin posiadających 1 dziecko nie ma zaległości w opłacaniu czynszu). Rodziny posiadające 2 bądź 3 dzieci, nie posiadające problemów w opłacaniu czynszu stanowią nieco mniejszy odsetek (rodziny z 2 dzieci – 65,1%, natomiast rodziny z 3 dzieci – 46,8%). Największe trudności w terminowym opłacaniu czynszu posiadały rodziny z 4 bądź większą liczbą dzieci. Tylko 41,7% tych rodzin opłacało czynsz regularnie, zaś blisko 1/3 nie była w stanie wcale opłacać czynszu.

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (liczba dzieci a regularność opłacania czynszu). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=42,282; p=0,001$ (tabela 17). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,265 (tabela 18).

Tabela 16. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu

	1 dziecko		2 dzieci		3 dzieci		4 i więcej dzieci		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
nie jesteśmy w stanie opłacać czynszu, mamy zaległości w opłacaniu rachunków	1	1,0%	12	9,5%	12	25,5%	7	29,2%	32
nie zawsze jesteśmy w stanie opłacać czynsz, zdarza się że mamy zaległości w opłacaniu rachunków	14	13,6%	32	25,4%	13	27,7%	7	29,2%	66
opłacamy czynsz regularnie, nie mamy zaległości	88	85,4%	82	65,1%	22	46,8%	10	41,7%	202
Ogółem	103	100,0%	126	100,0%	47	100,0%	24	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 17. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	42,282	6	,000
Iloraz wiarygodności	43,851	6	,000
Test związku liniowego	39,038	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 18. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,375	,000
V Kramera	,265	,000
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

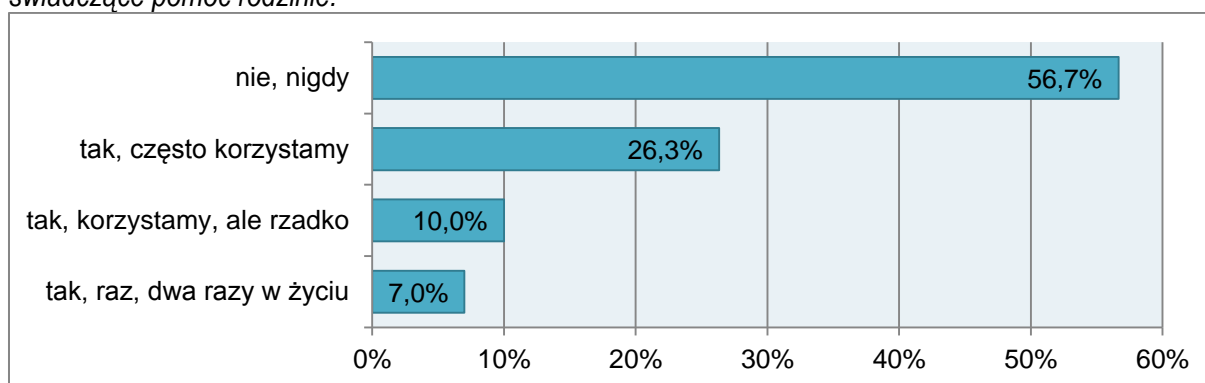
❖ Korzystanie z systemów wsparcia i pomocy społecznej

Ostatnią kwestią poruszoną w kwestionariuszu wywiadu w bloku dotyczącym sytuacji bytowej rodzin jest korzystanie z systemów wsparcia i pomocy społecznej (systemu pomocy społecznej, systemu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego).

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 56,7% respondentów nigdy nie korzystało z pomocy udzielanej przez różnego rodzaju instytucje świadczące pomoc rodzinie. Jednocześnie 26,3% korzysta z tej pomocy często, 10% korzysta rzadko, a 7% badanych wskazało, iż korzystało z pomocy różnych instytucji raz lub dwa razy w życiu (wykres 28).

Wykres 28. Częstotliwość korzystania z pomocy udzielanej przez różnego rodzaju instytucje świadczące pomoc rodzinie:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 19 przedstawia częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych, w zależności od liczby dzieci. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny z 3 oraz 4 i większą liczbą dzieci korzystały z form wsparcia zdecydowanie najczęściej (44,7% rodzin z 3 dzieci oraz 41,7% rodzin z 4 i większą liczbą dzieci często korzystały ze świadczeń pomocowych). Natomiast rodziny z 1 bądź 2 dzieci korzystały z form wsparcia w znacznie mniejszym zakresie (26,2% rodzin z 2 dziećmi oraz 14,6% rodzin z 1 dzieckiem często korzystało ze świadczeń pomocowych).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=32,618; p<0,001$ (tabela 20). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,190 (tabela 21).

Tabela 19. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych

	1 dziecko		2 dzieci		3 dzieci		4 i więcej dzieci		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
nie, nigdy	75	72,8%	67	53,2%	20	42,6%	8	33,3%	170
tak, raz, dwa razy w życiu	9	8,7%	10	7,9%	1	2,1%	1	4,2%	21
tak, korzystamy, ale rzadko	4	3,9%	16	12,7%	5	10,6%	5	20,8%	30
tak, często korzystamy	15	14,6%	33	26,2%	21	44,7%	10	41,7%	79
Ogółem	103	100,0%	126	100,0%	47	100,0%	24	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 20. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	32,618	9	,000
Iloraz wiarygodności	33,515	9	,000
Test związku liniowego	24,811	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 21. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,330	,000
V Kramera	,190	,000
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 22 przedstawia częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych, w zależności od typu rodziny. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny niepełne oraz związki kohabitacyjne korzystały z form wsparcia zdecydowanie najczęściej (57,5% rodzin niepełnych oraz 31,9% związków kohabitacyjnych często korzystało ze świadczeń pomocowych). Natomiast rodziny pełne i zrekonstruowane korzystały z form wsparcia w znacznie mniejszym zakresie (20,4% rodzin pełnych oraz zaledwie 9,1% rodzin zrekonstruowanych często korzystało ze świadczeń pomocowych)

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=36,786; p<0,001$ (tabela 23). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,202 (tabela 24).

Tabela 22. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
nie, nigdy	122	63,9%	20	42,6%	16	72,7%	12	30,0%	170
tak, raz, dwa razy w życiu	14	7,3%	4	8,5%	0	0,0%	3	7,5%	21
tak, korzystamy , ale rzadko	16	8,4%	8	17,0%	4	18,2%	2	5,0%	30
tak, często korzystamy	39	20,4%	15	31,9%	2	9,1%	23	57,5%	79
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 23. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	36,786	9	,000
Iloraz wiarygodności	36,193	9	,000
Test związku liniowego	15,874	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 24. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,350	,000
V Kramera	,202	,000
N Ważnych obserwacji	300	

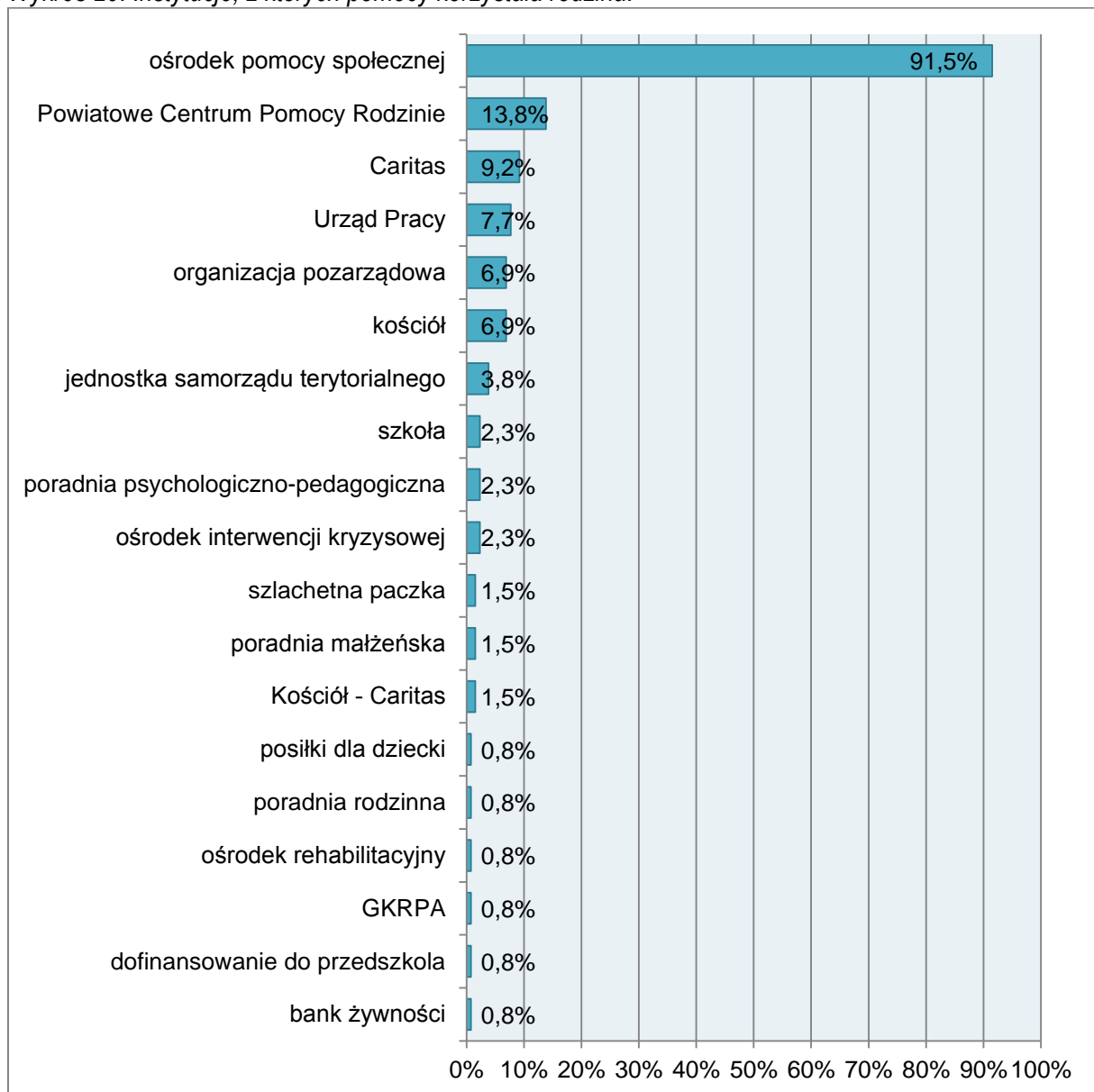
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Kolejne zawarte w kwestionariuszu wywiadu pytania poruszające kwestii korzystania z różnego rodzaju systemów wsparcia i pomocy społecznej skierowane były tylko do tych osób, które kiedykolwiek miały styczność z instytucjami udzielającymi wsparcie dla rodzin. W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o wskazanie z pomocy jakich instytucji oraz z jakich form pomocy najczęściej korzystali, jak oceniają udzielone im wsparcie, a także jakimi formami pomocy są najbardziej zainteresowani.

Największy odsetek badanych (91,5%) wskazał, iż instytucją z pomocy której najczęściej korzystano jest ośrodek pomocy społecznej (miejski, bądź gminny). Następnie dość często wskazywano Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (13,8%), Caritas (9,2%), urzędy pracy (7,7%), organizacje pozarządowe (6,9%) oraz kościoł (6,9%). Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia wykres 29.

Badani przedstawiciele rodzin zadeklarowali, iż najczęściej korzystali z takich form wsparcia jak: pomoc finansowa z pomocy społecznej w postaci zasiłków pieniężnych (58,5%), wsparcie rzeczowe w postaci m.in. ubrań, sprzętów, podręczników szkolnych, itp. (58,5%), pomoc w formie obiadów, bądź całodziennego wyżywienia dla dzieci w żłobku, przedszkolu lub w szkole (46,2%), świadczenia rodzinne (45,4%) oraz bank żywności (43,8%). Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia wykres 30.

Wykres 29. Instytucje, z których pomocy korzystała rodzina:

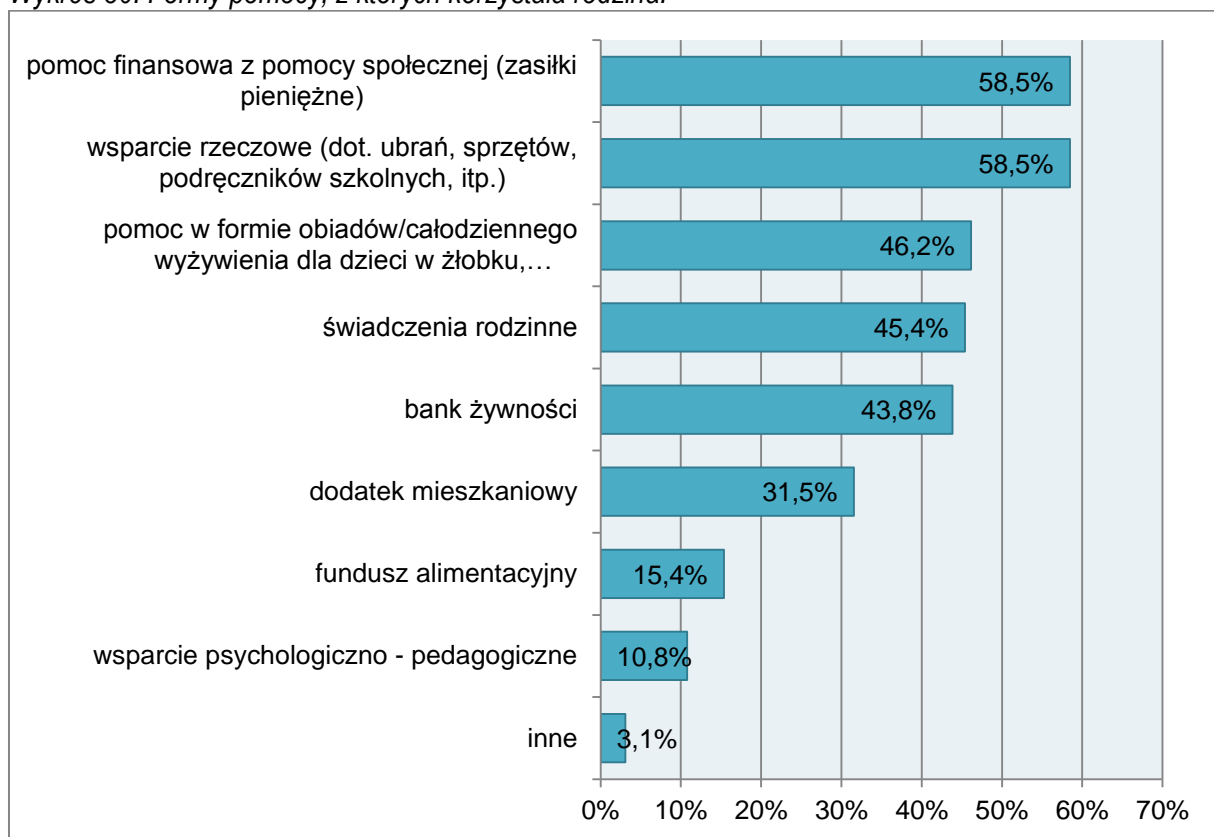

* pytanie dotyczy 130 osób, których rodziny kiedykolwiek korzystały z systemów wsparcia i pomocy społecznej

** % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 30. Formy pomocy, z których korzystała rodzina:

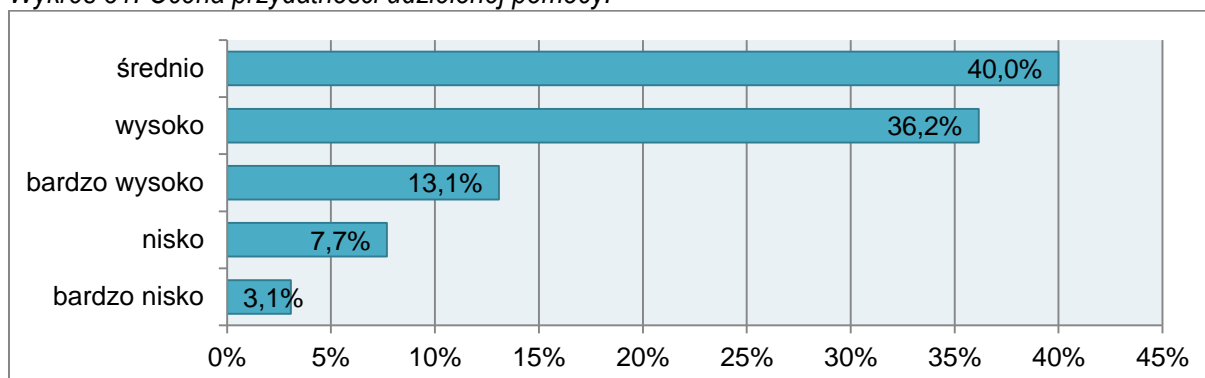
* pytanie dotyczy 130 osób, których rodziny kiedykolwiek korzystały z systemów wsparcia i pomocy społecznej

** % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie osoby, które wzięły udział w badaniu zostały poproszone o ocenę przydatności otrzymanej pomocy. Zdaniem większości badanych udzielone im wsparcie było średnio przydatne. Takiej odpowiedzi udzieliło 40% badanych. Natomiast 49,3% respondentów otrzymaną pomoc oceniło jako wysoką (36,2%), bądź bardzo wysoką (13,1%). Z badania wynika, iż jedynie 10,8% badanych nie było zadowolonych z przydatności udzielonego im wsparcia – 7,7% oceniło ją jako niską, a 3,1% jako bardzo niską (wykres 31).

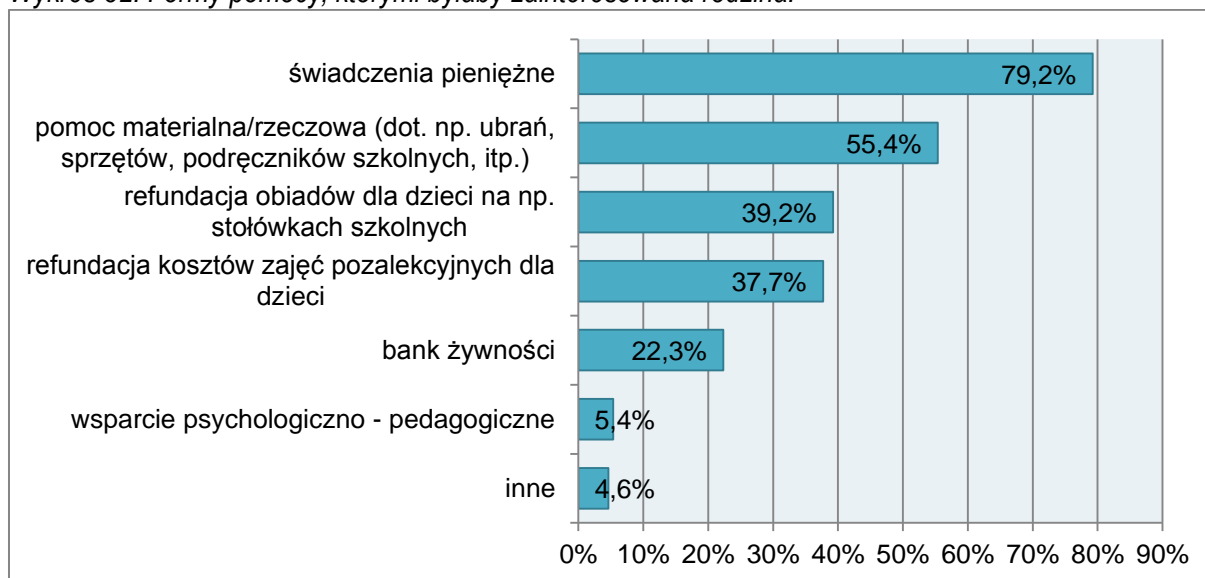
Wykres 31. Ocena przydatności udzielonej pomocy:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ostatnie pytanie dotyczące tematyki korzystania z systemów wsparcia i pomocy społecznej dotyczyło wskazania jakimi formami wsparcia najbardziej zainteresowani byłiby badani. Z odpowiedzi respondentów wynika, iż 79,2% byłoby zainteresowanych świadczeniami pieniężnymi, 55,4% pomocą materialną lub rzeczową, 39,2% refundacją obiadów dla dzieci, a 37,7% refundacją kosztów zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (wykres 32).

Wykres 32. Formy pomocy, którymi byłaby zainteresowana rodzina:

* pytanie dotyczy 130 osób, których rodziny kiedykolwiek korzystały z systemów wsparcia i pomocy społecznej

** % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

2.3. Relacje społeczne i aktywność obywatelska

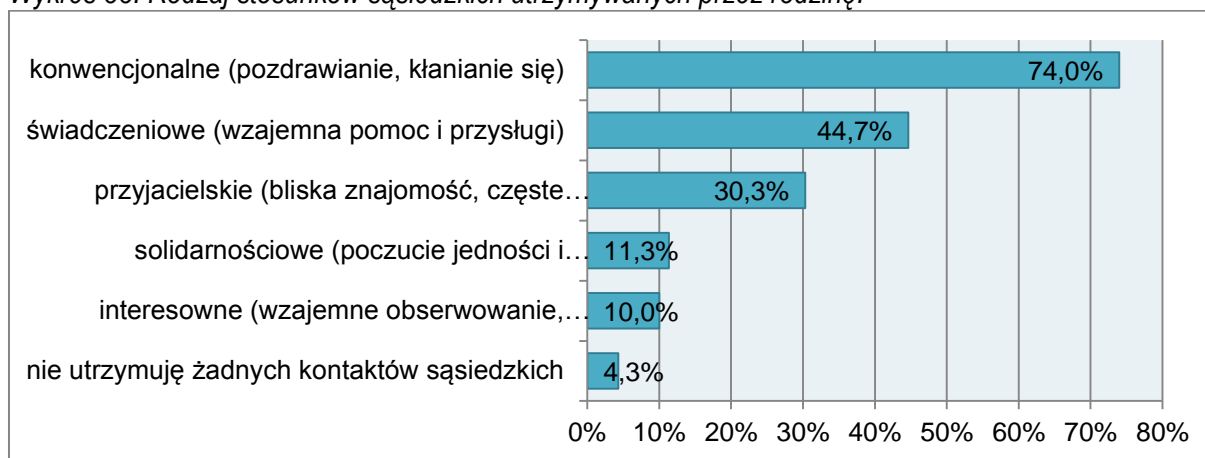
Badanie sytuacji społeczno-bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim miało na celu m.in. diagnozę relacji społecznych i aktywności obywatelskiej przejawianych przez lubelskie rodziny. W tym obszarze Wykonawca objął analizą następujące zagadnienia badawcze:

- kontakty sąsiedzkie,
- działania na rzecz środowiska lokalnego,
- udział w organizacjach,
- uczestnictwo w wyborach,
- działalność wolontariacka.

Najliczniejsza grupa respondentów w niniejszym badaniu przyznała, iż utrzymuje głównie konwencjonalne stosunki sąsiedzkie (74%), ograniczające się do ogólnie przyjętego sposobu pozdrawiania oraz grzecznościowego ukłonu w sytuacji spotkania osoby z sąsiedztwa.

Znaczny odsetek respondentów utrzymywał także świadczeniowe relacje ze swoimi sąsiadami (44,7%), przejawiające się we wzajemnych przysługach, np.: pożyczanie produktów spożywczych, popilnowanie dziecka, podlanie kwiatków w razie nieobecności, itp. Częściej niż co trzeci respondent utrzymywał również przyjacielskie stosunki ze swoimi sąsiadami (30,3%), co sugeruje, iż w znacznej części lubelskie rodziny utożsamiają swoje najbliższe sąsiedztwo jako grupę towarzyską. Najmniej liczną grupę respondentów stanowiły rodziny, które nie utrzymywały żadnych kontaktów sąsiedzkich, było to zaledwie 4,3% badanych. Niniejsze dane sugerują, iż lubelskie rodziny postrzegają sąsiedztwo jako wspólnotę, a grupa sąsiedzka jest w dużej mierze traktowana jako grupa przyjacielska/ towarzyska, co sugeruje, że w tym regionie grupy sąsiedzkie charakteryzują się względnie silnymi relacjami (wykres 33).

Wykres 33. Rodzaj stosunków sąsiedzkich utrzymywanych przez rodzinę:

* % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali poproszeni o określenie w przypadku jakiej liczby sąsiadów są prawdziwe podane twierdzenia. Wyniki analizy odpowiedzi na to pytanie wykazały istniejące rozbieżności pomiędzy rodzinami utrzymującymi kontakty przyjacielskie a tymi, które nie utrzymywały żadnych relacji, bądź tylko konwencjonalne stosunki ze swoimi sąsiadami.

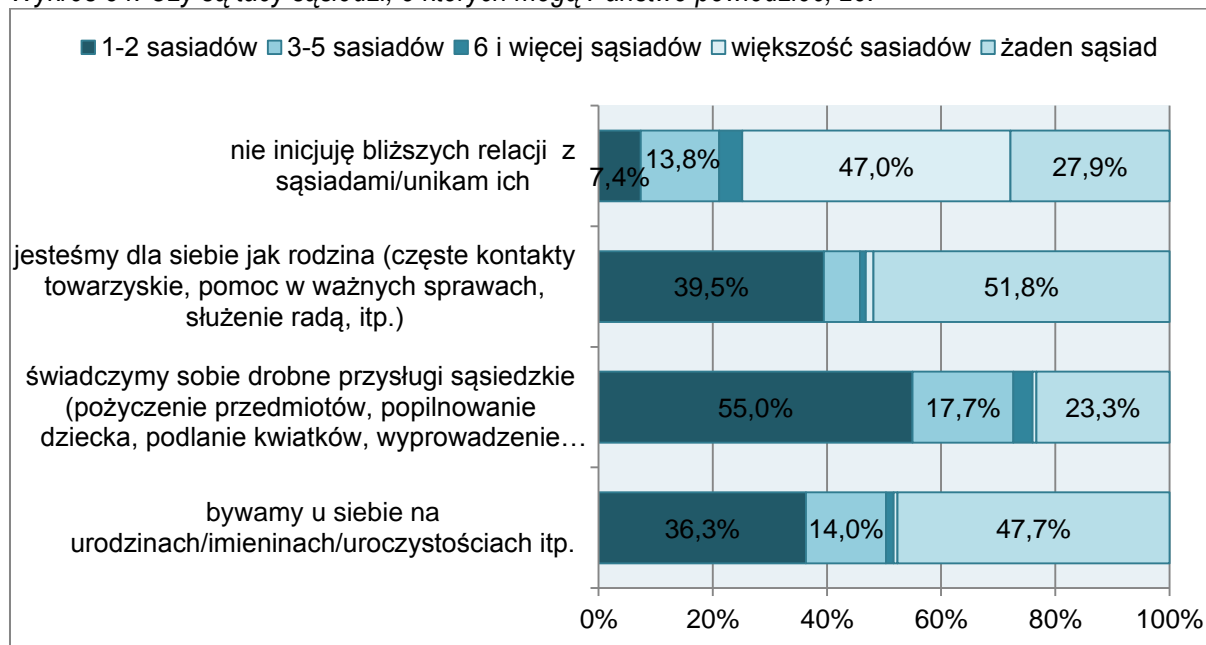
Aż 47% respondentów nie utrzymywało żadnych bliższych relacji z większością swoich sąsiadów, natomiast blisko $\frac{1}{3}$ przyznała (27,9%), iż twierdzenie o unikaniu sąsiadów nie jest prawdziwe w przypadku żadnego sąsiada. Jednocześnie ponad połowa badanych rodzin (51,8%) przyznała, iż żadnego z sąsiadów nie traktuje jak członka rodziny, zaś 39,5% respondentów wyraziło opinię, że twierdzenie o traktowaniu sąsiadów jak członków rodziny jest prawdziwe w przypadku 1-2 sąsiadów.

Odwrotnie sytuacja wyglądała w przypadku świadczenia przysług sąsiedzkich, bowiem lubelskie rodziny wykazują większą skłonność do sąsiedzkiej pomocy niż utrzymywania głębszych, przyjacielskich relacji. 55% badanych przyznało, że świadczy sobie wzajemne przysługi z 1-2 sąsiadami, zaś 23,3% respondentów, że twierdzenie o przysługach sąsiedzkich nie jest prawdziwe w przypadku żadnego sąsiada.

Ostatnim twierdzeniem było uczestnictwo w imieninach/ urodzinach bądź innych uroczystościach sąsiadów, które było prawdziwe w przypadku 36,3% respondentów, którzy

uczestniczyli w tego rodzaju imprezach u 1-2 sąsiadów, natomiast blisko połowa (47,7%) przyznała, iż twierdzenie to jest nie jest prawdziwe w przypadku żadnego z sąsiadów (wykres 34).

Wykres 34. Czy są tacy sąsiedzi, o których mogą Państwo powiedzieć, że:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W niniejszym badaniu podjęto także próbę diagnozy stopnia zaangażowania lubelskich rodzin w sprawy środowiska lokalnego. W tym celu zastosowano mierniki dotyczące różnych aspektów możliwego zainteresowania sprawami środowiska lokalnego (polityczne, rekreacyjne, kulturalne, uczestnictwo w organizacjach itp.), a respondenci zostali poproszeni o określenie stopnia zainteresowania danym rodzajem spraw na skali pięciostopniowej, na której 1 oznaczało bardzo często, natomiast 5 – nigdy.

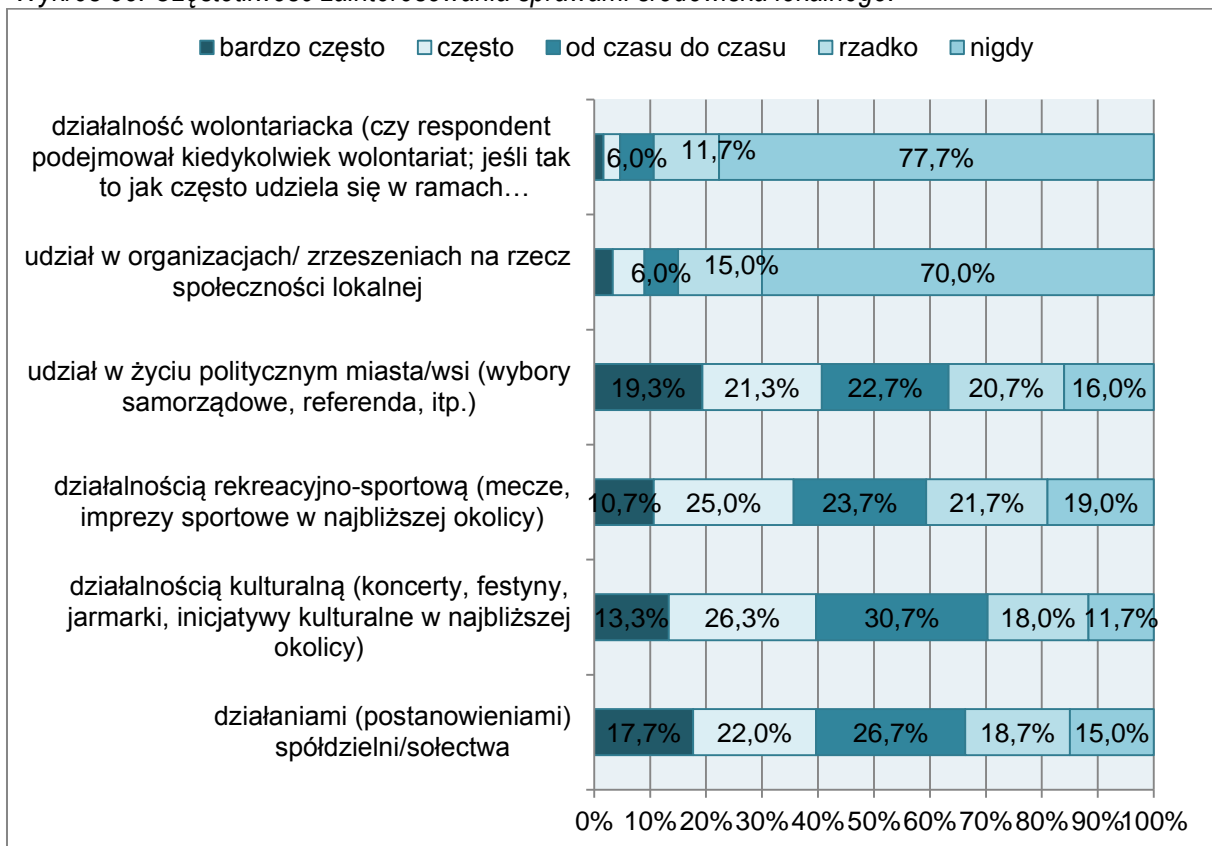
Jeśli chodzi o udział w życiu politycznym miasta/wsi, tego rodzaju aktywność podejmowało z dużą częstotliwością 40,6% respondentów (bardzo często oraz często), natomiast 36,7% było zainteresowanych sprawami związanymi z polityką sporadycznie bądź wcale (nigdy oraz rzadko). Podobnie jeśli chodzi o zainteresowanie działaniami (postanowieniami) spółdzielni/ sołectwa, bowiem 39,7% lubelskich rodzin wykazywało duże zainteresowanie tego rodzaju sprawami (bardzo często oraz często), zaś 33,7% badanych rodzin sporadycznie bądź wcale (nigdy oraz rzadko) (wykres 35).

Biorąc pod uwagę stopień zainteresowania działalnością rekreacyjno-sportową w najbliższej okolicy należy stwierdzić, iż 35,7% lubelskich rodzin było zainteresowanych tego rodzaju aktywnością z dużą częstotliwością (bardzo często oraz często), zaś 40,7% badanych rodzin sporadycznie bądź wcale (nigdy oraz rzadko). Podobnie jeśli chodzi o działalność kulturalną, bowiem 39,6% lubelskich rodzin zainteresowanych było tego rodzaju aktywnością z dużą częstotliwością (bardzo często oraz często), zaś 29,7% badanych rodzin sporadycznie bądź wcale (nigdy oraz rzadko) (wykres 35).

Jeśli chodzi o działalność w organizacjach/ zrzeszeniach na rzecz społeczności lokalnej, tego rodzaju aktywność podejmowało z dużą częstotliwością zaledwie 9% respondentów (bardzo często oraz często), natomiast aż 85% było członkami organizacji/ zrzeszeń na rzecz społeczności lokalnej sporadycznie bądź wcale (nigdy oraz rzadko). Podobnie jeśli chodzi o działalność wolontariacką, bowiem 4,7% lubelskich rodzin wykazywało duże zainteresowanie tego rodzaju aktywnością obywatelską (bardzo często oraz często), zaś aż 89,4% badanych rodzin sporadycznie bądź wcale (nigdy oraz rzadko) (wykres 35).

Z tego wynika, iż działalnością w środowiskach lokalnych, która było obiektem zainteresowania największej części respondentów były sprawy związane z polityką oraz zainteresowanie działalnością (postanowieniami) spółdzielni/ sołectwa, zaś najmniej popularnym rodzajem aktywności obywatelskiej była działalność wolontariacka oraz uczestnictwo w organizacjach/ zrzeszeniach na rzecz środowiska lokalnego.

Wykres 35. Częstotliwość zainteresowania sprawami środowiska lokalnego:

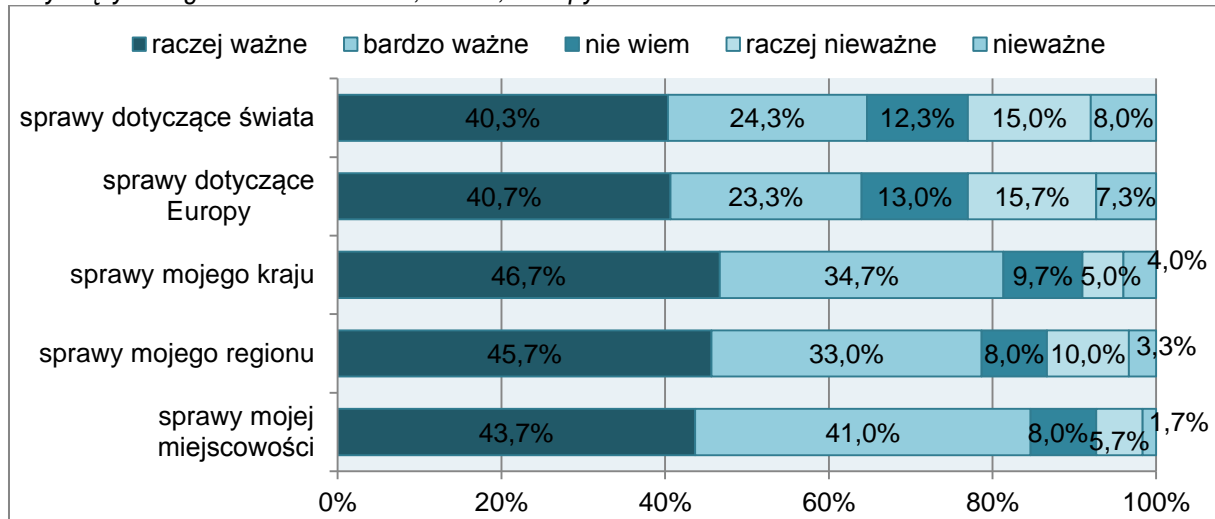
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani dostrzegali dużą wagę spraw dotyczących zarówno swoich miejscowości zamieszkania, regionu, kraju, Europy oraz świata.

Relatywnie najwyższą oceniono istotność spraw dotyczących miejscowości zamieszkania respondentów (miasta/ wsi) (84,7% odpowiedzi typu „bardzo ważne” i „raczej ważne”) oraz kraju (81,4% odpowiedzi typu „bardzo ważne” i „raczej ważne”). Nieco mniej istotne w opinii respondentów były sprawy dotyczące regionu (78,7% odpowiedzi typu „bardzo ważne” i „raczej ważne”).

Najmniej istotne dla badanych rodzin spośród podanych obszarów geograficznych były sprawy dotyczące Europy (64% odpowiedzi typu „bardzo ważne” i „raczej ważne”) (wykres 36).

Wykres 36. Ważność spraw dotyczących miejscowości (miasta/wsi) zamieszkania rodziny, na tle spraw dotyczących regionu zamieszkania, Polski, Europy i świata:

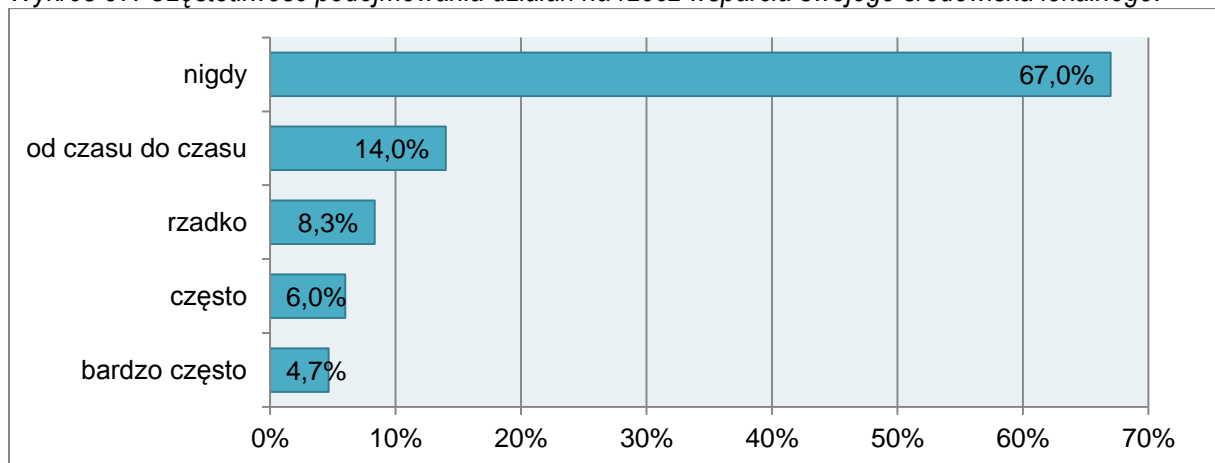

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza danych wykazała, iż zdecydowana większość respondentów nigdy nie podejmowała działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego (67%).

Natomiast najmniejszy odsetek respondentów podejmował działalność w zakresie wsparcia środowiska lokalnego często (6%) oraz bardzo często (4,7%) (wykres 37).

Wykres 37. Częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W niniejszym badaniu 26,3% inicjatorów działań na rzecz środowiska lokalnego przyznało, że uczestniczy bądź organizuje akcje pomocowe na rzecz najuboższych, czy to w formie materialnej czy finansowej w swoim otoczeniu. Równie duży odsetek respondentów był organizatorem bądź pomagał w organizacji wszelkich imprez, koncertów, festynów czy odpustów na rzecz środowiska lokalnego (22,2%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi udzielanych przez respondentów przedstawia *tabela 25*.

Tabela 25. Działania podejmowane na rzecz wsparcia środowiska lokalnego:

	N	%
pomoc dla najuboższych - materialna, finansowa, itp.	26	26,3
pomoc w organizacji/ sponsorowanie imprez, koncertów, festynów, odpustów	22	22,2
działalność w lokalnych inicjatywach rozwojowych - kulturalnych, społecznych, sportowych	11	11,1
prace na rzecz gminy - np. utwardzanie drogi, budowa placu zabaw	10	10,1
segregacja odpadów, udział w akcji sprzątanie świata	9	9,1
pomoc w organizacji uroczystości/świąt/ obchodów we wsi/ gminie; uczestnictwo w kołach wiejskich	7	7,1
pomoc sąsiedzka	6	6,1
zaangażowanie w sprawy związane z edukacją, np. pomoc w organizacji szkolnej zabawy andrzejkowej, działania na rzecz tolerancji w szkole i przeciwko przemocy	5	5,1
pomoc finansowa na rzecz osoby chorej z najbliższej okolicy, np. przekazanie 1% podatku dla osoby chorej z osiedla, zbieranie nakrętek plastikowych	5	5,1
kupowanie lokalnych produktów	4	4,0
pomoc finansowa/ materialna/ w codziennych czynnościach osobie starszej/ niepełnosprawnej	4	4,0
pomoc w pisaniu pism urzędowych, petycji	3	3,0
pomoc finansowa dla klubu piłkarskiego/ drużyny sportowej w gminie	3	3,0
działalność artystyczna	2	2,0
działalność w Radzie Osiedla	2	2,0
akcje adopcyjne bezpańskich psów	1	1,0
nie pamiętam	1	1,0
przewodzenie sklepu w miejscowości zamieszkania	1	1,0
działalność na rzecz Kościoła	1	1,0
wprowadzenie ekologicznych metod upraw	1	1,0

* pytanie nie dotyczyło 201 respondentów, którzy nie podejmowali działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 26 przedstawia częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego, w zależności od typu rodziny. Podejmowanie działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego nie jest popularnym działaniem wśród lubelskich rodzin. Jednakże na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny niepełne oraz związki kohabitacyjne są najmniej skłonne do podejmowania tego rodzaju działań (87,5% rodzin niepełnych oraz 83% związków kohabitacyjnych podejmowało tego typu działania „rzadko” bądź „nigdy”). Nieco lepiej przedstawiała się sytuacja w przypadku rodzin pełnych i zrekonstruowanych (71,2% rodzin pełnych oraz 72,7% rodzin zrekonstruowanych podejmowało tego typu działania „rzadko” bądź „nigdy”).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego). Wynik testu jest bowiem istotny statystycznie $\chi^2=21,453; p<0,05$ (tabela 27). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,154 (tabela 28).

Tabela 26. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
bardzo często	8	4,2%	1	2,1%	4	18,2%	1	2,5%	14
często	16	8,4%	2	4,3%	0	0,0%	0	0,0%	18
od czasu do czasu	31	16,2%	5	10,6%	2	9,1%	4	10,0%	42
rzadko	18	9,4%	2	4,3%	2	9,1%	3	7,5%	25
nigdy	118	61,8%	37	78,7%	14	63,6%	32	80,0%	201
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 27. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	21,453	12	,044
Iloraz wiarygodności	21,789	12	,040
Test związku liniowego	3,811	1	,051
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

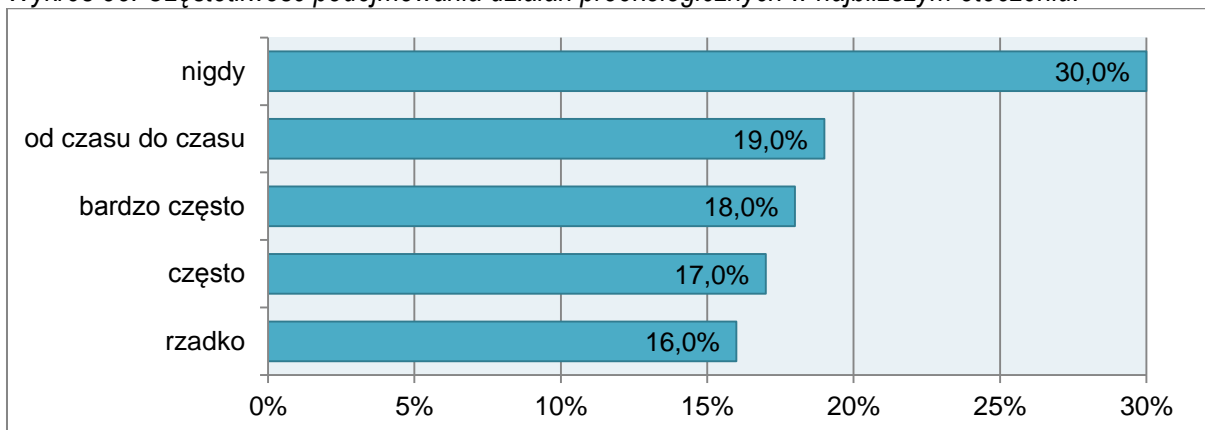
Tabela 28. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,267	,044
V Kramera	,154	,044
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

1/3 respondentów przyznała, iż nigdy nie podejmowała działań proekologicznych w swoim otoczeniu. Częściej niż co piąty respondent w niniejszym badaniu stwierdził, iż od czasu do czasu podejmuje działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego (19%). Równie duży odsetek badanych przyznał, że podejmuje tego rodzaju działania często (17%) oraz bardzo często (18%) (wykres 38).

Wykres 38. Częstotliwość podejmowania działań proekologicznych w najbliższym otoczeniu:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 29 przedstawia częstotliwość podejmowania działań proekologicznych, w zależności od wielkości miejscowości zamieszkania badanych rodzin. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny zamieszkujące wsie i małe miasta, w większym stopniu niż rodziny zamieszkujące duże miasto nie podejmowały działań proekologicznych (51,7% rodzin zamieszkujących wsie oraz 48,8% rodzin zamieszkujących małe miasta rzadko bądź nigdy nie podejmowało działań proekologicznych).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (wielkość miejscowości a skłonność do podejmowania działań proekologicznych). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=36,285; p<0,001$ (tabela 30). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,246 (tabela 31).

Tabela 29. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych

	wieś		małe miasto		duże miasto		ogółem
	N	%	N	%	N	%	N
bardzo często	30	18,8%	19	20,9%	5	10,2%	54
często	25	15,6%	15	16,5%	11	22,4%	51
od czasu do czasu	27	16,9%	10	11,0%	20	40,8%	57
rzadko	27	16,9%	10	11,0%	11	22,4%	48
nigdy	51	31,9%	37	40,7%	2	4,1%	90
Ogółem	160	100,0%	91	100,0%	49	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 30. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	36,285	8	,000
Ilorz wiarygodności	40,131	8	,000
Test związku liniowego	1,617	1	,203
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

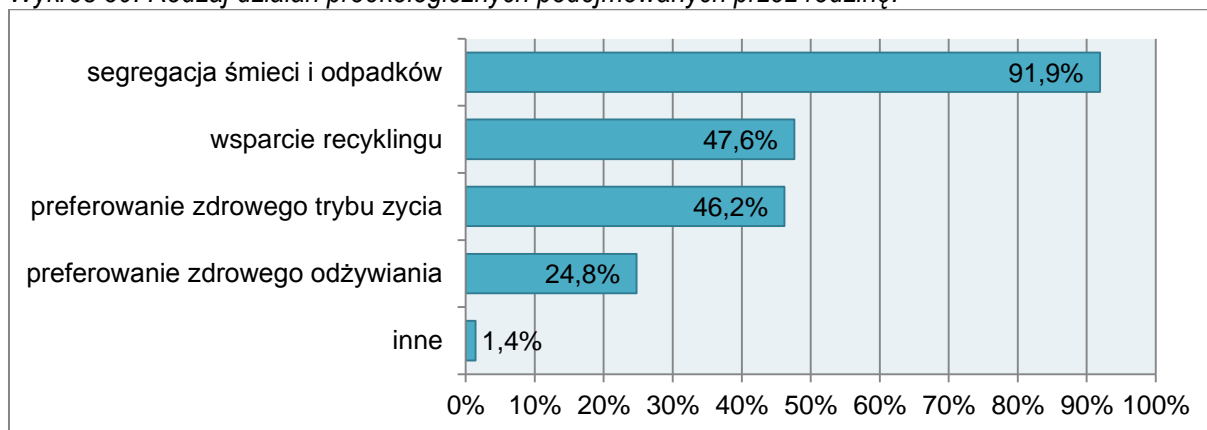
Tabela 31. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,348	,000
V Kramera	,246	,000
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród osób podejmujących działania proekologiczne zdecydowanie najpopularniejszym była segregacja śmieci i odpadków. Tego rodzaju działania podejmowało aż 91,9% respondentów z przekonaniem proekologicznymi. Rzadziej wspierano recykling (47,6%), czyli preferowano zakupy w ekologicznych opakowaniach (papierowych, szklanych) oraz preferowano zdrowy tryb życia (46,2%), czyli aktywny wypoczynek – jazdę na rowerze czy wypoczynek na łonie natury (wykres 39).

Wykres 39. Rodzaj działań proekologicznych podejmowanych przez rodzinę:

* pytanie nie dotyczyło 90 respondentów, którzy nie podejmowali działań proekologicznych

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

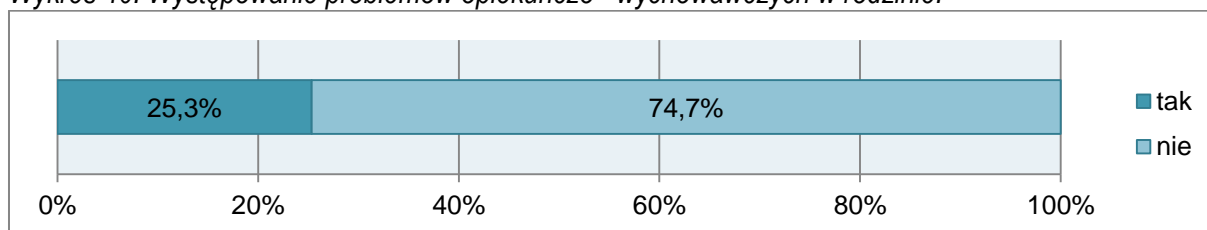
2.4. Problemy opiekuńczo - wychowawcze

Kolejną kwestią poruszoną podczas bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych (PAPI) były problemy opiekuńczo – wychowawcze w badanych rodzinach. W obszarze tym poruszone zostały takie problemy badawcze jak: konflikty z prawem, przejawy demoralizacji, nadzór kuratora, pobyt w ośrodkach opiekuńczo – wychowawczych, problemy w nauce, profesjonalne wsparcie psychologiczno–pedagogiczne.

W pierwszej kolejności respondentów poproszono o udzielenie informacji dotyczącej występowania problemów opiekuńczo – wychowawczych w ich rodzinach.

Analiza materiału badawczego wykazała, iż w $\frac{3}{4}$ lubelskich rodzin nie występowały żadne problemy opiekuńczo – wychowawcze (wykres 40).

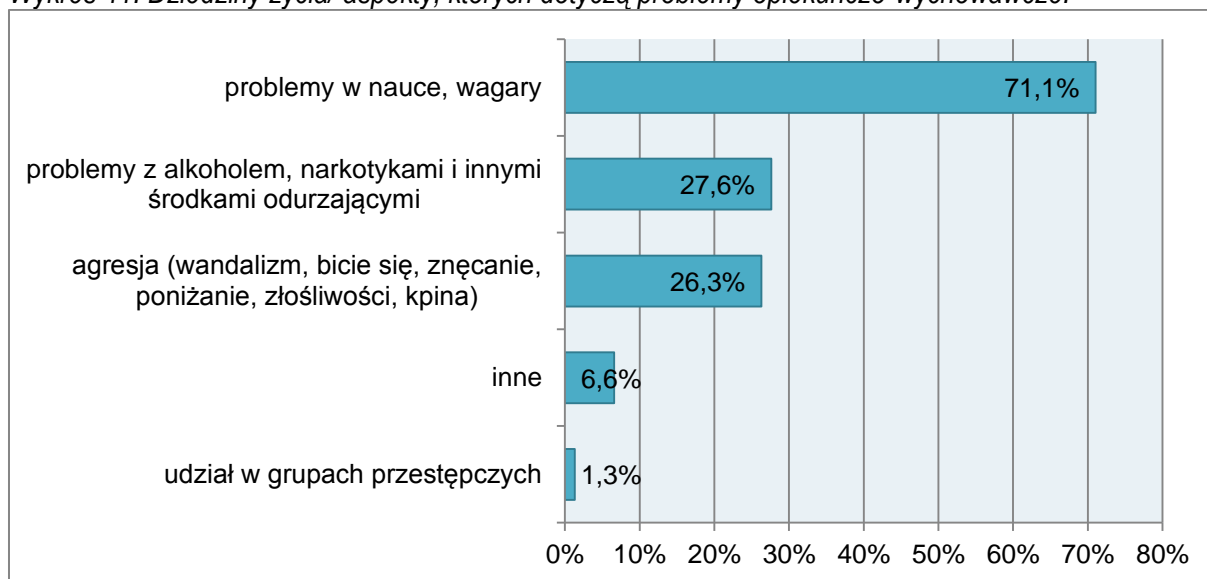
Wykres 40. Występowanie problemów opiekuńczo –wychowawczych w rodzinie:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedstawiciele tych rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi zostali poproszeni o wskazanie jakich dziedzin/aspektów dotyczyły te problemy. Z odpowiedzi respondentów wynika, iż rodzice najczęściej skarżą się na problemy w nauce i wagary swoich dzieci. Problem ten wskazało 71,1% badanych. Innymi dość często wskazywanymi problemami były problemy z alkoholem, narkotykami i innymi środkami odurzającymi (27,6%) oraz agresja dzieci, która przejawia się jako m.in. wandalizm, bicie się, znęcanie, poniżanie, złośliwości, itp. (26,3%) (wykres 41).

Wykres 41. Dziedziny życia/ aspekty, których dotyczą problemy opiekuńczo-wychowawcze:

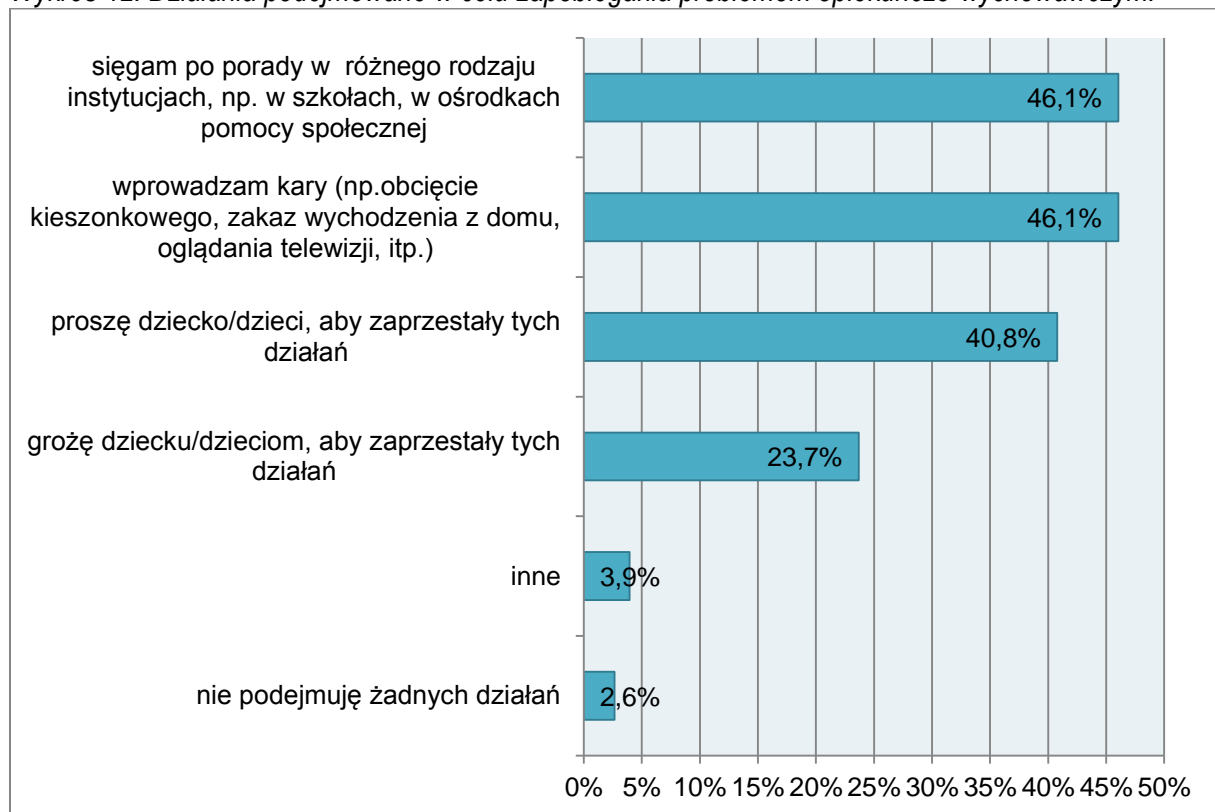
* pytanie dotyczyło 76 osób, którzy zadeklarowali, iż w ich rodzinach występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie respondenci zostali poproszeni wskazanie w jaki sposób radzą sobie z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej podejmowanymi działaniami w celu zapobiegania występującym problemom badani sięgają po porady w różnego rodzaju instytucjach, np. w szkołach, ośrodkach pomocy społecznej (46,1%), bądź wprowadzają kary (np. obcięcie kieszonkowego, zakaz wychodzenia z domu, oglądania TV, itp.) (46,1%). Innym często stosowanym sposobem są prośby skierowane do dziecka, aby zaprzestało „nieodpowiednich” działań (40,8%). Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia wykres 42.

Wykres 42. Działania podejmowane w celu zapobiegania problemom opiekuńczo-wychowawczym:

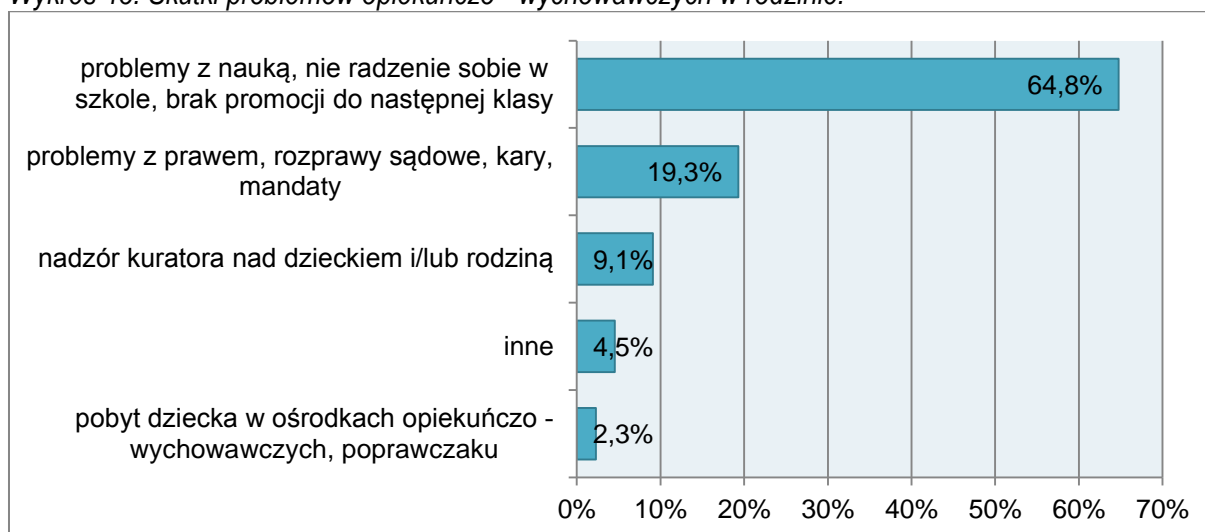
* pytanie dotyczyło 76 osób, którzy zadeklarowali, iż w ich rodzinach występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najczęściej wskazywanym przez respondentów skutkiem występujących problemów z dzieckiem/dziećmi są problemy w nauce, nie radzenie sobie w szkole, a nawet brak promocji do następnej klasy. Odpowiedź tą wskazało 64,8% badanych. W 19,3% rodzin w związku z „nieodpowiednim” zachowaniem dziecka/dzieci występują problemy z prawem, rozprawy sądowe, kary, bądź mandaty (wykres 43).

Wykres 43. Skutki problemów opiekuńczo - wychowawczych w rodzinie:

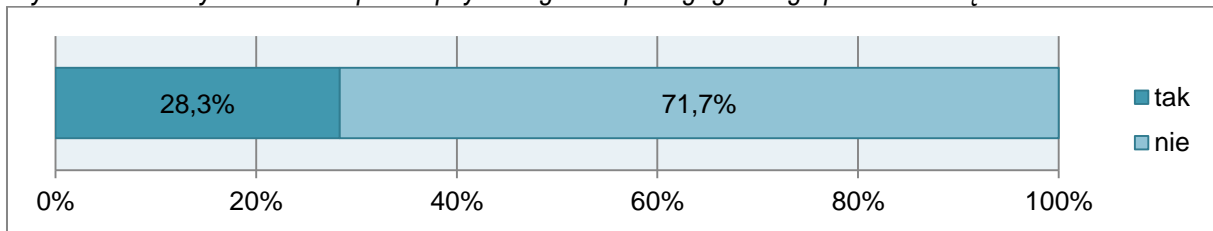
* pytanie dotyczyło 76 osób, którzy zadeklarowali, iż w ich rodzinach występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

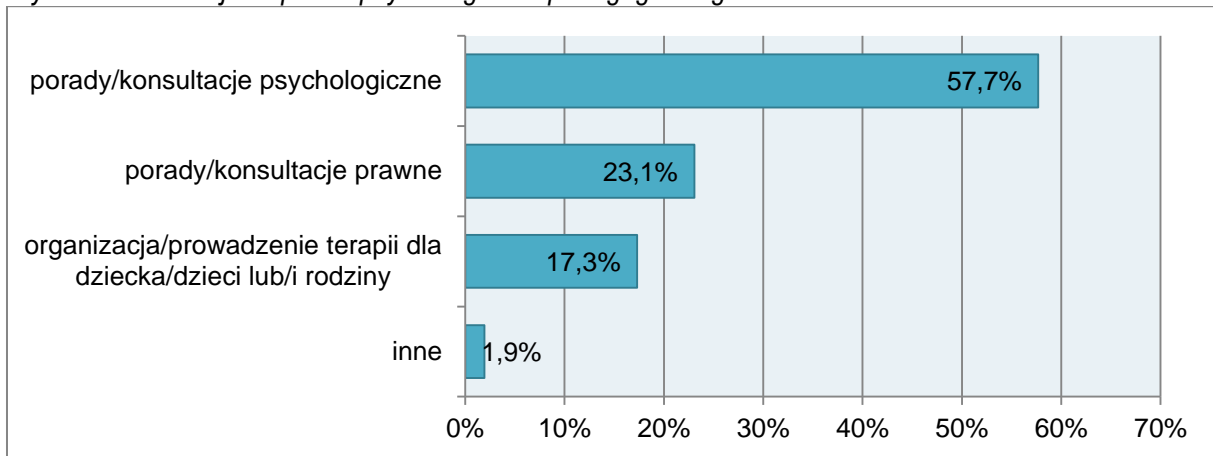
Kolejne zawarte w kwestionariuszu wywiadu pytania dotyczyły korzystania z profesjonalnego wsparcia psychologiczno – pedagogicznego. Z analizy materiału badawczego wynika, iż jedynie 28,3% respondentów skorzystało kiedykolwiek z tej formy pomocy (wykres 44). Najczęściej badane rodziny zwracały się do różnego rodzaju specjalistów w celu porady bądź konsultacji psychologicznej (57,7%). Nieco rzadziej korzystano z porad/konsultacji prawnych (23,1%), bądź organizacji/prowadzenia terapii dla dziecka/dzieci i/lub rodziny (wykres 45). Otrzymane wsparcie psychologiczno – pedagogiczne ocenione zostało przez większość respondentów jako średnie (40,5%), bądź dobrze (34,5%) (wykres 46).

Wykres 44. Korzystanie ze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego przez rodzinę:

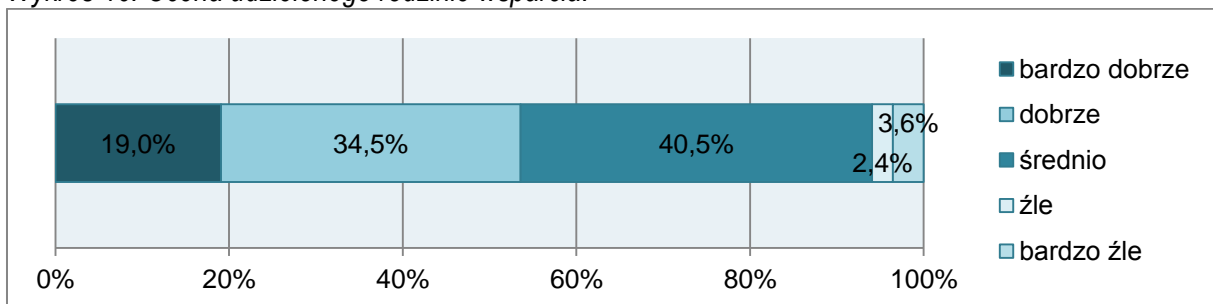
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 45. Rodzaje wsparcia psychologiczno-pedagogicznego:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 46. Ocena udzielonej rodzinie wsparcia:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

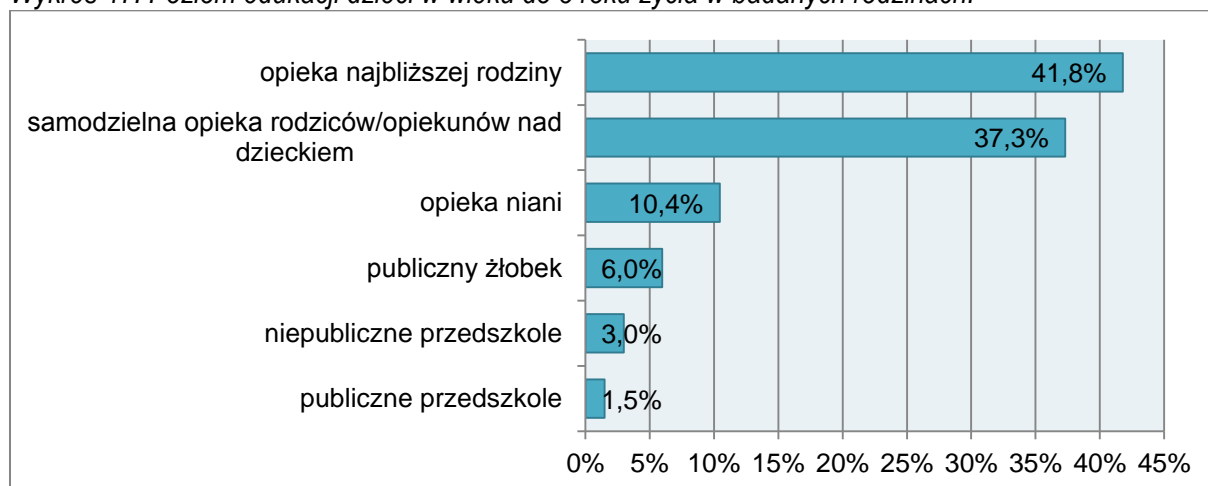
2.5. Edukacja i realizowanie obowiązku szkolnego

W ramach niniejszego badania analizą objęte zostały również następujące zagadnienia związane z edukacją i realizowaniem obowiązku szkolnego.

❖ Dzieci do 3 roku życia

Dzieci w wieku do 3 lat w badanych rodzinach najczęściej pozostają pod opieką najbliższej rodziny (41,8%), bądź pod opieką rodziców/opiekunów (37,3%). Rzadziej natomiast uczęszczają do żłobka lub przedszkola (wykres 47).

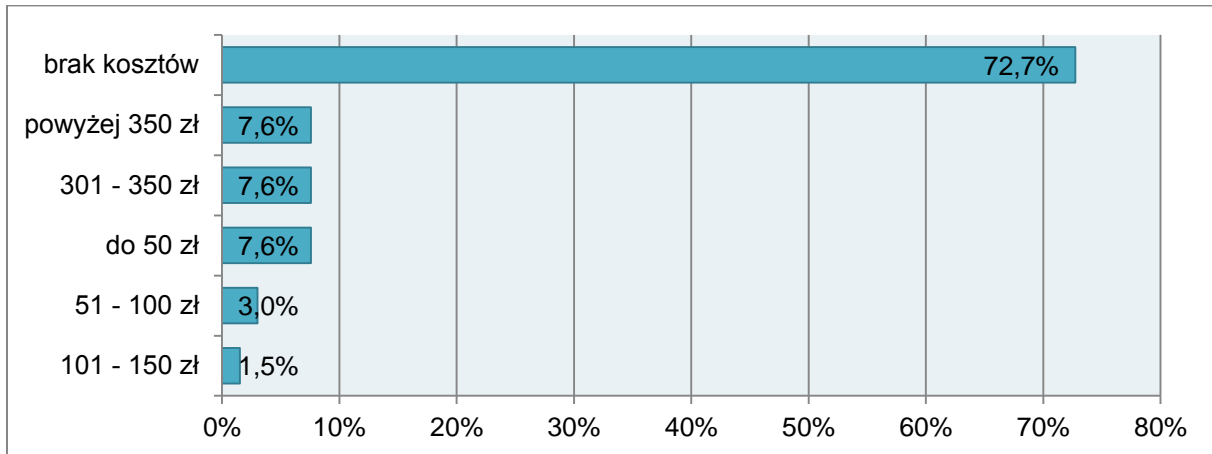
Wykres 47. Poziom edukacji dzieci w wieku do 3 roku życia w badanych rodzinach:

* pytanie dotyczyło 66 rodzin, w których są dzieci do 3 roku życia
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

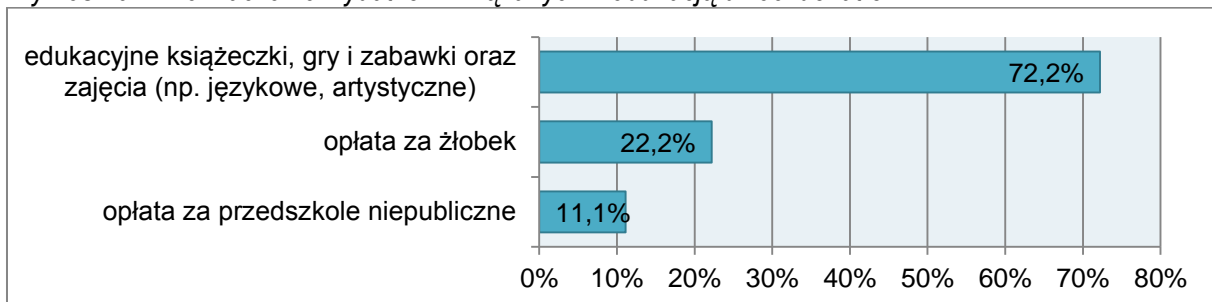
W związku z tym, że większość dzieci do 3 roku życia pozostaje pod opieką rodziców/opiekunów, bądź najbliższej rodziny najliczniejsza grupa respondentów wskazała, iż nie ponosi żadnych miesięcznych kosztów związanych z edukacją dzieci w tym wieku (72,7%). Natomiast wśród tych osób, które zadeklarowały, że ponoszą koszty związane z edukacją dzieci, najczęściej wskazywano, iż wynosiły one powyżej 301 zł w przeliczeniu na jedno dziecko (15,2%) i w głównej mierze przeznaczane były na edukacyjne książeczki, gry i zabawki oraz na dodatkowe zajęcia (np. językowe, artystyczne) (wykres 48 i 49).

Wykres 48. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku do 3 lat:

* pytanie dotyczyło 66 rodzin, w których są dzieci do 3 roku życia
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 49. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci do lat 3:

* pytanie dotyczyło 18 rodzin, w których są dzieci do 3 roku życia oraz które ponoszą miesięczne koszty na edukację dzieci
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

❖ Dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat)

W większości badanych rodzin dzieci w wieku przedszkolnym (tj. do 6 lat) uczęszczają do przedszkola publicznego (45%) lub niepublicznego (17%), bądź są pod opieką rodziców/opiekunów (20%) lub najbliższej rodziny (13%). W badanej grupie rodzin, które posiadają dziecko/dzieci w wieku przedszkolnym, miesięczne koszty najczęściej wynoszą powyżej 350 zł w przeliczeniu na jedno dziecko – w ten sposób odpowiedziało 32% badanych. Ponadto część rodzin nie ponosi żadnych kosztów związanych z edukacją dzieci w tym wieku (26%) lub przeznacza na ten cel do 50 zł miesięcznie (11%) (wykresy 50 i 51).

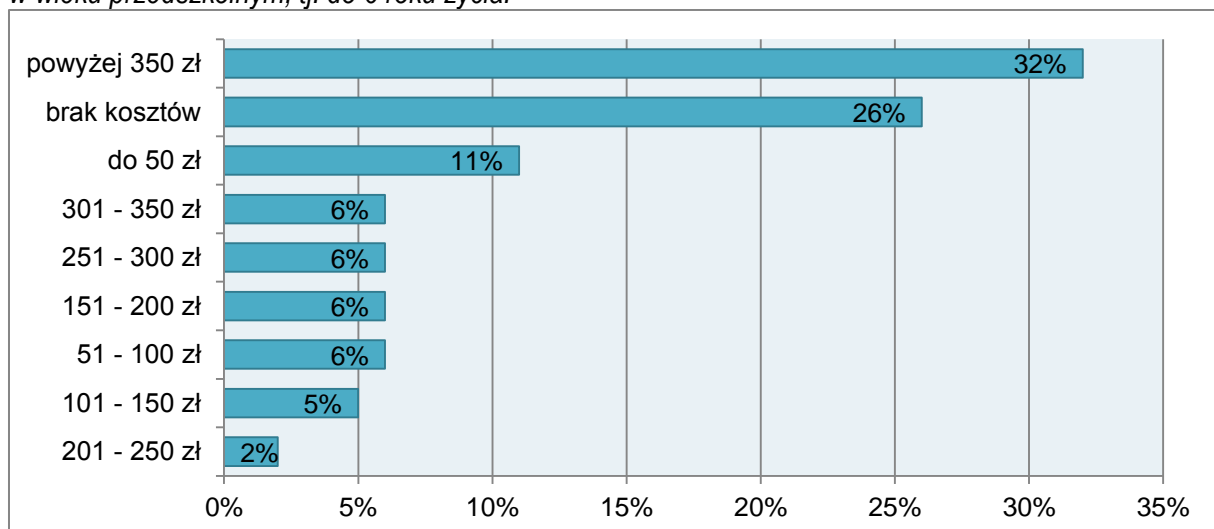
Ponoszone przez rodziców miesięczne koszty najczęściej przeznaczane są na opłatę za przedszkole (78,4%), a następnie na przybory edukacyjne (zeszyty ćwiczeń, przybory naukowe, wyprawki, itp.) (63,5%) oraz na zajęcia dodatkowe (takie jak: język obcy, zajęcia sportowe, artystyczne) (50%) (wykres 52).

Wykres 50. Poziom edukacji dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) w badanych rodzinach:

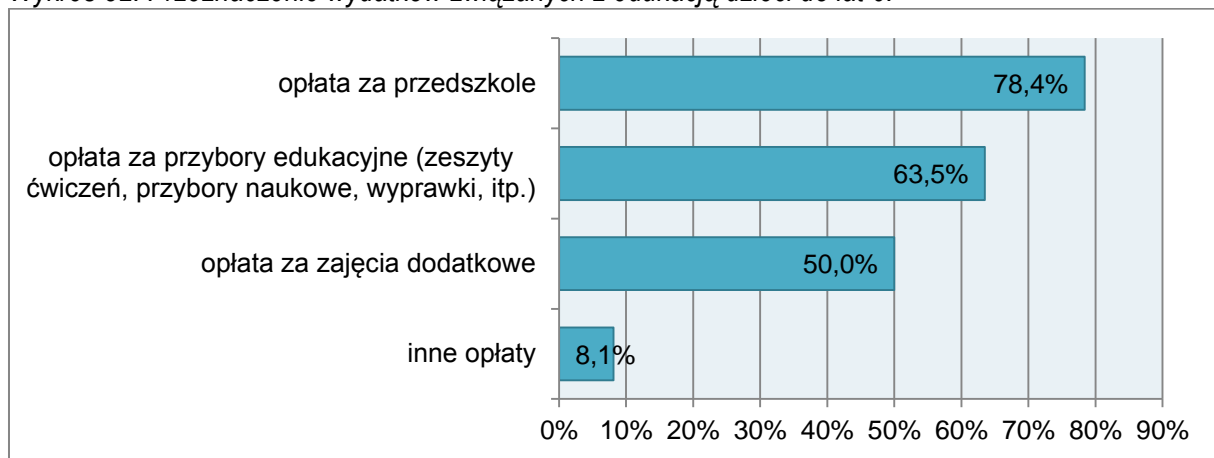
* pytanie dotyczyło 100 rodzin, w których są dzieci w wieku przedszkolnym (tj. 3 – 6 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 51. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku przedszkolnym, tj. do 6 roku życia:

* pytanie dotyczyło 100 rodzin, w których są dzieci w wieku przedszkolnym (tj. 3 – 6 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 52. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci do lat 6:

* pytanie dotyczyło 74 rodzin, w których są dzieci w wieku przedszkolnym (tj. 3 – 6 lat) oraz które ponoszą miesięczne koszty na edukację dzieci

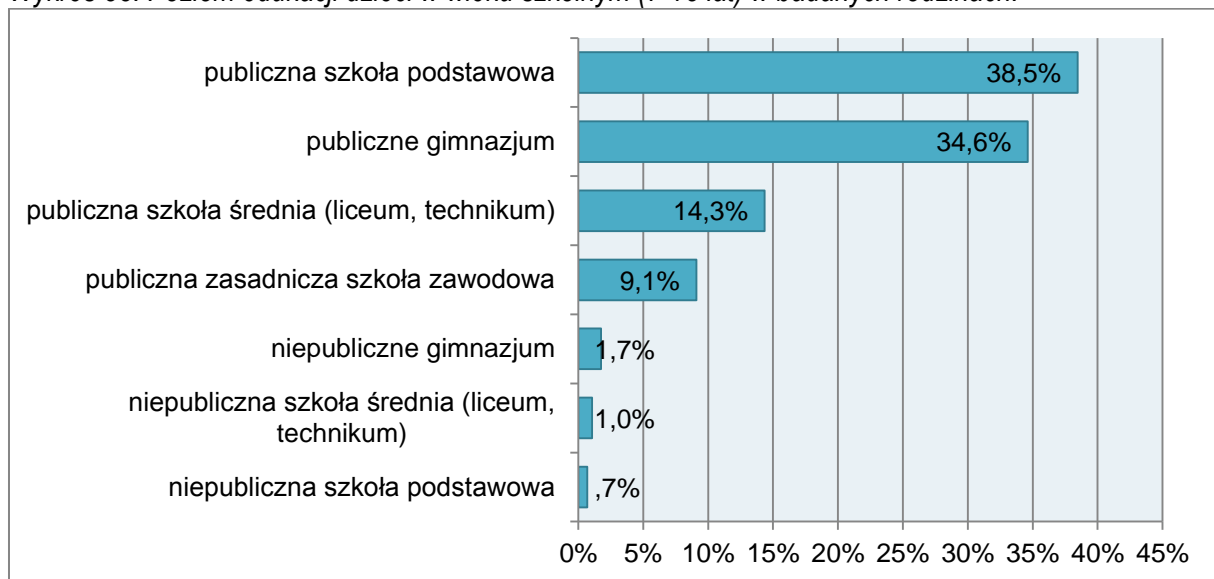
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

❖ Dzieci w wieku szkolnym (7-18 lat)

W badanych rodzinach dzieci w wieku szkolnym (tj. 7 - 18 lat) najczęściej uczęszczają do publicznej szkoły podstawowej lub do gimnazjum (odpowiednio 38,5% oraz 34,6%). W związku z tym w większości rodzin miesięczne koszty w przeliczeniu na jedno dziecko ponoszone na edukację mieszczą się w granicach do 200zł (70,8%). Najczęściej jednak rodzice na edukację przeznaczają do 100zł (do 50zł - 24,9% wskazań respondentów, od 51 do 100zł – 19,7%). Prawie wszyscy badani pieniądze te przeznaczają na opłaty za przybory edukacyjne, takie jak podręczniki, zeszyty ćwiczeń, przybory naukowe, itp. (90,6%) oraz nieco mniej na opłaty za zajęcia sportowe (34,7%) oraz korepetycje (21,6%) (wykresy 53,54 i 55).

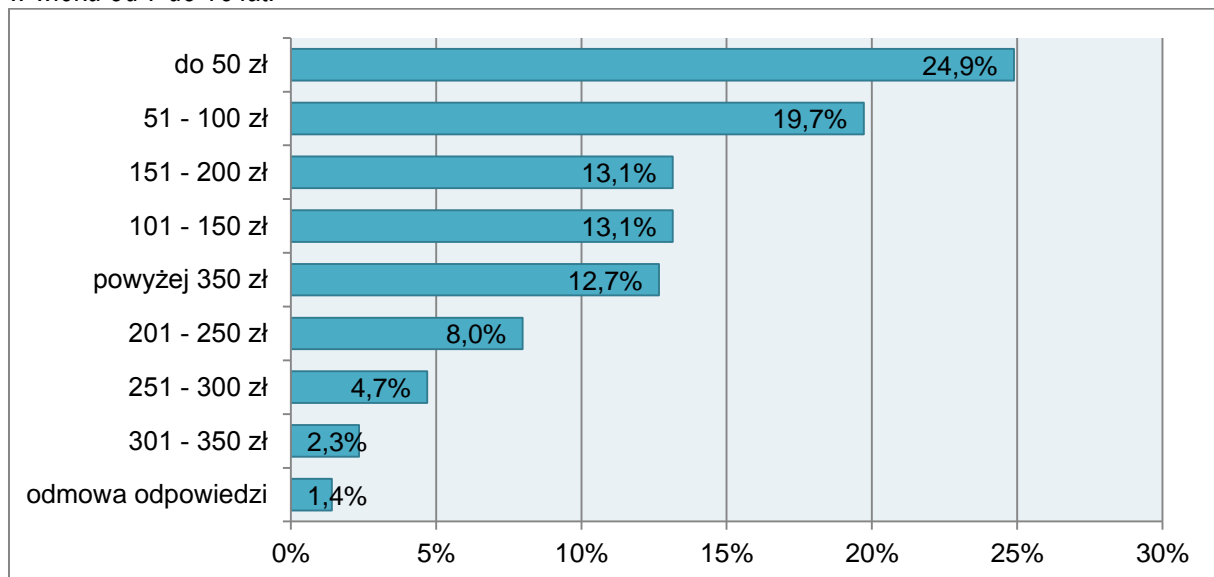

Wykres 53. Poziom edukacji dzieci w wieku szkolnym (7-18 lat) w badanych rodzinach:

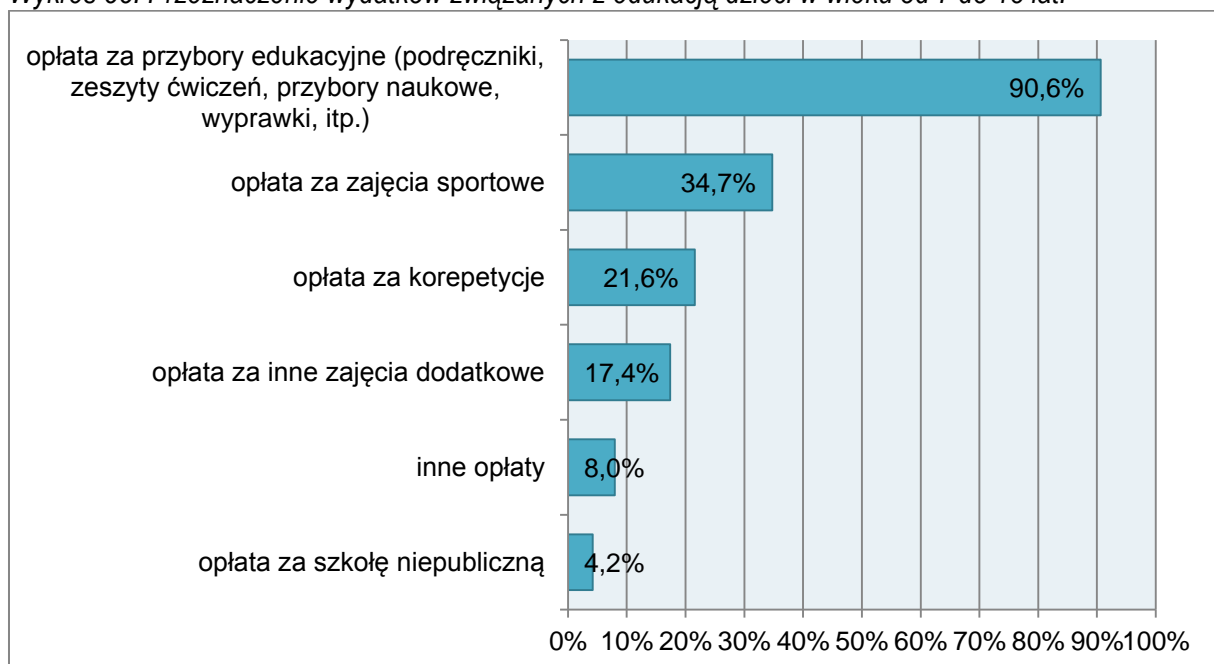
* pytanie dotyczyło 213 rodzin, w których są dzieci w wieku szkolnym (tj. 7 – 18 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 54. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku od 7 do 18 lat:

* pytanie dotyczyło 213 rodzin, w których są dzieci w wieku szkolnym (tj. 7 – 18 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 55. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci w wieku od 7 do 18 lat:

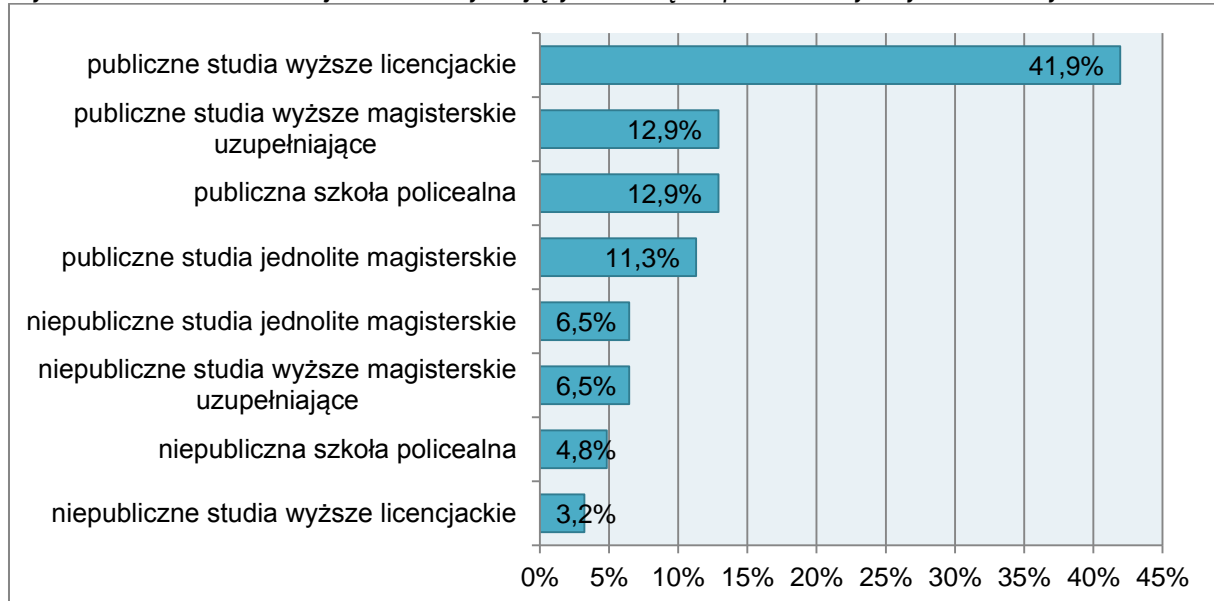
* pytanie dotyczyło 213 rodzin, w których są dzieci w wieku szkolnym (tj. 7 – 18 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

❖ Dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia)

W większości badanych rodzin dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia) uczęszczają na publiczne uczelnie, z czego najczęściej na studia wyższe licencjackie (41,9%), rzadziej na magisterskie uzupełniające (12,9%), bądź jednolite magisterskie (11,3%). Ponadto 12,9% dzieci w tym wieku uczęszcza do publicznej szkoły policealnej (wykres 56).

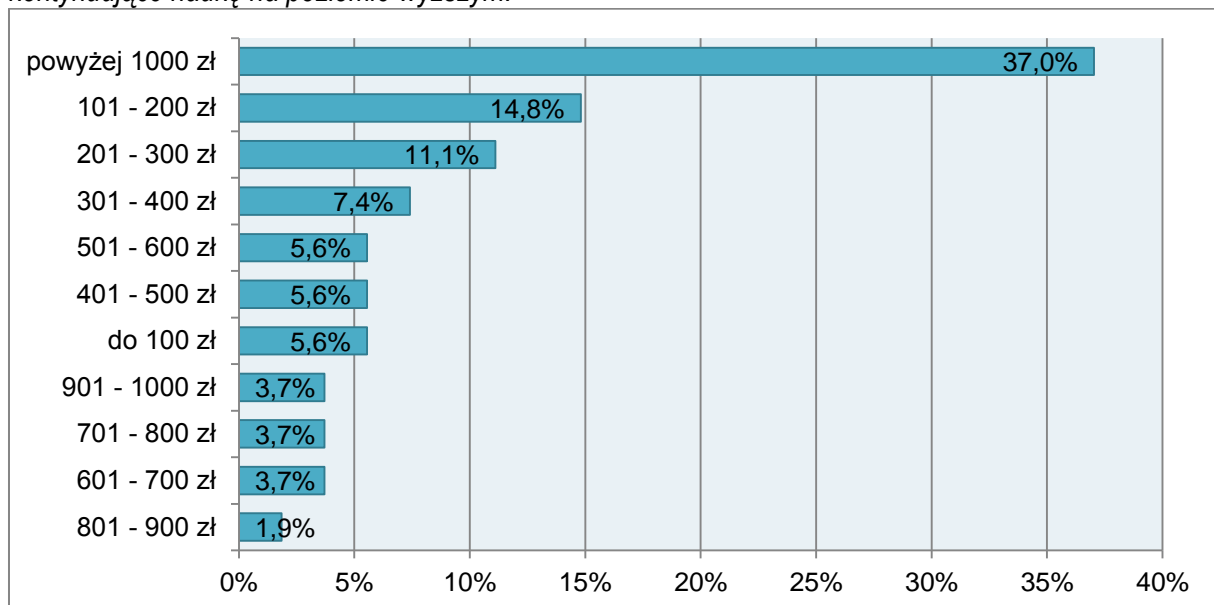
W badanej grupie rodzin, które posiadają dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym, miesięczne koszty najczęściej wynoszą powyżej 1000 zł w przeliczeniu na jedno dziecko – w ten sposób odpowiedziało 37% badanych. Ponadto ¼ rodzin ponosi koszty w wysokości od 100 do 300 zł (25,9%). W większości przypadków pieniądze te przeznaczone są na opłaty za przybory edukacyjne (79,6%) oraz na opłaty za akademik/stancję (61,6%). 29,6% badanych ponosi również inne wydatki, w głównej mierze na opłacenie dojazdów, bądź chesnego (wykres 57 i 58).

Wykres 56. Poziom edukacji dzieci kontynuujących naukę na poziomie wyższym w badanych rodzinach:

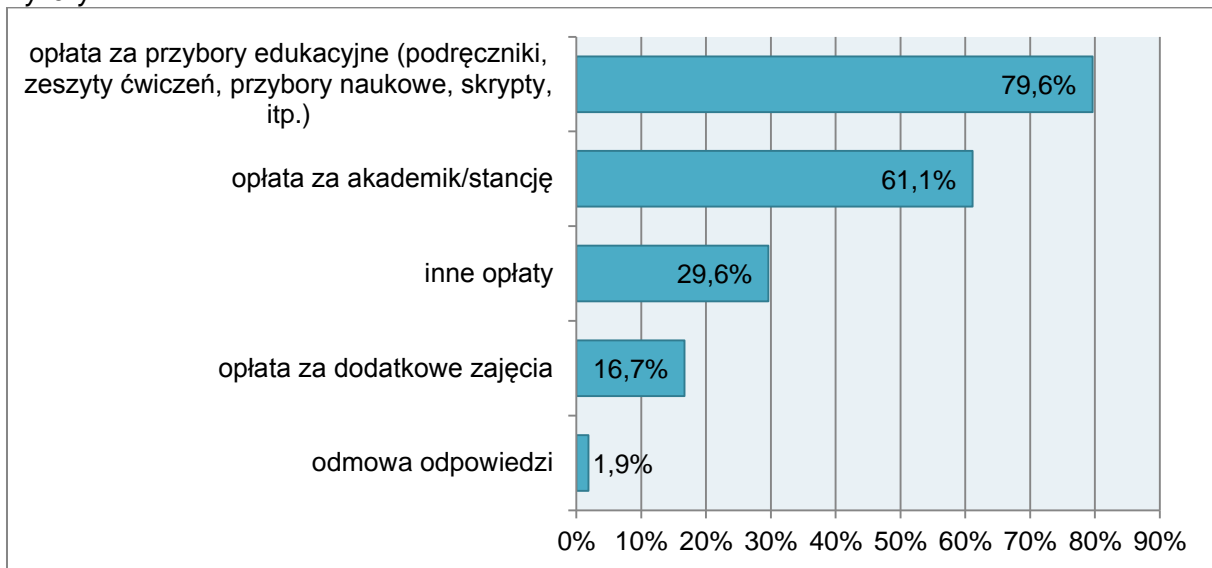
* pytanie dotyczyło 54 rodzin, w których są dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 57. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko kontynuujące naukę na poziomie wyższym:

* pytanie dotyczyło 54 rodzin, w których są dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 58. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci kontynuujących naukę na poziomie wyższym:

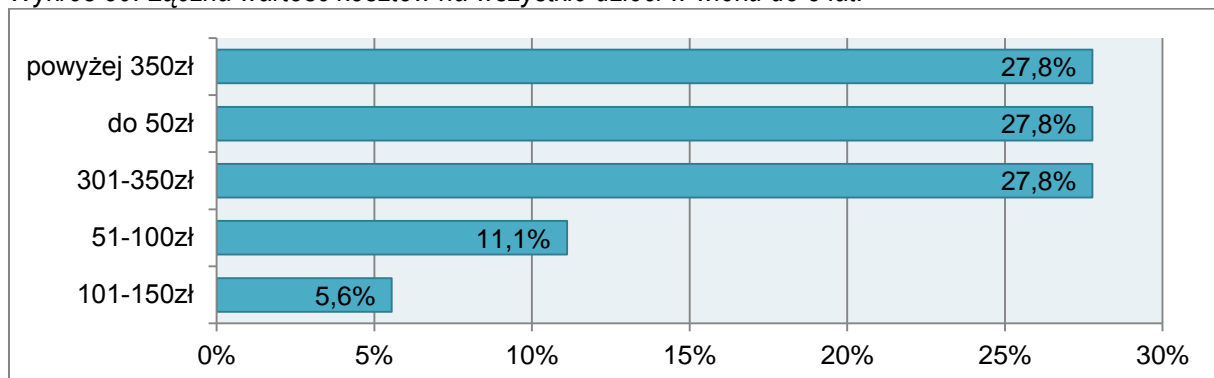

* pytanie dotyczyło 54 rodzin, w których są dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 lat)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza materiału badawczego dotycząca łącznej wartości kosztów na wszystkie dzieci w danej kategorii wiekowej wykazała, że (szczegółowe dane zaprezentowane zostały na wykresach 59-62):

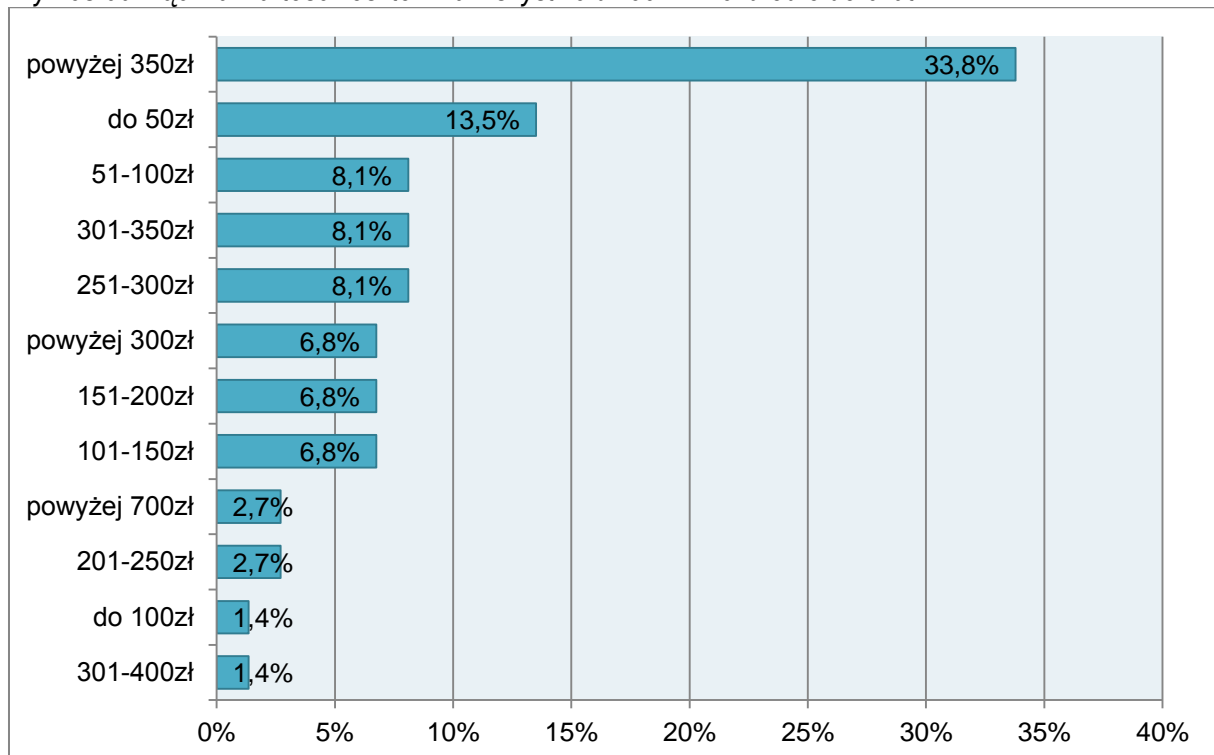
- ✓ na dzieci do 3 roku życia – w badanych rodzinach na edukację miesięcznie najczęściej przeznaczana się kwotę powyżej 301 zł,
- ✓ na dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) – w badanych rodzinach na edukację miesięcznie najczęściej przeznaczana się kwotę powyżej 350 zł,
- ✓ na dzieci w wieku szkolnym (7-18 lat) - w badanych rodzinach na edukację miesięcznie najczęściej przeznaczana się kwotę do 200 zł,
- ✓ na dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 lat) - w badanych rodzinach na edukację miesięcznie najczęściej przeznaczana się kwotę powyżej 1000 zł.

Wykres 59. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci w wieku do 3 lat:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

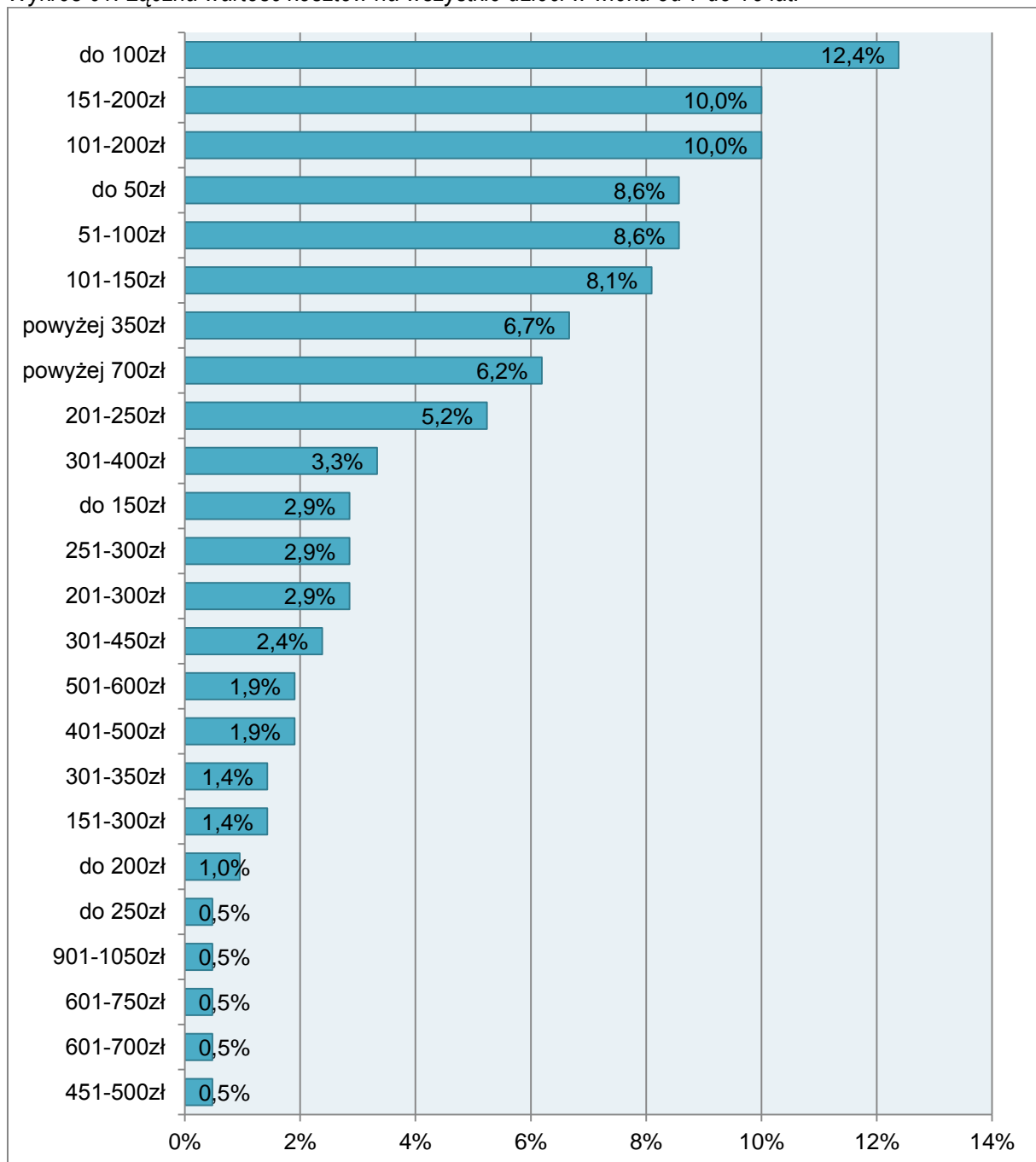
Wykres 60. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci w wieku od 3 do 6 lat:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

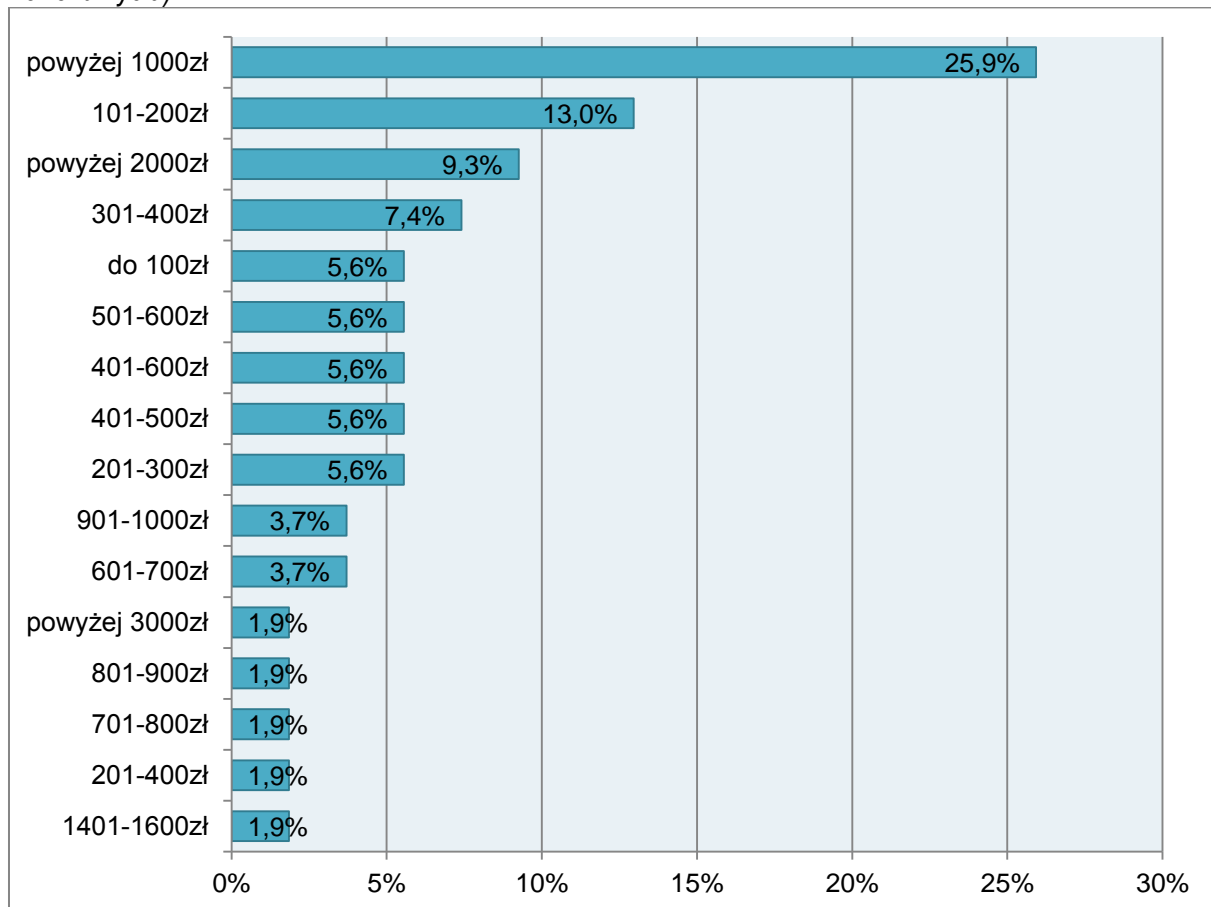

Wykres 61. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci w wieku od 7 do 18 lat:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 62. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia)

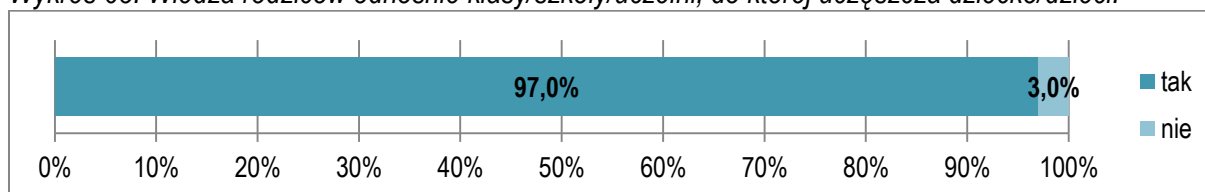

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Kolejne skierowane do przedstawicieli lubelskich rodzin pytania miały na celu ustalenie, czy badani rodzice są zaangażowani w sprawy związane z edukacją swoich dzieci. Pierwsze trzy pytania skierowane zostały tylko do tych osób, których dzieci uczęszczają do przedszkola/szkoły lub są na studiach.

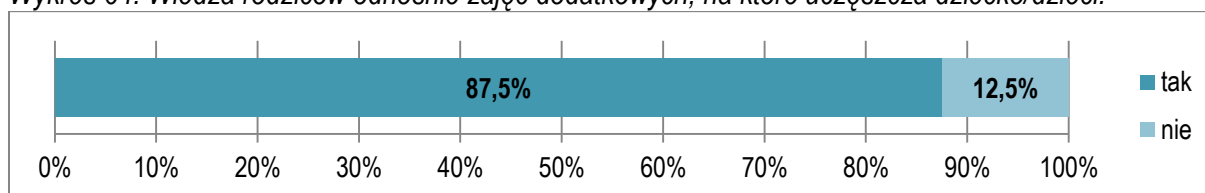
Analiza materiału badawczego wykazała, iż 97% badanych rodziców wie do jakiej klasy/szkoły lub uczelni uczęszczają ich dzieci, jednocześnie nieco mniej, bo 87,5% zadeklarowało, iż wie na jakie dodatkowe zajęcia uczęszcza dziecko (wykresy 63 i 64). Ponadto większość rodziców monitoruje osobiście postępy w nauce dziecka – niecałe 41% robi to bardzo często, a 25,8% często (wykres 65).

Wykres 63. Wiedza rodziców odnośnie klasy/szkoły/uczelni, do której uczęszcza dziecko/dzieci:

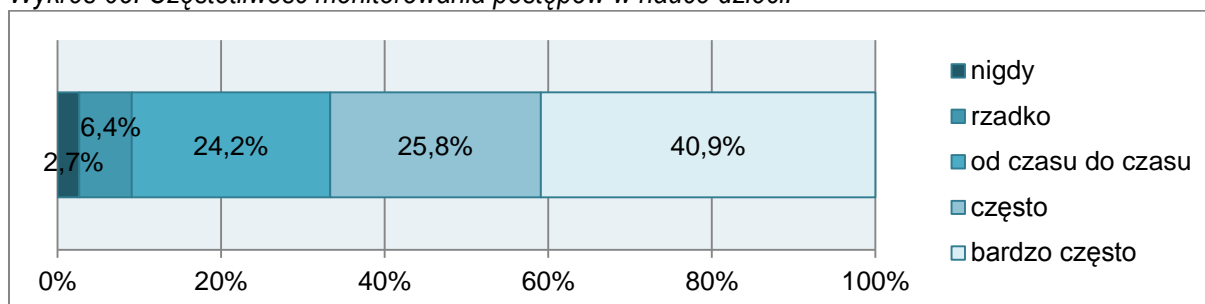
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 64. Wiedza rodziców odnośnie zajęć dodatkowych, na które uczęszcza dziecko/dzieci:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

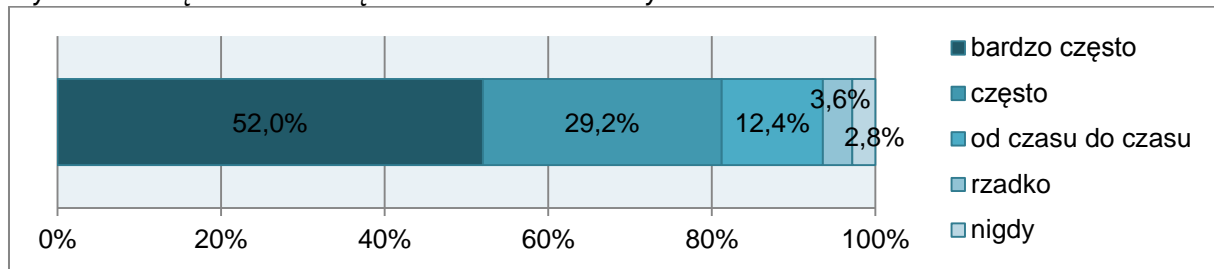
Wykres 65. Częstotliwość monitorowania postępów w nauce dzieci:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

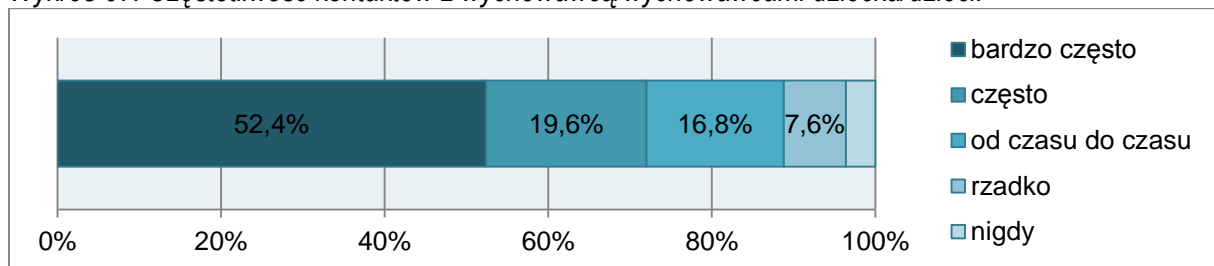
Kolejne trzy pytania skierowane zostały już tylko do tych przedstawicieli rodzin, których dzieci uczęszczają do przedszkola lub do szkoły. Z badania wynika, iż również zdecydowana większość rodziców uczęszcza na wywiadówki/zebrania z rodzicami bardzo często (52%) lub często (29,2%). Jednocześnie również większość rodziców zna i jest w stałym kontakcie z wychowawcą swoich dzieci (bardzo często 52,4%, często 19,6%). Jeśli zaś chodzi o angażowanie się w organizację imprez/uroczystości szkolnych, to pod tym względem rodzice się mniej aktywni. Najwięcej bo 27,6% badanych zadeklarowało, iż angażuje się od czasu do czasu, a 25,6% że rzadko (wykresy 66-68).

Wykres 66. Częstotliwość uczęszczania rodziców na wywiadówki/zebrania z rodzicami:

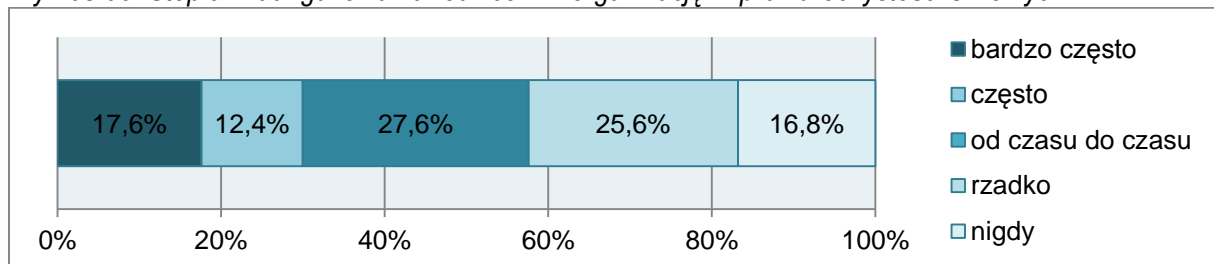
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 67. Częstotliwość kontaktów z wychowawcą/wychowawcami dziecka/dzieci:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

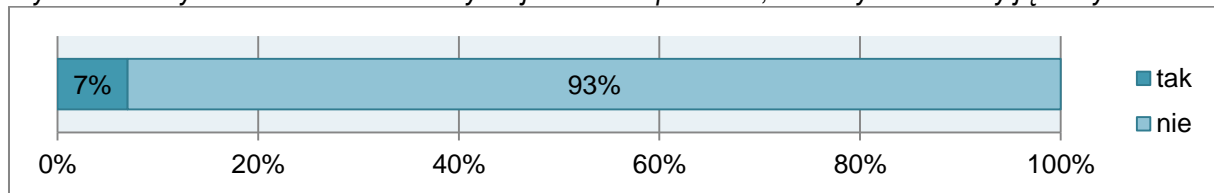
Wykres 68. Stopień zaangażowania rodziców w organizację imprez/uroczystości szkolnych:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

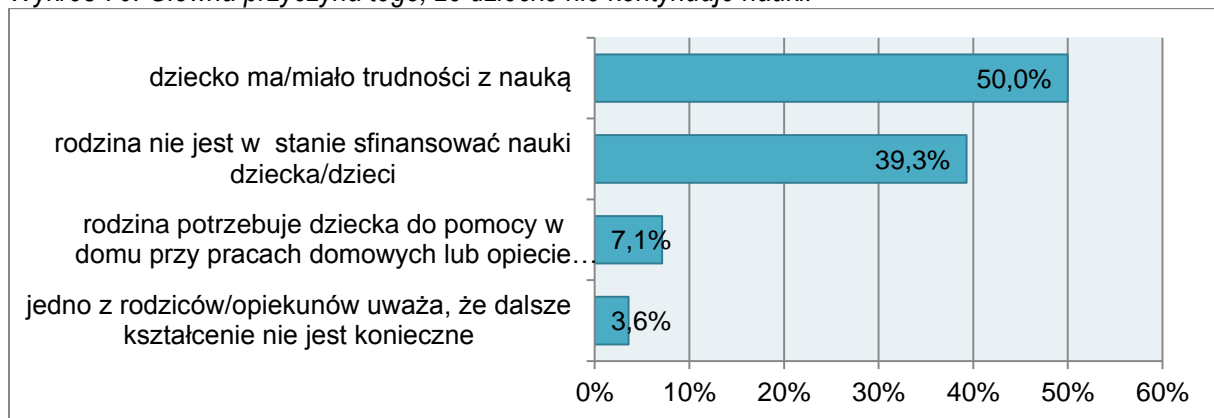
Przeprowadzone badanie wykazało również, iż jedynie w 7% badanych rodzin zdarzyła się sytuacja, w której któreś z dzieci nie kontynuuje nauki na poziomie, na którym by chciało, czego główną przyczyną były/są trudności dziecka/dzieci z nauką (50%), bądź brak środków na sfinansowanie nauki dziecka/dzieci (39,3%) (wykresy 69 i 70).

Wykres 69. Czy któreś z dzieci nie kontynuuje nauki na poziomie, na którym chciałoby ją kontynuować:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 70. Główna przyczyna tego, że dziecko nie kontynuuje nauki:

* pytanie dotyczy 21 rodzin, których przedstawiciele zadeklarowali, że któreś z dzieci nie kontynuuje nauki na poziomie, na którym chciałoby ją kontynuować

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 32 przedstawia możliwość kontynuowania nauki w rodzinie, w zależności od liczby dzieci. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż brak możliwości kontynuowania nauki w rodzinach posiadających 1 bądź 2 dzieci, praktycznie nie występuje (w 1% badanych rodzin z 1 dzieckiem oraz w 4,8% badanych rodzin posiadających 2 dzieci). Jeśli zaś chodzi o rodziny z 3 oraz 4 i większą liczbą dzieci, problem z brakiem możliwości kontynuowania nauki występuje w znacznie większym stopniu (w 14,9% badanych rodzin z 3 dzieci oraz w 29,2% badanych rodzin posiadających 4 bądź większą liczbę dzieci).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=29,334; p<0,001$ (tabela 33). Ponadto związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi jest średnio silny, V Kramera=0,313 (tabela 34).

Tabela 32. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie

	1 dziecko		2 dzieci		3 dzieci		4 i więcej dzieci		ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
tak	1	1,0%	6	4,8%	7	14,9%	7	29,2%	21
nie	102	99,0%	120	95,2%	40	85,1%	17	70,8%	279
Ogółem	103	100,0%	126	100,0%	47	100,0%	24	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 33. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	29,334	3	,000
Iloraz wiarygodności	24,144	3	,000
Test związku liniowego	26,330	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 34. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,313	,000
V Kramera	,313	,000
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

2.6. Zdrowie i rehabilitacja

Badanie sytuacji społeczno - bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim miało na celu m.in. diagnozę stanu zdrowia i ewentualnej rehabilitacji osób w lubelskich rodzinach.

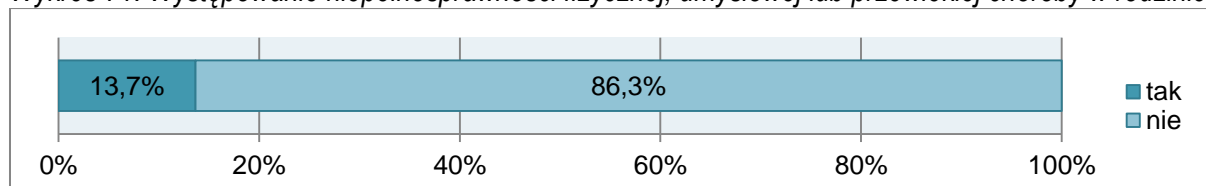
W tym obszarze Wykonawca objął analizą następujące zagadnienia badawcze:

- choroby przewlekłe,
- niepełnosprawność,
- dostęp i korzystanie z infrastruktury medycznej (publicznej i niepublicznej)
- ponoszone koszty leczenia i rehabilitacji.

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Większości badanych rodzin nie dotyczyła kwestia niepełnosprawności bądź choroby przewlekłej któregoś z członków rodziny (86,3%). Natomiast 13,7% badanych przyznało, iż w ich rodzinach występuje tego rodzaju problem (wykres 71).

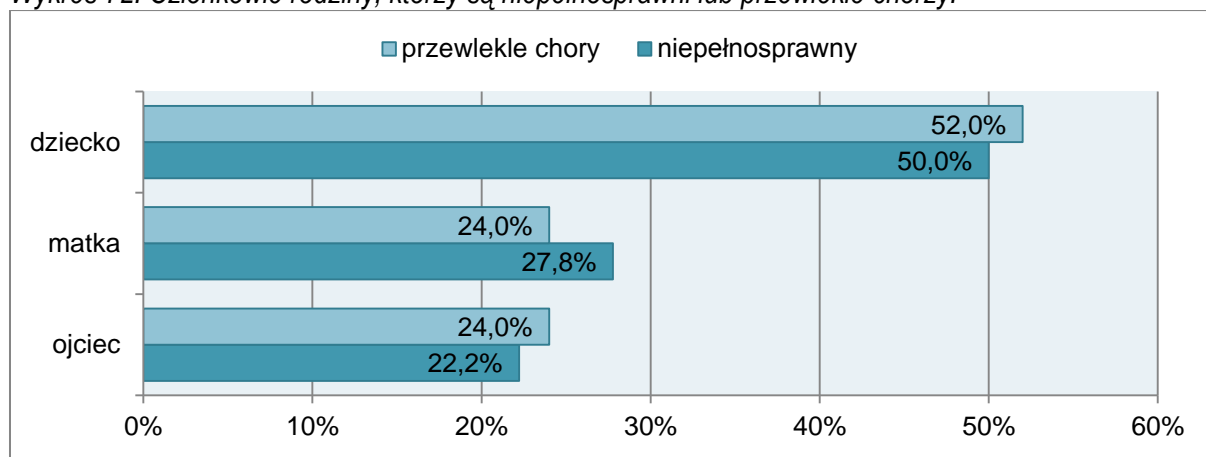
Wykres 71. Występowanie niepełnosprawności fizycznej, umysłowej lub przewlekłej choroby w rodzinie:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W grupie osób cierpiących na choroby przewlekłe 52% stanowiły dzieci, natomiast dorośli (ojcowie i matki) odpowiednio po 24%. W przypadku osób niepełnosprawnych tendencja rozkładała się podobnie – dzieci niepełnosprawne stanowiły 50%, matki 27,8%, zaś niepełnosprawni ojcowie 22,2% (wykres 72). Przy tym odsetek osób niepełnosprawnych w populacji badanej był niewielki.

Wykres 72. Członkowie rodziny, którzy są niepełnosprawni lub przewlekłe chorzy:

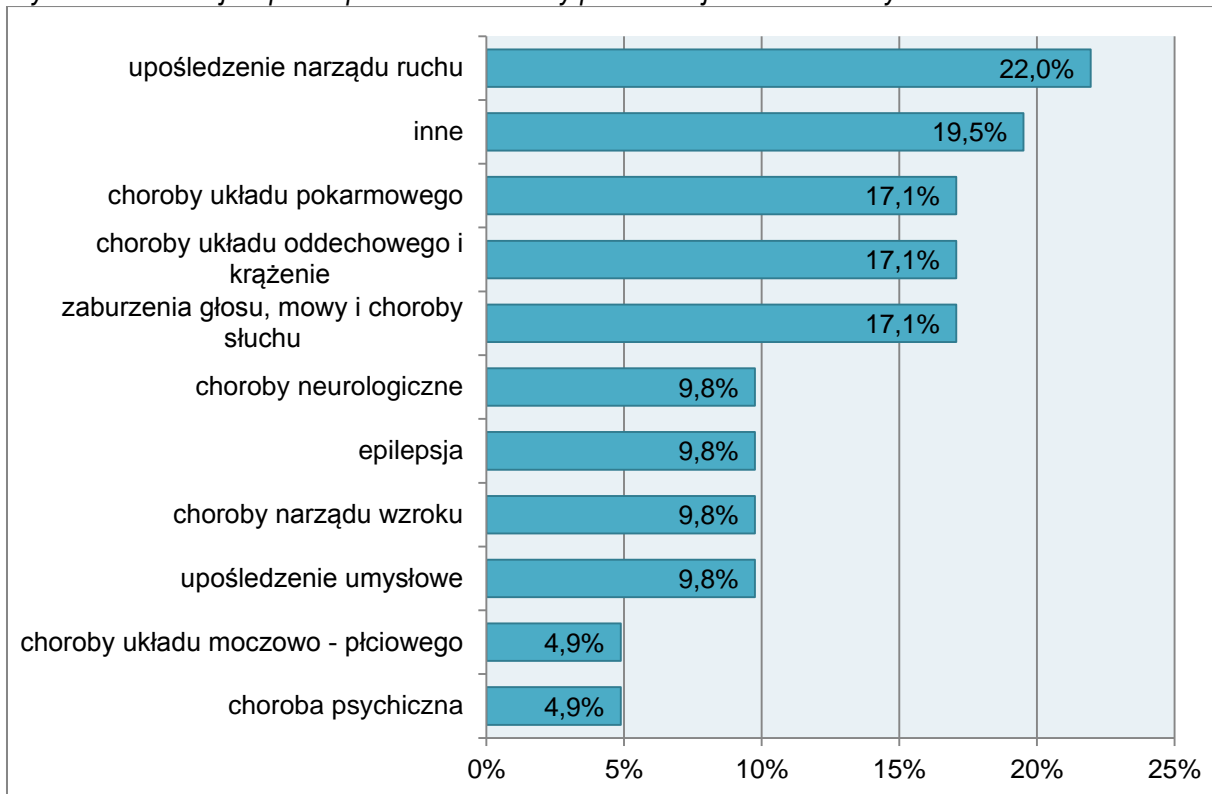
* pytanie nie dotyczyło 259 rodzin respondentów, w których nie występował problem niepełnosprawności oraz chorób przewlekłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród wszystkich schorzeń członków rodziny wskazanych przez respondentów, najczęstszym było upośledzenie narządu ruchu (22% wskazań). Znaczny odsetek respondentów wskazywał również

schorzenia zaklasyfikowane do grupy innych, w tym: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenie czy choroby układu krwiotwórczego (19,5%) (wykres 73).

Wykres 73. Rodzaj niepełnosprawności/ choroby przewlekłej członka rodziny:

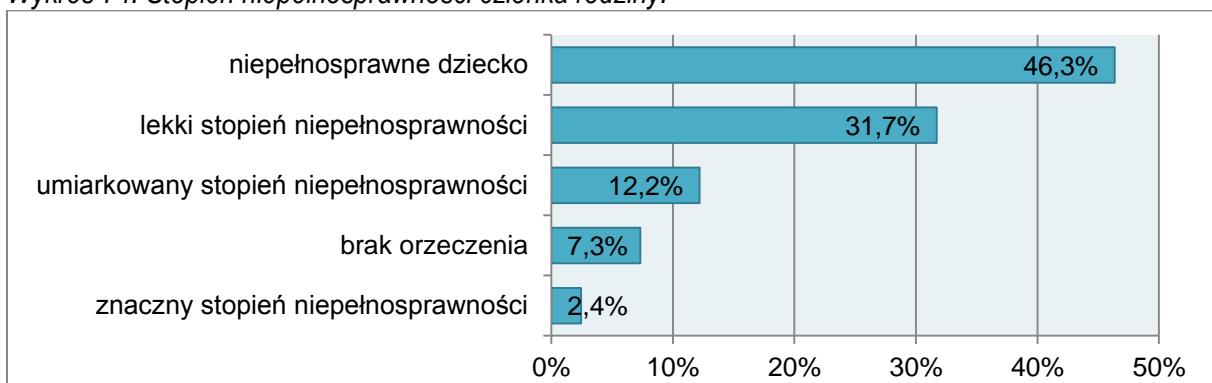
* pytanie nie dotyczyło 259 rodzin respondentów, w których nie występował problem niepełnosprawności oraz chorób przewlekłych

** % nie sumuje się do 100, gdyż jedna osoba niepełnosprawna mogła mieć kilka rodzajów schorzeń

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W blisko połowie rodzin w których występował problem niepełnosprawności lub choroby przewlekłej, zmagano się z niepełnosprawnością dziecka (46,3%). Ponadto 31,7% respondentów wskazywało, iż członek ich rodziny posiada lekki stopień niepełnosprawności. Orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności posiadały osoby niepełnosprawne bądź przewlekle chore w przypadku 2,4% badanych rodzin, których dotyczył ten problem. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 74.

Wykres 74. Stopień niepełnosprawności członka rodziny:

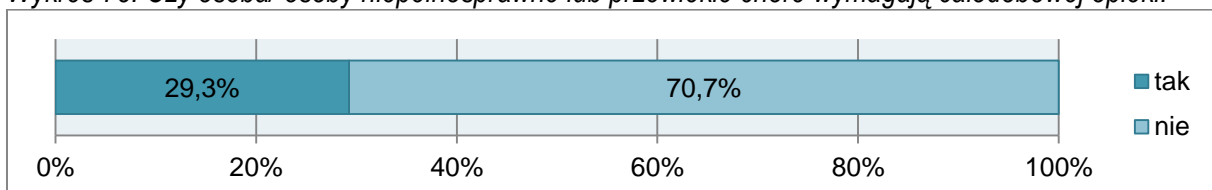

* pytanie nie dotyczyło 259 rodzin respondentów, w których nie występował problem niepełnosprawności oraz chorób przewlekłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Blisko 1/3 respondentów, którzy doświadczali niepełnosprawności bądź choroby przewlekłej któregoś z członków rodziny przyznało, iż osoby te wymagają całodobowej opieki (29,3%) (wykres 75).

Wykres 75. Czy osoba/ osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore wymagają całodobowej opieki:

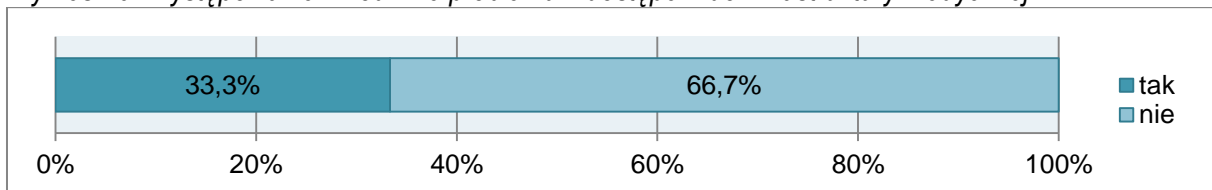

* pytanie nie dotyczyło 259 rodzin respondentów, w których nie występował problem niepełnosprawności oraz chorób przewlekłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

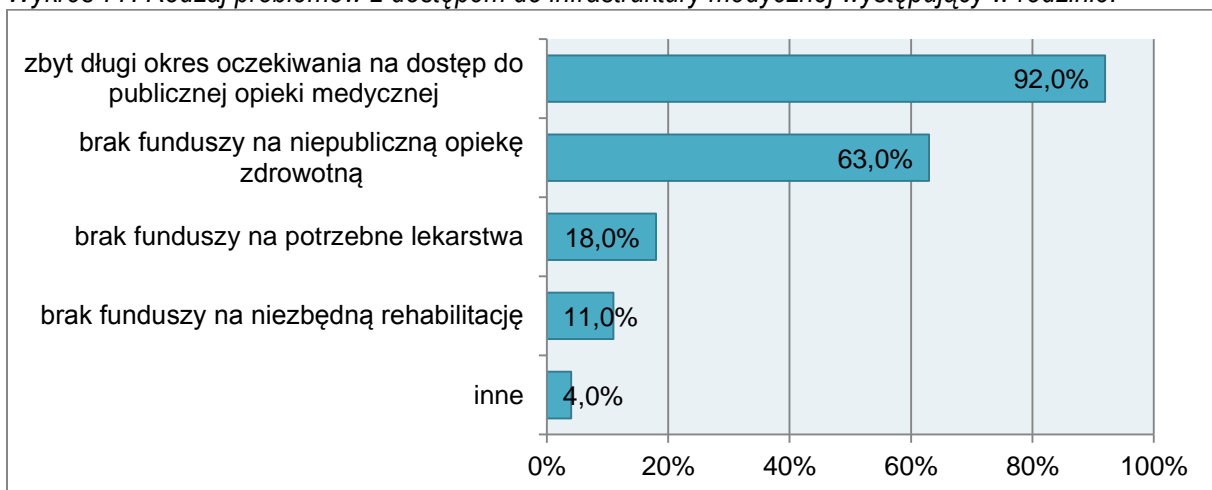
Co trzeci respondent przyznał, iż w jego rodzinie występuje problem z dostępem do infrastruktury medycznej (wykres 76). Problemy wymieniane przez badanych dotyczyły zwłaszcza zbyt długiego czasu oczekiwania na dostęp do publicznej opieki medycznej (92% wskazań) przy jednoczesnym braku funduszy na niepubliczną opiekę zdrowotną (63% wskazań) (wykres 77).

Wykres 76. Występowanie w rodzinie problemu z dostępem do infrastruktury medycznej:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 77. Rodzaj problemów z dostępem do infrastruktury medycznej występujący w rodzinie:

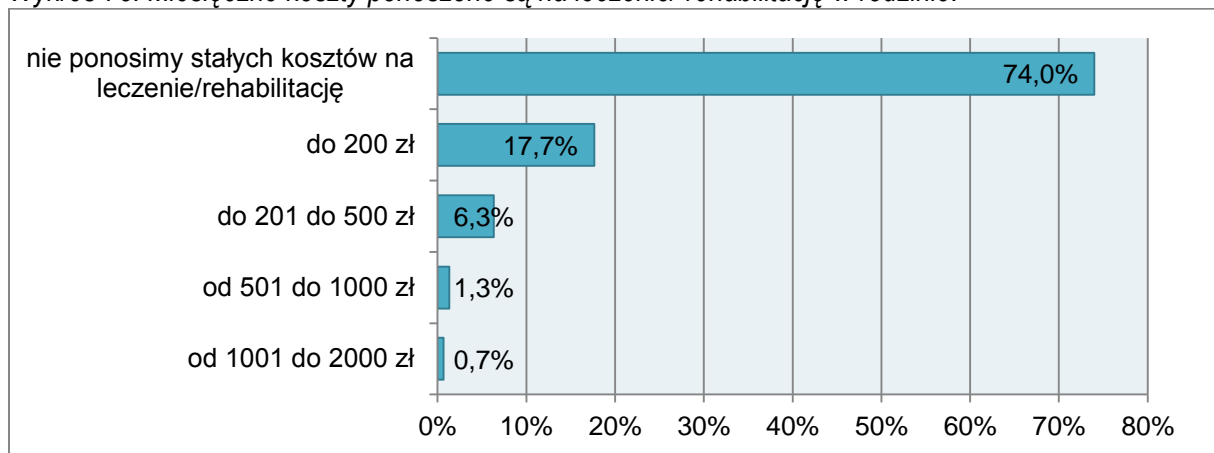
* pytanie nie dotyczyło 200 rodzin respondentów, w których nie występował problem z dostępem do infrastruktury medycznej

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najbardziej liczna grupa respondentów w niniejszym pytaniu przyznała, iż nie ponosi stałych kosztów na leczenie/ rehabilitację (74%). Oznacza to, że 26% lubelskich rodzin ponosiło mniejsze lub większe koszty na leczenie/ rehabilitację. W tym 17,7% stanowiły osoby ponoszące maksymalnie do 200zł miesięcznie, natomiast zaledwie 0,7% respondentów ponosił koszty na leczenie/ rehabilitację członka rodziny mieszczące się w przedziale 1001-2000zł (wykres 78).

Wykres 78. Miesięczne koszty ponoszone są na leczenie/ rehabilitację w rodzinie:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

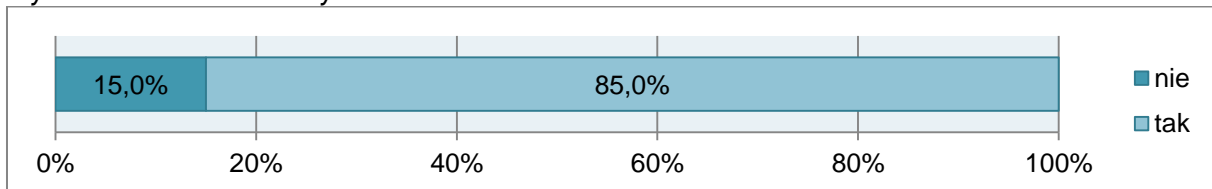
2.7. Wypoczynek i rekreacja

Badanie sytuacji społeczno-bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim miało na celu m.in. form wypoczynku i rekreacji podejmowanych przez lubelskie rodziny. W tym obszarze Wykonawca objął analizą następujące zagadnienia badawcze:

- preferowane formy wypoczynku (aktywne i bierne),
- miejsce spędzania wakacji i wolnego czasu,
- ilość czasu przeznaczanego na wypoczynek i rekreację,
- hobby, pasje i zainteresowania,
- ponoszone koszty;
- źródła finansowania wypoczynku i rekreacji.

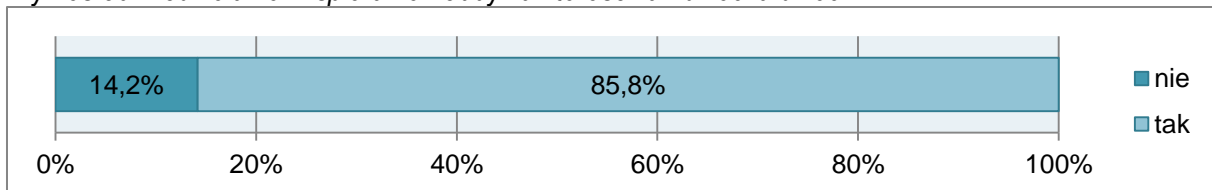
Zdecydowana większość badanych wie jakie hobby oraz zainteresowania ma ich dziecko/dzieci (85%), zaś zaledwie 15% respondentów przyznało, iż nie wie (15%) (wykres 79). Niniejsze dane znajdują odzwierciedlenie w kolejnych pytaniach. Prawie identyczny odsetek rodziców jak w przypadku respondentów, którzy wiedzą jakie zainteresowania mają ich dzieci, wykazuje zainteresowanie ich aktywnością i wspiera ich pasje (85,8%) (wykres 80), a także spędza z dziećmi wolny czas (86,3%) (wykres 81). Natomiast 14,2% rodziców przyznało, iż nie podziela zainteresowań dziecka/dzieci (wykres 80) oraz nie spędza wspólnie wolnego czasu (13,7%) (wykres 81).

Wykres 79. Wiedza o hobby/zainteresowaniach dziecka/dzieci:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

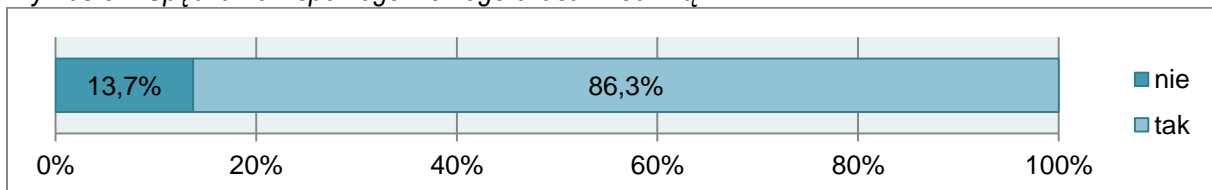
Wykres 80. Podzielanie/ wspieranie hobby/zainteresowań dziecka/dzieci:

* pytanie nie dotyczyło 45 rodzin respondentów, które nie wiedziały jakie hobby/ zainteresowania ma ich dziecko/dzieci; jeden respondent odmówił udzielenia odpowiedzi na to pytanie

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 81. Spędzanie wspólnego wolnego czasu z rodziną:

* pytanie nie dotyczyło 45 rodzin respondentów, które nie wiedziały jakie hobby/ zainteresowania ma ich dziecko/dzieci

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 35 przedstawia skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną, w zależności od wielkości miejscowości zamieszkania badanych rodzin. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny zamieszkujące na wsiach i w małych miastach są nieco mniej skłonne do spędzania wspólnego czasu z rodziną (81,8% rodzin zamieszkałych na wsiach, 91,4% rodzin zamieszkałych w małych miastach oraz 92,9% rodzin zamieszkałych w dużym mieście spędza czas z rodziną).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną). Wynik testu jest bowiem istotny statystycznie $\chi^2=6,335; p<0,05$ (tabela 36). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,158 (tabela 37).

Tabela 35. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną

	wieś		małe miasto		duże miasto		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N
tak	107	81,1%	74	91,4%	39	92,9%	220
nie	25	18,9%	7	8,6%	3	7,1%	35
Ogółem	132	100,0%	81	100,0%	42	100,0%	255

* pytanie nie dotyczyło 45 rodzin respondentów, które nie wiedziały jakie hobby/ zainteresowania ma ich dziecko/dzieci
 źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 36. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	6,335	2	,042
Iloraz wiarygodności	6,572	2	,037
Test związku liniowego	5,504	1	,019
N Ważnych obserwacji	255		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

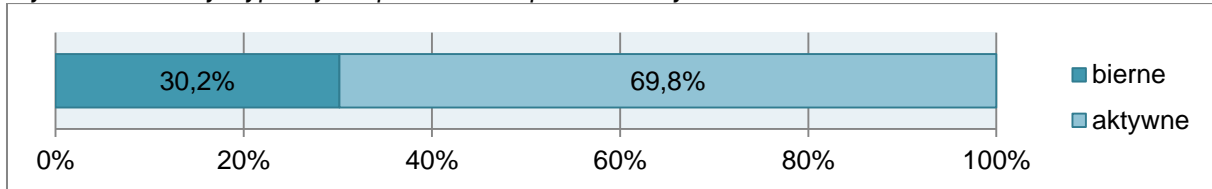
Tabela 37. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,158	,042
V Kramera	,158	,042
N Ważnych obserwacji	255	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Blisko 70% badanych rodzin preferuje aktywne formy spędzania wolnego czasu z rodziną (99,8%), natomiast niemal 1/3 była zwolennikiem biernych form wypoczynku (30,2%) (wykres 82).

Wykres 82. Formy wypoczynku preferowane przez rodziny:

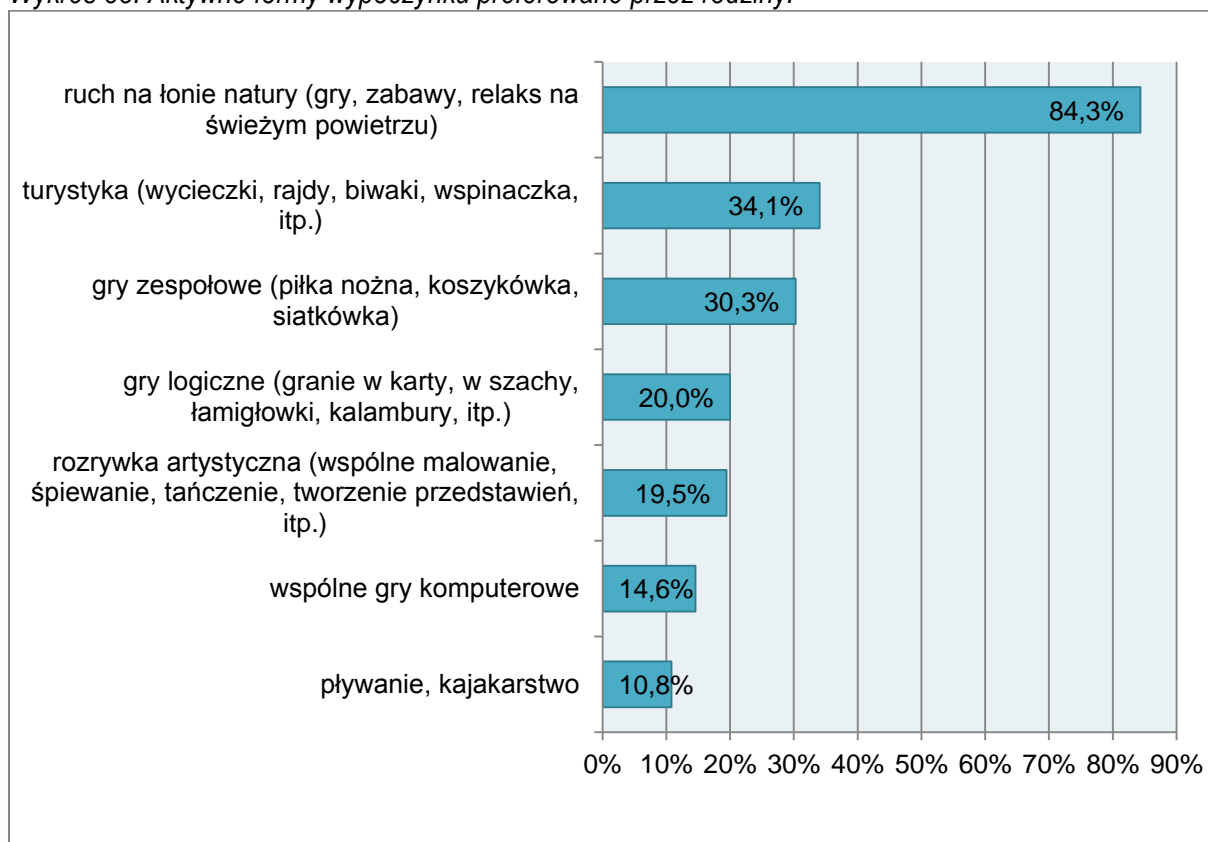
* pytanie nie dotyczyło 35 rodzin respondentów, którzy nie spędzali wspólnie wolnego czasu
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród aktywnych form spędzania wolnego czasu zdecydowanie najpopularniejszy był ruch na łonie natury (np. gry, zabawy, relaks na świeżym powietrzu). Taką opinię wyraziło 84,3% respondentów, którzy preferowali aktywny wypoczynek. Blisko 1/3 respondentów była entuzjastami szeroko rozumianej turystyki (np. wycieczek, rajdów, biwaków, wspinaczek) (34,1%) (wykres 83).

Wśród najbardziej popularnych biernych form wypoczynku dominowało oglądanie seriali telewizyjnych oraz filmów. Taką odpowiedź wskazało 92,5% respondentów, którzy preferowali bierny wypoczynek (wykres 84).

Wykres 83. Aktywne formy wypoczynku preferowane przez rodziny:

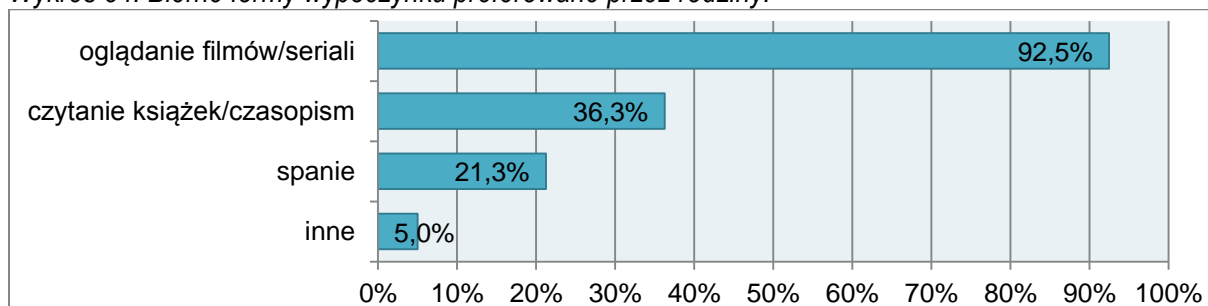

* pytanie nie dotyczyło 35 rodzin respondentów, którzy nie spędzali wspólnie wolnego czasu oraz 80, których rodziny preferują bierne formy wypoczynku

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 84. Bierne formy wypoczynku preferowane przez rodziny:

* pytanie nie dotyczyło 35 rodzin respondentów, którzy nie spędzali wspólnie wolnego czasu oraz 185, których rodziny preferują aktywne formy wypoczynku

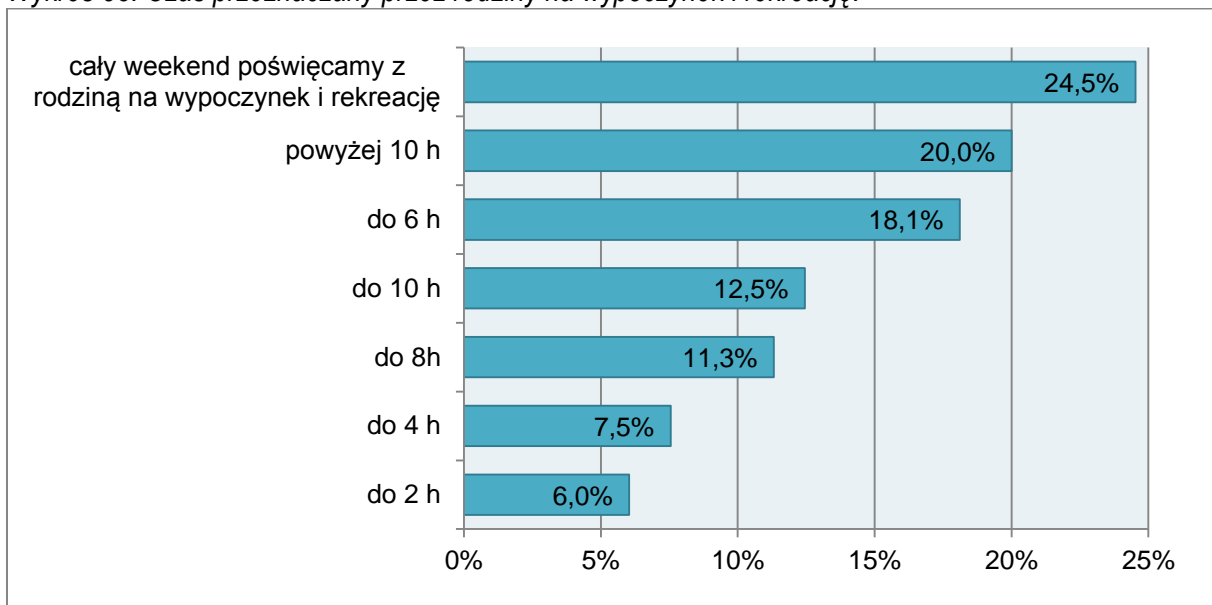
** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Lubelskie rodziny zapytano także o to, ile czasu tygodniowo poświęcają średnio ich rodziny na wypoczynek i rekreację. Na tę odpowiedź najwięcej, bo 24,5% badanych odpowiedziało, że zwykle poświęca cały weekend na wypoczynek z rodziną. Co piąty respondent przyznał, iż jego rodzina poświęca powyżej 10h tygodniowo na relaks (20%), natomiast najmniejszy odsetek ankietowanych rodzin wypoczywał nie więcej niż 2 godziny tygodniowo (wykres 85).

Z tego wynika iż lubelskie rodziny przywiązują dużą wagę do wypoczynku i wytchnienia od pracy. Popularne wśród ankietowanych jest poświęcanie tego czasu na relaks z rodziną.

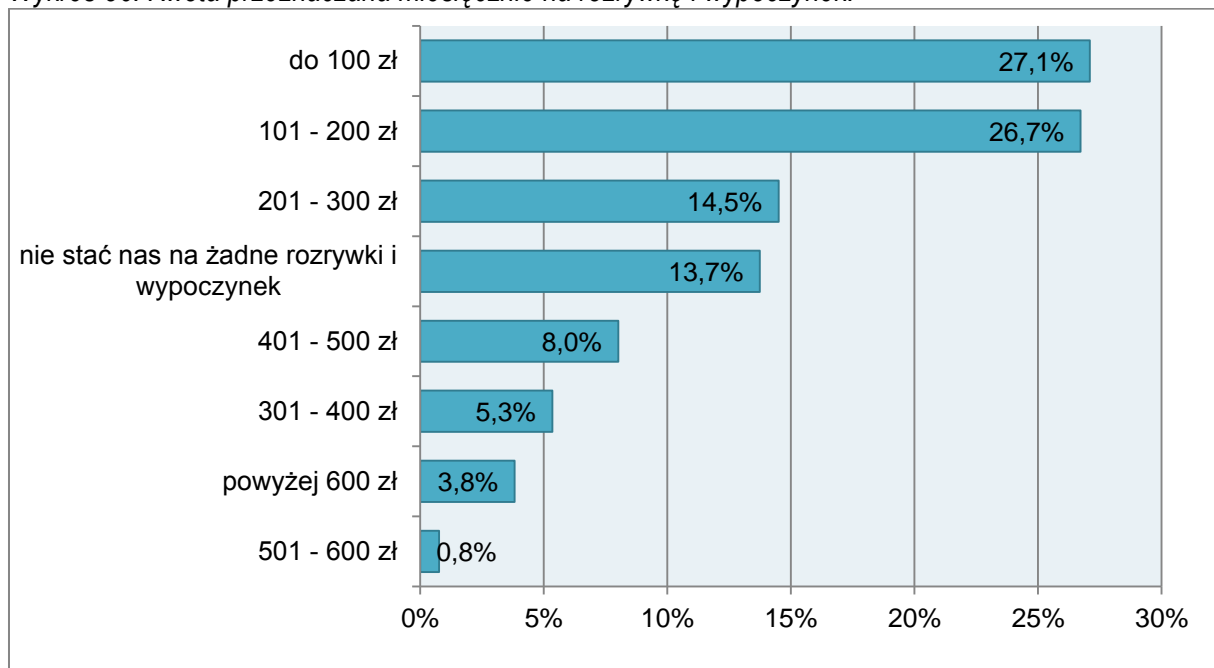
Wykres 85. Czas przeznaczany przez rodziny na wypoczynek i rekreację:

* pytanie nie dotyczyło 35 rodzin respondentów, którzy nie spędzali wspólnie wolnego czasu
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość respondentów (łącznie 53,8%) przeznaczają miesięcznie na rozrywkę i wypoczynek do 200zł. Istotny jest także odsetek rodzin, które nie posiadają funduszy na żadne rozrywki i wypoczynek (13,7%), co świadczy o względnie złej sytuacji materialnej tej kategorii osób (wykres 86).

Wykres 86. Kwota przeznaczana miesięcznie na rozrywkę i wypoczynek:

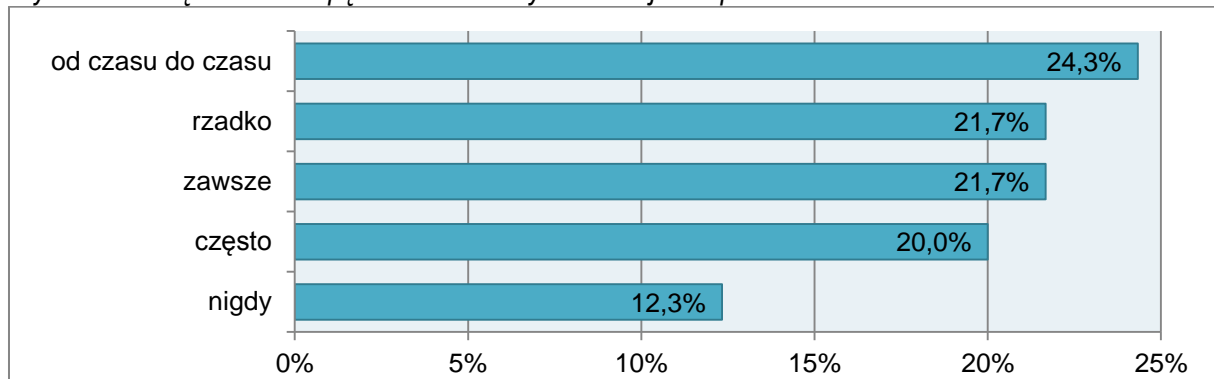
* pytanie nie dotyczyło 37 rodzin respondentów; jeden respondent odmówił udzielenia odpowiedzi na to pytanie

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponadto zapytano lubelskie rodziny czy spędzają rodzinne wakacje. Na to pytanie 24,3% badanych odpowiedziało, iż rodzinne urlopy spędzają od czasu do czasu. W kolejnej grupie respondentów opinie były podzielone. Bowiem 21,7% respondentów przyznało, iż rzadko spędza tego rodzaju wakacje i ten sam odsetek, że zawsze spędza rodzinne urlopy (wykres 87).

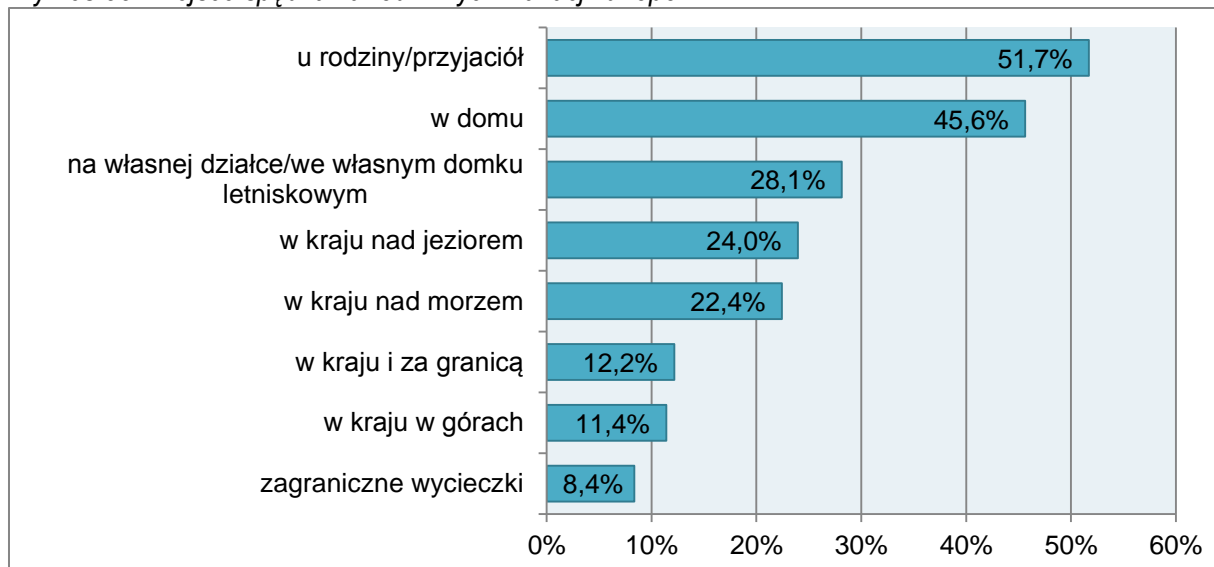
Wykres 87. Częstotliwość spędzania rodzinnych wakacji/ urlopów:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponad połowa respondentów spędza wakacje/ urlopy u rodziny/ przyjaciół (51,7%), równie duży odsetek spędza ten czas w domu (45,6%). Blisko 1/3 badanych rodzin przyznała, iż na rodzinne wakacje/ urlopy udaje się na własną działkę czy też domek letniskowy (28,1%). Zdecydowanie najmniejszy odsetek respondentów wskazał, iż najczęstszym miejscem docelowym urlopów/ wakacji rodzinnych są wycieczki zagraniczne (8,4%) (wykres 88).

Wykres 88. Miejsce spędzania rodzinnych wakacji/ urlopów:

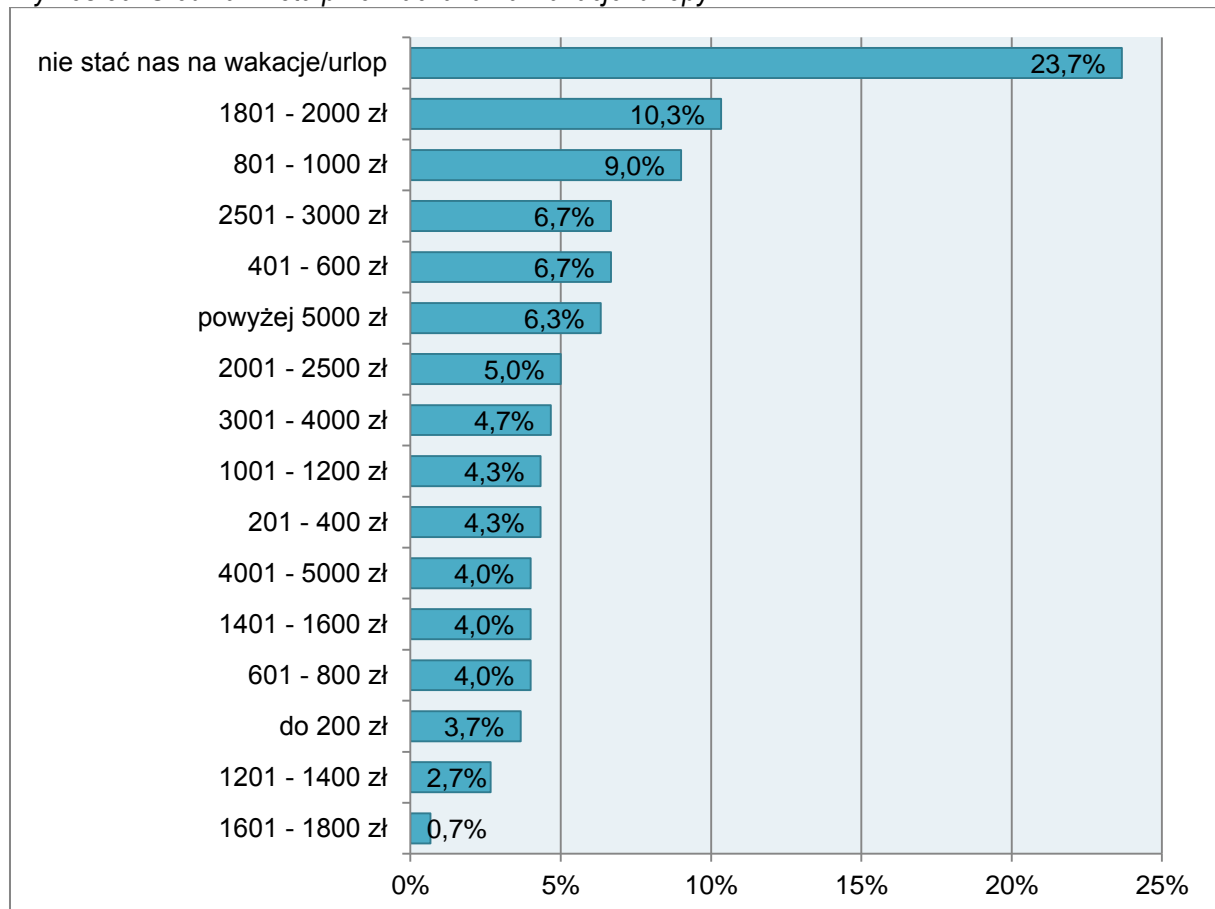
* pytanie nie dotyczyło 37 rodzin respondentów, którzy nigdy nie spędzali rodzinnych urlopów

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Największy odsetek respondentów, którzy mieli pieniądze przeznaczone na wakacje/ urlop, przeznaczał na ten cel 1801-2000zł. Nieco mniejsza grupa badanych przeznaczała na rodzinne wakacje 801-1000zł. Istotny jest także odsetek rodzin, których nie stać było na wakacje/ urlop (23,7%), co świadczy o względnie złej sytuacji materialnej tej kategorii osób (wykres 89).

Wykres 89. Średnia kwota przeznaczana na wakacje/ urlopy:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 38 przedstawia kwoty przeznaczane na wakacje/ urlop, w zależności od wielkości miejscowości zamieszkania badanych rodzin. Największy odsetek rodzin, których nie było stać na wakacje/ urlop to rodziny zamieszkujące wieś (30,6% rodzin tego typu nie było stać na wakacje/ urlop) oraz małe miasta (20,9% rodzin tego typu nie było stać na wakacje/ urlop). W przypadku rodzin

zamieszkujących duże miasta sytuacja przedstawiała się znacznie lepiej, bowiem zaledwie 6,1% tych rodzin nie było stać na wakacje/ urlop.

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=52,467$; $p=0,007$ (tabela 39). Ponadto można przyjąć, że siła tego związku jest średnia, V Kramera=0,296 (tabela 40).

Tabela 38. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

	wieś		małe miasto		duże miasto		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N
do 200 zł	5	3,1%	3	3,3%	3	6,1%	11
201 - 400 zł	6	3,8%	2	2,2%	5	10,2%	13
401 - 600 zł	11	6,9%	6	6,6%	3	6,1%	20
601 - 800 zł	8	5,0%	1	1,1%	3	6,1%	12
801 - 1000 zł	9	5,6%	12	13,2%	6	12,2%	27
1001 - 1200 zł	6	3,8%	6	6,6%	1	2,0%	13
1201 - 1400 zł	6	3,8%	1	1,1%	1	2,0%	8
1401 - 1600 zł	2	1,3%	7	7,7%	3	6,1%	12
1601 - 1800 zł	2	1,3%	0	0,0%	0	0,0%	2
1801 - 2000 zł	12	7,5%	13	14,3%	6	12,2%	31
2001 - 2500 zł	9	5,6%	4	4,4%	2	4,1%	15
2501 - 3000 zł	8	5,0%	9	9,9%	3	6,1%	20
3001 - 4000 zł	6	3,8%	2	2,2%	6	12,2%	14
4001 - 5000 zł	7	4,4%	2	2,2%	3	6,1%	12
powyżej 5000 zł	14	8,8%	4	4,4%	1	2,0%	19
nie stać nas na wakacje/urlop	49	30,6%	19	20,9%	3	6,1%	71
Ogółem	160	100,0%	91	100,0%	49	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 39. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	52,467	30	,007
Iloraz wiarygodności	54,710	30	,004
Test związku liniowego	10,043	1	,002
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 40. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,418	,007
V Kramera	,296	,007
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 41 przedstawia kwoty przeznaczane na wakacje/ urlop, w zależności od typu rodziny. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż znacznej części lubelskich rodzin nie stać jest na wakacje/ urlop. Największy odsetek rodzin, których nie było stać na wakacje/ urlop według typu rodziny, stanowiły rodziny niepełne (47,5% rodzin tego typu nie było stać na wakacje/ urlop), nieco mniejszy odsetek stanowiły związki kohabitacyjne (29,8% rodzin tego typu nie było stać na wakacje/ urlop). W przypadku rodzin pełnych oraz zrekonstruowanych sytuacja przedstawiała się zdecydowanie lepiej, bowiem 18,3% rodzin pełnych oraz 13,6% rodzin zrekonstruowanych nie było stać na wakacje/ urlop.

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=73,636; p=0,005$ (tabela 42). Ponadto można przyjąć, iż siła tego związku jest średnia, V Kramera=0,286 (tabela 43).

Tabela 41. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
do 200 zł	7	3,7%	3	6,4%	1	4,5%	0	0,0%	11
201 - 400 zł	7	3,7%	2	4,3%	2	9,1%	2	5,0%	13
401 - 600 zł	9	4,7%	5	10,6%	2	9,1%	4	10,0%	20
601 - 800 zł	9	4,7%	1	2,1%	1	4,5%	1	2,5%	12
801 - 1000 zł	15	7,9%	4	8,5%	4	18,2%	4	10,0%	27
1001 - 1200 zł	10	5,2%	1	2,1%	0	0,0%	2	5,0%	13
1201 - 1400 zł	8	4,2%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	8
1401 - 1600 zł	9	4,7%	0	0,0%	0	0,0%	3	7,5%	12
1601 - 1800 zł	0	0,0%	1	2,1%	1	4,5%	0	0,0%	2
1801 - 2000 zł	25	13,1%	3	6,4%	1	4,5%	2	5,0%	31
2001 - 2500 zł	10	5,2%	3	6,4%	0	0,0%	2	5,0%	15
2501 - 3000 zł	19	9,9%	1	2,1%	0	0,0%	0	0,0%	20
3001 - 4000 zł	11	5,8%	2	4,3%	1	4,5%	0	0,0%	14
4001 - 5000 zł	9	4,7%	2	4,3%	1	4,5%	0	0,0%	12
powyżej 5000 zł	8	4,2%	5	10,6%	5	22,7%	1	2,5%	19
nie stać nas na wakacje/ urlop	35	18,3%	14	29,8%	3	13,6%	19	47,5%	71
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 42. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	73,636	45	,005
Iloraz wiarygodności	82,289	45	,001
Test związku liniowego	,884	1	,347
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 43. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop

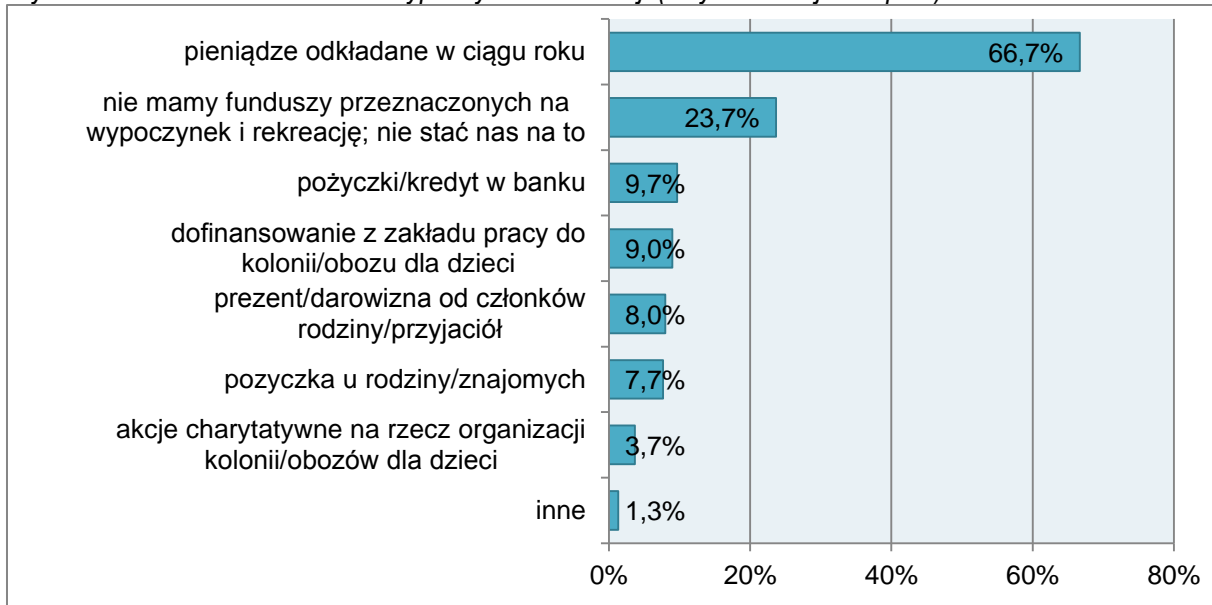
	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,495	,005
V Kramera	,286	,005
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Aby sfinansować wypoczynek lub urlop z rodziną, największy odsetek respondentów odkładał w ciągu roku pieniądze na ten cel (66,7%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 90.

Wykres 90. Źródła finansowania wypoczynku i rekreacji (w tym wakacji/urlopów):

* % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

2.8. Ocena jakości życia

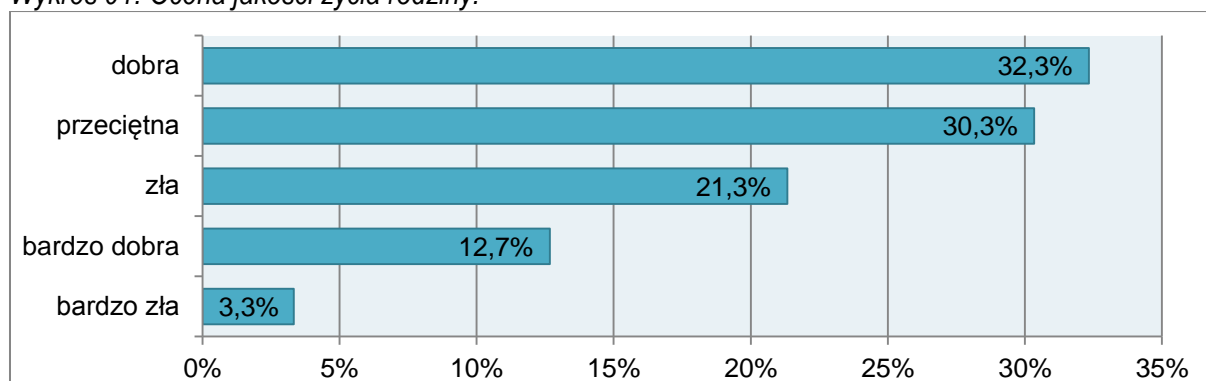
Badanie sytuacji społeczno-bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim miało na celu m.in. poznanie oceny jakości życia z punktu widzenia lubelskich rodzin. W tym obszarze Wykonawca objął analizą następujące zagadnienia badawcze:

- subiektywna ocena jakości życia,
- czynniki utrudniające funkcjonowanie w środowisku,
- poczucie wykluczenia.

Największy odsetek respondentów określił swoją jakość życia jako dobrą (32,3%). Niemal identyczna liczba rodzin przyznała, że jakość ich życia jest przeciętna (30,3%).

Biorąc pod uwagę % stosunek ocen pozytywnych do negatywnych, przedstawia się on następująco: pozytywne oceny jakości życia – łącznie 45% (oceny „bardzo dobre” i „dobre”), negatywne oceny jakości życia – łącznie 24,6% (oceny „bardzo złe” i „złe”) (wykres 91).

Wykres 91. Ocena jakości życia rodziny:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 44 przedstawia ocenę jakości życia, w zależności od liczby dzieci w rodzinie. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny posiadające 1 dziecko relatywnie lepiej oceniały jakość życia swoich rodzin (61,2% badanych rodzin z 1 dzieckiem oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”) niż rodziny posiadające 2 dzieci (38,1% badanych rodzin z 2 dziećmi oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”) oraz zdecydowanie lepiej niż rodziny z 3 dziećmi (34% badanych rodzin z 3 dziećmi oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”) oraz z 4 i większą liczbą dzieci (33,3% badanych rodzin z 4 i większą liczbą dzieci oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (liczba dzieci a ocena jakości życia). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny statystycznie $\chi^2=42,871; p<0,001$ (tabela 45). Ponadto siła tego związku jest raczej słaba, V Kramera=0,218 (tabela 46).

Tabela 44. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a ocena jakości życia

	1 dziecko		2 dzieci		3 dzieci		4 i więcej dzieci		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
bardzo zła	0	0,0%	3	2,4%	4	8,5%	3	12,5%	10
zła	12	11,7%	26	20,6%	18	38,3%	8	33,3%	64
przeciętna	28	27,2%	49	38,9%	9	19,1%	5	20,8%	91
dobra	48	46,6%	32	25,4%	11	23,4%	6	25,0%	97
bardzo dobra	15	14,6%	16	12,7%	5	10,6%	2	8,3%	38
Ogółem	103	100,0%	126	100,0%	47	100,0%	24	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 45. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a ocena jakości życia

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	42,871	12	,000
Iloraz wiarygodności	41,828	12	,000
Test związku liniowego	21,871	1	,000
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 46. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a ocena jakości życia

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,378	,000
V Kramera	,218	,000
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 47 przedstawia ocenę jakości życia, w zależności od typu rodziny. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny pełne oraz zrekonstruowane relatywnie lepiej oceniały jakość życia swoich rodzin (52,4% badanych rodzin pełnych oraz 45,5% badanych rodzin zrekonstruowanych oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”) niż związki kohabitacyjne (31,9% badanych związków kohabitacyjnych oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”) oraz zdecydowanie lepiej niż rodziny niepełne (25% badanych rodzin niepełnych oceniało jakość życia swojej rodziny „dobrze” bądź „bardzo dobrze”).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a ocena jakości życia). Wynik testu jest bowiem wysoce istotny

statystycznie $\chi^2=29,205;p=0,004$ (tabela 48). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,180 (tabela 49).

Tabela 47. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a ocena jakości życia

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
bardzo zła	6	3,1%	2	4,3%	0	0,0%	2	5,0%	10
zła	31	16,2%	15	31,9%	2	9,1%	16	40,0%	64
przeciętna	54	28,3%	15	31,9%	10	45,5%	12	30,0%	91
dobra	75	39,3%	7	14,9%	6	27,3%	9	22,5%	97
bardzo dobra	25	13,1%	8	17,0%	4	18,2%	1	2,5%	38
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 48. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a ocena jakości życia

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	29,205	12	,004
Iloraz wiarygodności	31,209	12	,002
Test związku liniowego	10,022	1	,002
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

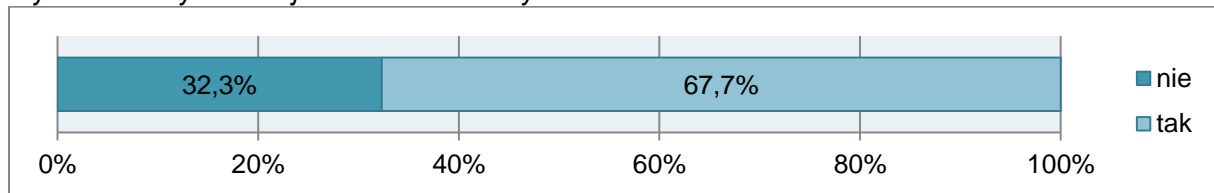
Tabela 49. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a ocena jakości życia

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,312	,004
V Kramera	,180	,004
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość respondentów w niniejszym badaniu była ogólnie rzecz biorąc zadowolona z życia (67,7%) (wykres 92).

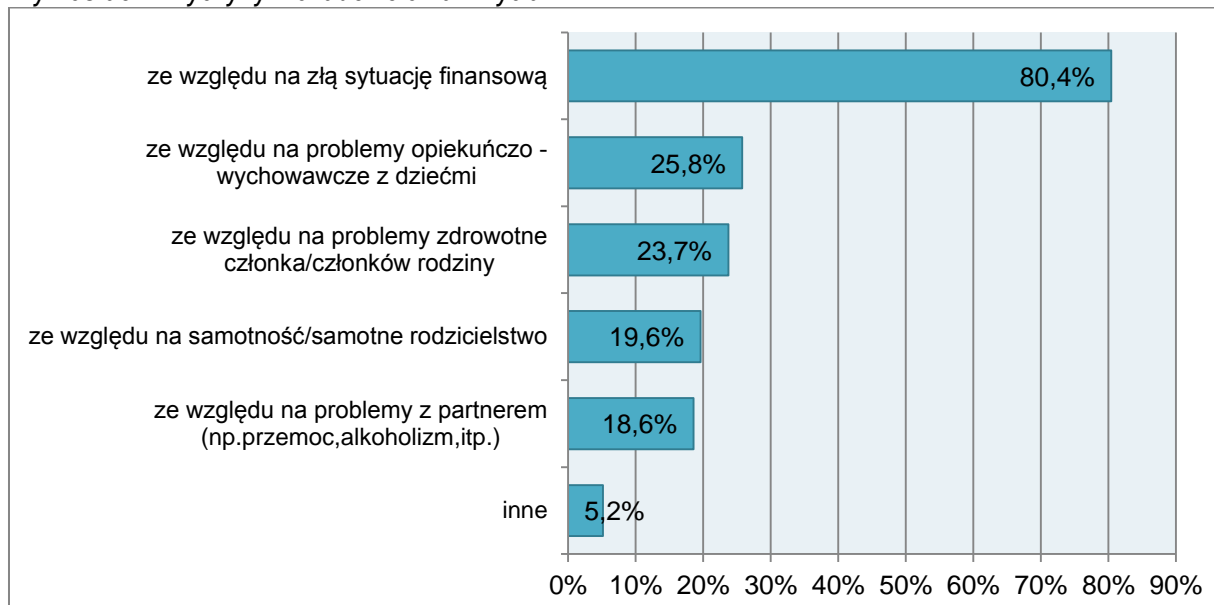
Wykres 92. Czy rodzina jest zadowolona z życia:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W grupie rodzin, których członkowie nie byli zadowoleni z życia powodem tego była najczęściej zła sytuacja finansowa rodziny (80,4%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 93.

Wykres 93. Przyczyny niezadowolenia z życia:

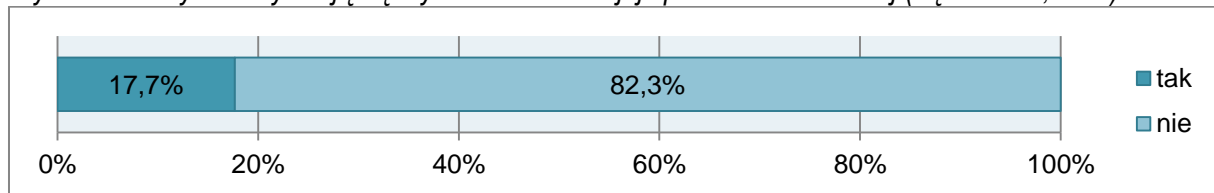
* pytanie nie dotyczyło 203 rodzin respondentów, którzy byli zadowoleni z życia

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

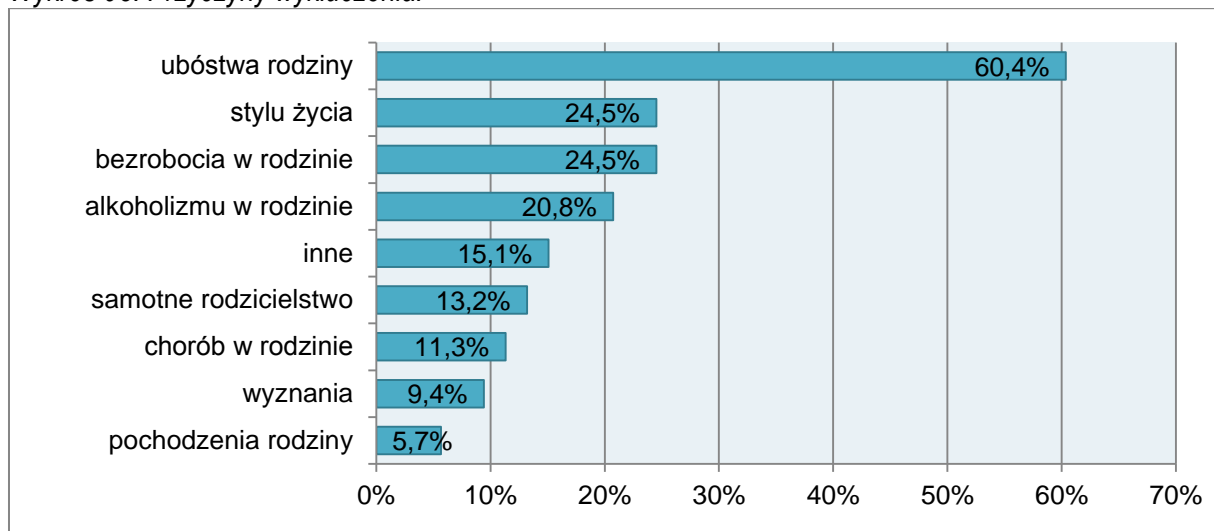
Zaledwie 17,7% lubelskich rodzin, czuje się wykluczonych w swojej społeczności lokalnej (wykres 94). Respondenci wskazywali, że przyczyną takiego stanu rzeczy jest zwłaszcza: ubóstwo ich rodziny (60,4%), a znacznie rzadziej: styl życia rodziny czy bezrobocie, któregoś z jej członków (odpowiednio po 24,5%) (wykres 95).

Wykres 94. Czy rodziny czują się wykluczone w swojej społeczności lokalnej (sąsiedztwo, wieś):

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 95. Przyczyny wykluczenia:

* % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 50 przedstawia poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej, w zależności od typu rodziny. Na podstawie analizy danych można zauważyć, iż rodziny niepełne w znacznej mierze czują się najbardziej wykluczone w swojej społeczności lokalnej (30% badanych rodzin niepełnych). Znaczny odsetek rodzin wykluczonych stanowiły również związki kohabitacyjne (21,3% badanych związków kohabitacyjnych).

Analiza testem chi-kwadrat wykazała, iż istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy analizowanymi zmiennymi (typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej). Wynik testu jest bowiem istotny statystycznie $\chi^2=7,712;p=0,05$ (tabela 51). Ponadto siła tego związku jest słaba, V Kramera=0,160 (tabela 52).

Tabela 50. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej

	rodzina pełna		związek kohabitacyjny		rodzina zrekonstruowana		rodzina niepełna		Ogółem
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
tak	30	15,7%	10	21,3%	1	4,5%	12	30,0%	53
nie	161	84,3%	37	78,7%	21	95,5%	28	70,0%	247
Ogółem	191	100,0%	47	100,0%	22	100,0%	40	100,0%	300

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 51. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	7,712	3	,052
Iloraz wiarygodności	8,037	3	,045
Test związku liniowego	2,273	1	,132
N Ważnych obserwacji	300		

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 52. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej

	Wartość	Istotność przybliżona
Phi	,160	,052
V Kramera	,160	,052
N Ważnych obserwacji	300	

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

2.9. Sytuacje kryzysowe

Badanie sytuacji społeczno-bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim miało na celu m.in. diagnozę sytuacji kryzysowych występujących w lubelskich rodzinach. W tym obszarze Wykonawca objął analizą następujące zagadnienia badawcze:

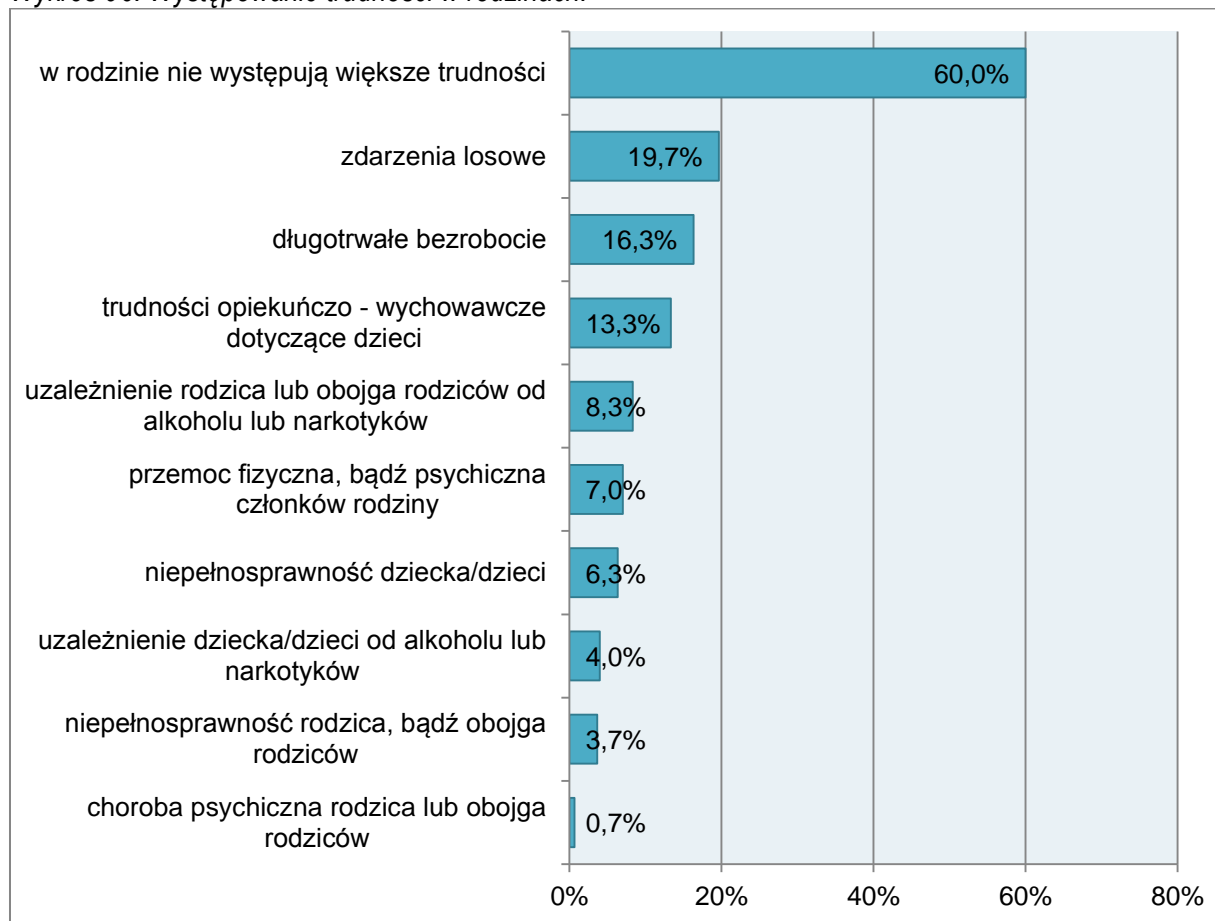
- przemoc,
- uzależnienia,
- problemy małżeńskie,

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- problemy finansowe,
- zdarzenia losowe.

Na pytanie o rodzaj występujących w lubelskich rodzinach trudności, znaczna większość odpowiedziała, że w ich rodzinach nie występują większe trudności (60%). Zdarzenia losowe występują w blisko 20% badanych rodzin (19,7%), a spośród pozostałych trudności najczęściej wskazywaną było długotrwałe bezrobocie występuje w rodzinie (16,3%) (wykres 96).

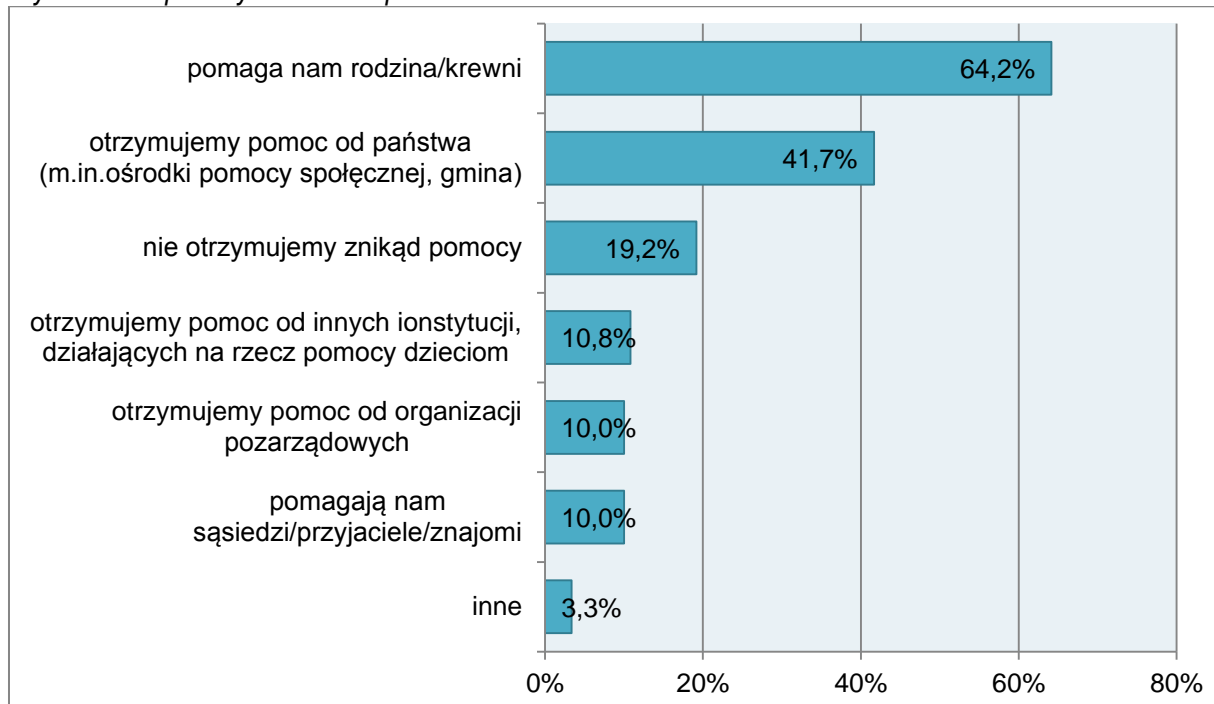
Wykres 96. Występowanie trudności w rodzinach:

* % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Rodziny, u których występowały różnego rodzaju trudności i kłopoty, wypracowały różne sposoby radzenia sobie z tymi problemami. Zdecydowana większość zwracała się z prośbą o pomoc do rodziny/ krewnych (64,2%). Znaczny odsetek rodzin z tej kategorii otrzymywał także pomoc od państwa (m. in. z ośrodków pomocy społecznej, gminy, itp.) (41,7%). W przybliżeniu co piąty respondent będący w trudnej sytuacji życiowej nie otrzymywał natomiast pomocy znikąd (19,2%) (wykres 97).

Wykres 97. Sposoby radzenia z problemami:

* pytanie nie dotyczyło 180 rodzin respondentów, którzy stwierdzili, iż w ich rodzinach nie występują większe trudności

** % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Przeprowadzone badania i uzyskane wyniki pozwoliły na wysunięcie wniosków i stworzenie rekomendacji w odniesieniu do każdego obszaru badawczego (za wyjątkiem obszaru – ocena jakości życia, do którego odnoszą się wszystkie rekomendacje) poddanego analizie w trakcie zakończenia procedury badawczej:

Lp.	Obszar problemowy	Wniosek	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Status wdrożenia	Jednostki odpowiedzialne za wdrożenie
1.	Sytuacja bytowa lubelskich rodzin	Znaczny problem bezrobocia wśród lubelskich rodzin (w 40% rodzin pracuje tylko jeden rodzic) w dużej mierze związany z wychowywaniem dziecka/ dzieci	<i>Godzenie życia zawodowego z rodzinnym przez osoby w wieku produkcyjnym w województwie lubelskim</i>	Zwiększenie dostępu do placówek opieki nad dziećmi wspierające aktywność ekonomiczną kobiet i mężczyzn, którzy są w trakcie przerwy zawodowej spowodowanej pełnieniem obowiązków rodzinnych, a także popularyzowanie elastycznych form zatrudnienia w regionie (np. za pomocą kampanii społecznej i seminariów dla pracodawców)	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, lubelscy pracodawcy, samorząd województwa lubelskiego, media lokalne i regionalne
2.	Sytuacja bytowa lubelskich rodzin	Zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwłaszcza wśród rodzin niepełnych (osoby samotne mają zdecydowanie gorszą sytuację materialną niż rodziny pełne, w których	<i>Zwiększenie zakresu i form wsparcia (w tym wsparcia środowiskowego i instytucjonalnego) na rzecz rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwłaszcza rodzin niepełnych</i>	- Aktywizowanie środowiska lokalnego (sąsiedztwa, wsi, osiedla) w zakresie inicjowania i promowania wspólnotowych form wspierania rodziny (samopomoc w środowiskach lokalnych). - Wspieranie inicjatyw lokalnych,	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, instytucje pomocy społecznej, media lokalne i regionalne, organizacje pozarządowe, lokalne samorządy terytorialne,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

		pracuje oboje partnerów, a także częściej czują się wykluczone i pozostawione samym sobie)		a także programów wsparcia na rzecz rodzin żyjących w ubóstwie poprzez szerokie uczestnictwo w programach przez lubelskie rodziny. Ważna jest rola instytucji pomocy społecznej i szerokiej współpracy między tymi podmiotami. - Wprowadzanie ulg czy zniżek dla rodzin niepełnych w korzystaniu z kultury, rozrywki czy edukacji dzieci.		samorząd województwa lubelskiego
3.	Sytuacja bytowa lubelskich rodzin	Brak aktualnych danych odnośnie sytuacji bytowej oraz form i zakresów wsparcia świadczonych na rzecz najuboższych rodzin w regionie	<i>Przeprowadzenie badania problemu ubóstwa w najuboższych lubelskich rodzinach w województwie lubelskim</i>	-	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
4.	Sytuacja bytowa lubelskich rodzin	Brak danych odnośnie sytuacji bytowej, sposobu funkcjonowania oraz form i zakresów wsparcia świadczonych na rzecz rodzin adopcyjnych i zastępczych w regionie	<i>Przeprowadzenie badania odnośnie tematyki rodzin adopcyjnych i zastępczych w województwie lubelskim</i>	-	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

5.	Relacje społeczne i aktywność obywatelska	Jedna trzecia lubelskich rodzin nie podejmuje działań proekologicznych	<i>Wsparcie działań proekologicznych wśród lubelskich rodzin</i>	Promowanie postaw wspierających ekologię na terenie województwa lubelskiego, np. poprzez promowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży w szkołach, a także w mediach lokalnych i regionalnych	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, media lokalne i regionalne, instytucje edukacyjne (zwłaszcza szkoły)
6.	Problemy opiekuńczo-wychowawcze	Jedna czwarta badanych rodzin doświadczyła problemów opiekuńczo-wychowawczych ze swoimi dziećmi	<i>Wsparcie procesu wychowania dzieci i młodzieży w szkołach</i>	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca w procesie wychowawczym pomiędzy kadra pedagogiczną w szkołach a rodzicami - większa rola pedagoga szkolnego i zakres jego działań uświadamiających dzieci i młodzież o zagrożeniach - kampania społeczna uświadamiająca rodziców o niebezpieczeństwach wieku młodzieńczego 	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, instytucje pomocy społecznej, media lokalne i regionalne, ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe, instytucje edukacyjne (zwłaszcza szkoły)
7.	Edukacja i realizowanie obowiązku szkolnego	Lubelskie rodziny są zaangażowane w sprawy związane z edukacją swoich dzieci	<i>Wzmocnienie udziału rodziców w sferze edukacji dzieci jako dobrej praktyki lubelskich rodzin</i>	- zaangażowanie rodziców w sprawy związane z edukacją dzieci poprzez zachęty do uczestnictwa na większą skalę w procesie dydaktycznym i sprawach związanych ze sferą	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, instytucje edukacyjne (zwłaszcza szkoły)

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

				szkoły		
8.	Zdrowie i rehabilitacja	Lubelskie rodziny posiadają problem z dostępem do infrastruktury medycznej	<i>Ułatwienie dostępu do publicznej opieki medycznej, zwłaszcza dla rodzin posiadających niepełnosprawnego, bądź przewlekle chorego członka rodziny</i>	- udogodnienia dla rodzin, które posiadają niepełnosprawnego bądź chorego przewlekle członka rodziny (tj. transport, możliwość samodzielnej rehabilitacji w domu, refundacja leków z uwzględnieniem sytuacji materialnej rodziny, itp.)	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, instytucje pomocy społecznej, samorząd województwa lubelskiego, lokalne samorządy terytorialne, ośrodki zdrowia
9.	Wypoczynek i rekreacja	Znaczny odsetek lubelskich rodzin (30,3%) preferuje bierne spędzanie wolnego czasu z rodziną	<i>Wsparcie aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród lubelskich rodzin</i>	- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz aktywnych form wypoczynku i spędzania wolnego czasu wśród dzieci i młodzieży w szkołach - spotkania informacyjne dla rodziców uświadamiające rolę aktywności w walce z otyłością oraz zdrowego trybu życia	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, media lokalne i regionalne, ośrodki sportu i rekreacji, ośrodki zdrowia, instytucje edukacyjne (zwłaszcza szkoły)

”Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

10.	Sytuacje kryzysowe	Blisko 20% rodzin, u których występowały różnego rodzaju problemy nie otrzymywało znikąd pomocy	<i>Rozwój metod pracy socjalnej z rodzinami</i>	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualizacja pomocy społecznej – bardziej elastyczne i adekwatne dostosowanie do potrzeb rodzin wymagających wsparcia - stosowanie nowoczesnych form wsparcia socjalnego rodzin w potrzebie, większa uwaga i zaangażowanie w pomoc dla każdej rodziny, indywidualnie 	Rekomendacja zalecana do wdrożenia w całości	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, instytucje pomocy społecznej, samorząd województwa lubelskiego, lokalne samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe
-----	--------------------	---	---	---	--	--

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spis tabel

Tabela 1. Struktura próby w badaniu pod względem powiatu, w którym mieszka badana rodzina	15
Tabela 2. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie.....	31
Tabela 3. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie	31
Tabela 4. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę w rodzinie.....	31
Tabela 5. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi w celu rozrywki/ rekreacji.....	36
Tabela 6. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi w celu rozrywki/ rekreacji.	36
Tabela 7. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a częstotliwość wyjść z dziećmi w celu rozrywki/ rekreacji	36
Tabela 8. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba posiadanych dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny	38
Tabela 9. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba posiadanych dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny	38
Tabela 10. Siła związku między zmiennymi: Liczba posiadanych dzieci a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny	38
Tabela 11. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny	39
Tabela 12. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny	39
Tabela 13. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a ocena sytuacji ekonomicznej rodziny	39
Tabela 14. Przyczyny niepodejmowania działań zmierzających do poprawy sytuacji mieszkaniowej rodziny:	42
Tabela 15. Działania podejmowane w celu poprawy warunków mieszkaniowych rodziny:	42
Tabela 16. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu	44
Tabela 17. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu	44
Tabela 18. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a regularność opłacania czynszu	44
Tabela 19. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych... 46	46
Tabela 20. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych 46	46
Tabela 21. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych	46
Tabela 22. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych.....	47
Tabela 23. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych..	47
Tabela 24. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a częstotliwość korzystania ze świadczeń pomocowych	47
Tabela 25. Działania podejmowane na rzecz wsparcia środowiska lokalnego:	58
Tabela 26. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego	59
Tabela 27. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego	59
Tabela 28. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia środowiska lokalnego	60

Tabela 29. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych.....	61
Tabela 30. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych.....	61
Tabela 31. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a częstotliwość podejmowania działań proekologicznych	61
Tabela 32. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie	81
Tabela 33. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie	81
Tabela 34. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a możliwość kontynuowania nauki w rodzinie	81
Tabela 35. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną.....	88
Tabela 36. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną.....	88
Tabela 37. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a skłonność do spędzania wspólnego czasu z rodziną	88
Tabela 38. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop	95
Tabela 39. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop	96
Tabela 40. Siła związku między zmiennymi: Wielkość miejscowości a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop.....	96
Tabela 41. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop	97
Tabela 42. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop	97
Tabela 43. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a kwota przeznaczana na wakacje/ urlop	97
Tabela 44. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a ocena jakości życia	100
Tabela 45. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Liczba dzieci a ocena jakości życia	100
Tabela 46. Siła związku między zmiennymi: Liczba dzieci a ocena jakości życia	100
Tabela 47. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a ocena jakości życia	101
Tabela 48. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a ocena jakości życia	101
Tabela 49. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a ocena jakości życia	101
Tabela 50. Tabela krzyżowa (związek zmiennych): Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej.....	104
Tabela 51. Test chi-kwadrat dla związku zmiennych: Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej.....	104
Tabela 52. Siła związku między zmiennymi: Typ rodziny a poczucie wykluczenia w społeczności lokalnej.....	104

Spis wykresów

Wykres 1. Typ rodziny.....	20
Wykres 2. Stan cywilny rodziców/ opiekunów w rodzinach pełnych [N=260].....	20
Wykres 3. Stan cywilny rodziców/ opiekunów w rodzinach niepełnych [N=40].....	21
Wykres 4. Wiek rodziców/ opiekunów w rodzinach pełnych [N=260].....	21
Wykres 5. Wiek rodziców/ opiekunów w rodzinach niepełnych [N=40].....	22
Wykres 6. Wykształcenie rodziców/ opiekunów w rodzinach pełnych [N=260].....	23
Wykres 7. Wykształcenie rodziców/ opiekunów w rodzinach niepełnych [N=40].....	24
Wykres 8. Miejsce zamieszkania	24
Wykres 9. Liczba dzieci w wieku do 18 lat lub uczących się do 25 roku życia pozostających na utrzymaniu rodziców?	25
Wykres 10. Wiek dzieci pozostających na utrzymaniu rodziców.....	25
Wykres 11. Typ rodziny	26
Wykres 12. Liczba osób pracujących i uzyskujących dochody z pracy w rodzinie	27
Wykres 13. Źródła dochodu rodziny.....	27
Wykres 14. Sytuacja zawodowa – pierwszy rodzic/opiekun:	28
Wykres 15. Sytuacja zawodowa – drugi rodzic/opiekun:	29
Wykres 16. Przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę, w gospodarstwie domowym rodziny	30
Wykres 17. Dochody w rodzinie są:	32
Wykres 18. Rodzinie brakuje funduszy na następujące dobra/ usługi:	33
Wykres 19. Dziecko w rodzinie posiada/ma zapewnione:.....	34
Wykres 20. Rodzinę stać na opłacenie dzieciom następujących zajęć pozalekcyjnych (językowych, sportowych, itp.):.....	35
Wykres 21. Częstotliwość wspólnych wyjść z dziećmi do kina, teatru, na basen, lodowisko:.....	35
Wykres 22. Ocena sytuacji ekonomicznej rodziny:	37
Wykres 23. Liczba m ² całej powierzchni mieszkania/domu przypadająca na jedną osobę w rodzinie:.....	40
Wykres 24. Powierzchnia mieszkania/domu, w którym mieszka rodzina jest:	41
Wykres 25. Mieszkanie/dom, w którym mieszka rodzina posiada:	41
Wykres 26. Podejmowanie działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych rodziny:	42
Wykres 27. Regularność opłacania czynszu:	43
Wykres 28. Częstotliwość korzystania z pomocy udzielanej przez różnego rodzaju instytucje świadczące pomoc rodzinie: .	45
Wykres 29. Instytucje, z których pomocy korzystała rodzina:	49
Wykres 30. Formy pomocy, z których korzystała rodzina:	50
Wykres 31. Ocena przydatności udzielonej pomocy:	51
Wykres 32. Formy pomocy, którymi byłaby zainteresowana rodzina:.....	51

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 33. Rodzaj stosunków sąsiedzkich utrzymywanych przez rodzinę:	53
Wykres 34. Czy są tacy sąsiedzi, o których mogą Państwo powiedzieć, że:	54
Wykres 35. Częstotliwość zainteresowania sprawami środowiska lokalnego:.....	56
Wykres 36. Ważność spraw dotyczących miejscowości (miasta/wsi) zamieszkania rodziny, na tle spraw dotyczących regionu zamieszkania, Polski, Europy i świata:.....	57
Wykres 37. Częstotliwość podejmowania działań na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego:	57
Wykres 38. Częstotliwość podejmowania działań proekologicznych w najbliższym otoczeniu:	60
Wykres 39. Rodzaj działań proekologicznych podejmowanych przez rodzinę:	62
Wykres 40. Występowanie problemów opiekuńczo –wychowawczych w rodzinie:	63
Wykres 41. Dziedziny życia/ aspekty, których dotyczą problemy opiekuńczo-wychowawcze:	63
Wykres 42. Działania podejmowane w celu zapobiegania problemom opiekuńczo-wychowawczym:.....	64
Wykres 43. Skutki problemów opiekuńczo - wychowawczych w rodzinie:	65
Wykres 44. Korzystanie ze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego przez rodzinę:	66
Wykres 45. Rodzaje wsparcia psychologiczno-pedagogicznego:	66
Wykres 46. Ocena udzielonego rodzinie wsparcia:.....	66
Wykres 47. Poziom edukacji dzieci w wieku do 3 roku życia w badanych rodzinach:	67
Wykres 48. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku do 3 lat:.....	68
Wykres 49. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci do lat 3:	68
Wykres 50. Poziom edukacji dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) w badanych rodzinach:	69
Wykres 51. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku przedszkolnym, tj. do 6 roku życia:	69
Wykres 52. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci do lat 6:	70
Wykres 53. Poziom edukacji dzieci w wieku szkolnym (7-18 lat) w badanych rodzinach:	71
Wykres 54. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku od 7 do 18 lat:.....	71
Wykres 55. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci w wieku od 7 do 18 lat:	72
Wykres 56. Poziom edukacji dzieci kontynuujących naukę na poziomie wyższym w badanych rodzinach:.....	73
Wykres 57. Średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko kontynuujące naukę na poziomie wyższym:	73
Wykres 58. Przeznaczenie wydatków związanych z edukacją dzieci kontynuujących naukę na poziomie wyższym:	74
Wykres 59. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci w wieku do 3 lat:	75
Wykres 60. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci w wieku od 3 do 6 lat:	75
Wykres 61. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci w wieku od 7 do 18 lat:	76
Wykres 62. Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia)	77
Wykres 63. Wiedza rodziców odnośnie klasy/szkoły/uczelni, do której uczęszcza dziecko/dzieci:	78

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 64. Wiedza rodziców odnośnie zajęć dodatkowych, na które uczęszcza dziecko/dzieci:	78
Wykres 65. Częstotliwość monitorowania postępów w nauce dzieci:	78
Wykres 66. Częstotliwość uczęszczania rodziców na wywiadówki/zebrania z rodzicami:	79
Wykres 67. Częstotliwość kontaktów z wychowawcą/wychowawcami dziecka/dzieci:	79
Wykres 68. Stopień zaangażowania rodziców w organizację imprez/uroczystości szkolnych:	79
Wykres 69. Czy któreś z dzieci nie kontynuuje nauki na poziomie, na którym chciałoby ją kontynuować:	80
Wykres 70. Główna przyczyna tego, że dziecko nie kontynuuje nauki:	80
Wykres 71. Występowanie niepełnosprawności fizycznej, umysłowej lub przewlekłej choroby w rodzinie:	82
Wykres 72. Członkowie rodziny, którzy są niepełnosprawni lub przewlekle chorzy:	82
Wykres 73. Rodzaj niepełnosprawności/ choroby przewlekłej członka rodziny:	83
Wykres 74. Stopień niepełnosprawności członka rodziny:	84
Wykres 75. Czy osoba/ osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore wymagają całodobowej opieki:	84
Wykres 76. Występowanie w rodzinie problemu z dostępem do infrastruktury medycznej:	85
Wykres 77. Rodzaj problemów z dostępem do infrastruktury medycznej występujący w rodzinie:	85
Wykres 78. Miesięczne koszty ponoszone są na leczenie/ rehabilitację w rodzinie:	86
Wykres 79. Wiedza o hobby/zainteresowaniach dziecka/dzieci:	87
Wykres 80. Podzielanie/ wspieranie hobby/zainteresowań dziecka/dzieci:	87
Wykres 81. Spędzanie wspólnego wolnego czasu z rodziną:	87
Wykres 82. Formy wypoczynku preferowane przez rodziny:	89
Wykres 83. Aktywne formy wypoczynku preferowane przez rodziny:	90
Wykres 84. Bierne formy wypoczynku preferowane przez rodziny:	90
Wykres 85. Czas przeznaczany przez rodziny na wypoczynek i rekreację:	91
Wykres 86. Kwota przeznaczana miesięcznie na rozrywkę i wypoczynek:	92
Wykres 87. Częstotliwość spędzania rodzinnych wakacji/ urlopów:	93
Wykres 88. Miejsce spędzania rodzinnych wakacji/ urlopów:	93
Wykres 89. Średnia kwota przeznaczana na wakacje/ urlopy:	94
Wykres 90. Źródła finansowania wypoczynku i rekreacji (w tym wakacji/ urlopów):	98
Wykres 91. Ocena jakości życia rodziny:	99
Wykres 92. Czy rodzina jest zadowolona z życia:	102
Wykres 93. Przyczyny niezadowolenia z życia:	102
Wykres 94. Czy rodziny czują się wykluczone w swojej społeczności lokalnej (sąsiedztwo, wieś):	103
Wykres 95. Przyczyny wykluczenia:	103
Wykres 96. Występowanie trudności w rodzinach:	105
Wykres 97. Sposoby radzenia z problemami:	106

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Narzędzie badawcze

Kwestionariusz wywiadu PAPI

Dzień dobry. Nazywam się (...) i jestem ankieterem firmy General Projekt Sp. z o.o. z Olsztyna. Na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie nasza firma realizuje badanie pt. „Sytuacja społeczno – bytowa rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim”. Badanie realizowane jest w ramach projektu systemowego ROPS „Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” (projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013).

Głównym celem badania jest zdiagnozowanie sytuacji społeczno - bytowej rodzin z dziećmi zamieszkałych w województwie lubelskim. Wyniki badania posłużą do opracowania raportu przez Obserwatorium Integracji Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, który będzie stanowił podstawę do opracowania programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa oraz promowania nowych rozwiązań w zakresie wspierania dziecka i rodziny.

Wszystkim uczestnikom badania gwarantujemy pełną poufność, prosząc w zamian o szczerą odpowiedź oraz o poświęcenie Nam nieco czasu i uwagi. Uzyskane od Państwa informacje zostaną wykorzystane jedynie do celów badawczych. Licząc na Pana(i) życzliwość i współpracę, z góry dziękujemy za okazaną pomoc.

PYTANIE FILTRUJĄCE:

Czy posiada Pan/i co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 lat lub do 25 roku życia uczące się i pozostające na Pana/i utrzymaniu rodziców/opiekunów?

1	tak – proszę kontynuować wywiad
2	nie – proszę zakończyć wywiad

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Blok I. Rozpoznanie sytuacji bytowej rodzin

1. Proszę określić typ Państwa/Pana/Pani rodziny:

1	rodzina pełna (obydwoje rodzice mieszkają razem i wspólnie wychowują dzieci):
	a. związek formalny, tradycyjny (małżeństwo)
	b. związek kohabitacyjny (konkubinaty, nieformalny związek dwóch osób)
	c. rodzina zrekonstruowana (rodzina uzupełniona w wyniku nowego związku małżeńskiego osamotnionego współmałżonka)
2	rodzina niepełna:
	a. matka samotnie wychowująca dzieci
	b. ojciec samotnie wychowujący dzieci
3	zastępcza (rodzice nie są naturalni, są prawnymi opiekunami dziecka)
4	adopcyjna (wychowująca dziecko/ dzieci przysposobione)

2. Proszę wskazać ile dzieci w wieku do 18 lat lub do 25 roku życia uczących się i pozostających na Państwa/Pana/Pani utrzymaniu wychowuje się i pozostaje na Państwa/Pana/Pani utrzymaniu?

1	jedno dziecko
2	dwoje dzieci
3	troje dzieci
4	czworo dzieci
5	pięcioro dzieci
6	sześcioro dzieci i więcej, tj.....

3. Jak ocenia Pan/i sytuację ekonomiczną Pana/i rodziny:

1	bardzo dobrze
2	dobrze
3	średnio
4	źle
5	bardzo źle

4. Jaki jest przeciętny miesięczny dochód (netto) na osobę, w gospodarstwie domowym, w którym żyje Państwa/Pana/Pani rodzina?

1	do 351 zł
2	352 – 750 zł
3	751 – 1000 zł
4	1001 – 1250 zł
5	1251 – 1500 zł

6	1501 -2000 zł
7	powyżej 2000 zł
8	odmowa odpowiedzi

5. Kto w Państwa/Pana/Pani rodzinie pracuje i uzyskuje dochody z pracy?

1	obydwoje rodzice/opiekunowie pracują
2	pracuje jedno z rodziców/opiekunów
3	obydwoje rodzice/opiekunowie nie pracują
4	inny członek rodziny, kto?

6. Jakie są źródła dochodu Państwa/Pana/Pani rodziny?

(można wskazać więcej niż jedną odpowiedź)

1	zarobki z pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej
2	emerytura, renta inwalidzka, socjalna, rodzinna
3	dochody z wynajmu nieruchomości
4	pomoc materialna z ośrodka pomocy społecznej
5	zasiłki rodzinne, świadczenia rodzinne, stypendia socjalne, dodatek mieszkaniowy
6	alimenty/fundusz alimentacyjny
7	inne, jakie?

7. Proszę określić Państwa/Pana/Pani sytuację zawodową (rodziców/opiekunów)?

		pierwszy rodzic/ opiekun	drugi rodzic/ opiekun
1	pracownik zatrudniony w firmie, przedsiębiorstwie na umowę o pracę,		
2	pracownik zatrudniony na umowę zlecenie lub umowę o dzieło		
3	prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek, właściciel/współwłaściciel firmy		
4	prowadzący własne gospodarstwo rolne/ właściciel lub współwłaściciel gospodarstwa rolnego		
5	bezrobotny		
6	emeryt		
7	rencista		
8	prowadzenie gospodarstwa domowego		
9	prace dorywcze		
10	inne, jakie?		

8. Czy uważa Pan/i, że dochody w Państwa/Pana/Pani gospodarstwie domowym są wystarczające na zaspokojenie potrzeb rodziny?

1	są wystarczające (proszę przejść do pyt. 10)
2	są wystarczające choć czasem musimy dłużej oszczędzać, aby pozwolić sobie na zakup bardziej luksusowych dóbr lub usług
3	nie są wystarczające, brakuje nam pieniędzy na niektóre podstawowe potrzeby
4	są zdecydowanie niewystarczające, brakuje nam pieniędzy na zaspokojenie znacznej części podstawowych potrzeb

9. Proszę wskazać na jakie dobra czy usługi brakuje pieniędzy w Państwa/Pana/Pani gospodarstwie domowym? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

1	dobra luksusowe (np. zagraniczne wycieczki, lepszy samochód, lepszy sprzęt audio, itp.)	
2	modne/lepsze ubrania dla dzieci	
3	podstawową odzież dla dzieci	
4	zajęcia dodatkowe dla dzieci (np. nauka języków obcych, sport, itp.)	
5	podręczniki i pomoce szkolne dla dzieci	
6	wyżywienie dla dzieci	
7	wyjścia z dziećmi do kina, teatru, itp.	
8	wypoczynek dla dzieci (np. kolonie, wycieczki, itp.)	
9	podstawowe usługi z zakresu ochrony zdrowia i podstawowe lekarstwa (niezbędne dla zachowania życia i zdrowia)	
10	niektóre specjalistyczne usługi z zakresu ochrony zdrowia (niebędące niezbędnymi dla zachowania życia i zdrowia)	
11	inne, jakie?	

10. Ile m² powierzchni mieszkalnej tzn. całej powierzchni mieszkania/domu przypada na jedną osobę w Państwa rodzinie?

1	do 5 m ²
2	od 6 do 10 m ²
3	od 11 do 20 m ²
4	od 21 do 30 m ²
5	powyżej 31 m ²

11. Czy uważa Pan/i, że powierzchnia mieszkania/domu, w którym mieszka Państwa/Pana/Pani rodzina jest wystarczająca na potrzeby rodziny?

1	jest całkowicie wystarczająca
2	jest wystarczająca, ale byłoby wygodniej, gdyby była większa
3	nie jest wystarczająca, brakuje nam jednego pokoju/pomieszczenia
4	zdecydowanie nam nie wystarcza, brakuje nam co najmniej dwóch pokoi/pomieszczeń

12. Które z poniższych zdań opisuje Państwa sytuację? (proszę zaznaczyć jedno zdanie)

1	nie jesteśmy w stanie opłacać czynszu, mamy zaległości w opłaceniu rachunków
2	nie zawsze jesteśmy w stanie opłacać czynsz, zdarza się że mamy zaległości w opłaceniu rachunków
3	opłacamy czynsz regularnie, nie mamy zaległości

13. Czy mieszkanie/dom, w którym mieszka Państwa/Pana/Pani rodzina posiada: [proszę zaznaczyć tak/nie w odpowiednim wierszu]

1	dostęp do bieżącej zimnej wody		
2	dostęp do bieżącej ciepłej wody		
3	toaletę		
4	prysznic lub wannę		

14. Czy podejmowali Państwo działania w kierunku poprawy warunków mieszkaniowych swojej rodziny: (dotyczy rodzin, które w pytaniu 11 udzieliły odpowiedzi 3 lub 4)

1	nie, dlatego że
2	tak (jakie działania?)

15. Czy każde dziecko w Pana/i rodzinie posiada/ma zapewnione: (w przypadku uzyskania negatywnej odpowiedzi, wpisać liczbę dzieci, które nie posiadają danego udogodnienia czy przedmiotu)

1	własne łóżko do spania	
2	miejsce do nauki	
3	własne zabawki	
4	przybory i podręczniki szkolne	
5	własne przybory higieniczne	
6	opiekę zdrowotną	
7	odzież/obuwie	

16. Czy stać Państwa/Pana/Panią na opłacanie dzieciom zajęć pozalekcyjnych: językowych, sportowych lub innych (proszę wybrać jedną odpowiedź)

1	nie stać nas na opłacanie dzieciom żadnych dodatkowych zajęć
2	stać nas jedynie na opłacanie niezbędnych dodatkowych zajęć pozalekcyjnych
3	stać nas na opłacanie wszystkich zajęć pozalekcyjnych, na które naszym zdaniem powinny uczęszczać dzieci

17. Czy Państwa/Pana/Pani sytuacja materialna pozwala na wspólne wyjścia z dziećmi do kina, teatru, na basen, lodowisko, itp. (proszę wybrać jedną odpowiedź)

1	nie, nigdy
2	tak, sporadycznie raz, dwa razy w roku
3	tak, kilka razy w roku
4	tak, zawsze kiedy mamy na to ochotę

18. Czy Państwa/Pana/Pani rodzina korzystała kiedykolwiek lub korzysta obecnie z pomocy udzielanej przez różnego rodzaju instytucje świadczące pomoc rodzinie?

1	nie, nigdy (proszę przejść do pyt.23 – Blok II)
2	tak, raz, dwa razy w życiu
3	tak, korzystamy, ale rzadko
4	tak, często korzystamy

19. Proszę wymienić instytucje z których pomocy Państwa/Pana/Pani rodzina kiedykolwiek korzystała:

1	
2	
3	
4	
5	

20. Z jakich form pomocy korzystała Państwa/Pana/Pani rodzina: (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

1	świadczenia rodzinne
2	dodatek mieszkaniowy
3	fundusz alimentacyjny
4	wsparcie rzeczowe (dot. ubrań, sprzętów, podręczników szkolnych, itp.)
5	bank żywności
6	wsparcie psychologiczno - pedagogiczne
7	pomoc finansowa z pomocy społecznej (zasilki pieniężne)
8	pomoc w formie obiadów/całodziennego wyżywienia dla dzieci w żłobku, przedszkolu/szkole
9	inne, jakie?

21. Jak Pan/i ocenia przydatność udzielonej pomocy Państwa/Pana/Pani rodzinie?

1	bardzo wysoko
2	wysoko
3	średnio
4	nisko
5	bardzo nisko

22. Proszę wskazać, jakimi formami pomocy byłaby zainteresowana Państwa/Pana/Pani rodzina? – proszę wymienić trzy, które cieszą się największym zainteresowaniem

1	świadczenia pieniężne
2	pomoc materialna/rzeczowa (dot. np. ubrań, sprzętów, podręczników szkolnych, itp.)
3	bank żywności
4	refundacja obiadów dla dzieci na np. stołówkach szkolnych
5	refundacja kosztów zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
6	wsparcie psychologiczno - pedagogiczne
7	inne, jakie?

Blok II. Relacje społeczne i aktywność obywatelska

**23. Jakiego rodzaju stosunki sąsiedzkie Państwo/Pani/Pan utrzymują?
możliwość wielokrotnej odpowiedzi (max.3)**

1	świadczeniowe (wzajemna pomoc i przysługi)
2	konwencjonalne (pozdrawianie, kłanianie się)
3	solidarnościowe (poczucie jedności i wspólnoty interesów)
4	interesowne (wzajemne obserwowanie, zainteresowanie sprawami sąsiadów, ciekawość)
5	przyjacielskie (bliska znajomość, częste kontakty towarzyskie)
6	nie utrzymują żadnych kontaktów sąsiedzkich
7	inne, jakie?.....

**24. Jak układają się Państwa/Pani/Pana stosunki z sąsiadami? Czy są tacy sąsiedzi, o których mogą Państwo/Pani/Pan powiedzieć, że:
(proszę zaznaczyć „X” odpowiedni wiersz)**

		1-2 sąsiadów	3-5 sąsiadów	6 i więcej sąsiadów	większość sąsiadów	żaden sąsiad
1	bywamy u siebie na urodzinach/ imieninach/ uroczystościach itp.					

2	świadczymy sobie drobne przysługi sąsiedzkie (pożyczenie przedmiotów, popilnowanie dziecka, podlanie kwiatków, wyprowadzenie zwierząt na spacer)					
3	jesteśmy dla siebie jak rodzina (częste kontakty towarzyskie, pomoc w ważnych sprawach, służenie radą, itp.)					
4	nie inicjuję bliższych relacji z sąsiadami/ unikam ich					

25. Czy interesuje się Państwo/Pani/Pan sprawami środowiska lokalnego:

		bardzo często	często	od czasu do czasu	rzadko	nigdy
1	działaniami (postanowieniami) spółdzielni/ sołectwa					
2	działalnością kulturalną (<i>koncerty, festyny, jarmarki, inicjatywy kulturalne w najbliższej okolicy</i>)					
3	działalnością rekreacyjno-sportową (<i>mecze, imprezy sportowe w najbliższej okolicy</i>)					
4	udział w życiu politycznym miasta/wsi (<i>wybory samorządowe, referenda, itp.</i>)					
5	udział w organizacjach/ zrzeszeniach na rzecz społeczności lokalnej					
6	działalność wolontariacka (<i>czy respondent podejmował kiedykolwiek wolontariat; jeśli tak to jak często udziela się w ramach wolontariatu</i>)					

26. Jak postrzega Pan/i ważność spraw dotyczących Pana/i miejscowości (miasta/wsi) na tle spraw dotyczących regionu zamieszkania, Polski, Europy i świata

		BARDZO WAŻNE	RACZEJ WAŻNE	RACZEJ NIEWAŻNE	NIEWAŻNE	NIE WIEM
1	sprawy mojej miejscowości (miasta/wsi)					
2	sprawy mojego regionu					
3	sprawy mojego kraju					

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

4	sprawy dotyczące Europy					
5	sprawy dotyczące świata					

27. Czy podejmuje Państwo/Pani/Pan jakieś działania na rzecz wsparcia swojego środowiska lokalnego?

1	bardzo często
2	często
3	od czasu do czasu
4	rzadko
5	nigdy (<i>proszę przejść do pytania numer 29</i>)

28. Jakie są/ były to działania?

--	--

29. Czy podejmują Państwo/Pani/Pan jakieś działania proekologiczne w najbliższym otoczeniu?

1	bardzo często
2	często
3	od czasu do czasu
4	rzadko
5	nigdy (<i>proszę przejść do Bloku III – pyt.31</i>)

30. Jakie działania proekologiczne podejmuje Państwa/Pani/Pana rodzina?
możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	segregacja śmieci i odpadków
2	wsparcie recyklingu (np. preferowane zakupy w kartonikach i szklanych butelkach zamiast plastikowych opakowaniach, torby na zakupy wielokrotnego użytku, itp.)
3	preferowanie zdrowego trybu życia (jazda na rowerze, aktywny wypoczynek na łonie natury, itp.)
4	preferowanie zdrowego odżywiania (żywność nieprzetworzona, niemodyfikowana, nie z masowej produkcji/chowu, z własnej uprawy, itp.)
5	<i>inne, jakie?.....</i>

Blok III. Problemy opiekuńczo - wychowawcze

31. Proszę określić, którym typem jest Państwa/Pana/Pani rodzina?

1	rodzice kontaktują się z dziećmi w sposób formalny, nie wnikając w ich potrzeby psychospołeczne, zainteresowania, motywy i uzdolnienia itp. (styl autokratyczny)
2	dziecko bierze udział w życiu rodziny, omawia, dyskutuje i planuje sprawy codziennego współżycia rodzinnego (styl demokratyczny)
3	pożliwy stosunek do dziecka, jak i przesadna uległość, wyrażająca się m.in. w spełnianiu wszelkich jego zachcianek i życzeń (styl liberalny)

32. Czy w Państwa/Pana/Pani rodzinie występują jakieś problemy opiekuńczo – wychowawcze (dot. problemów z dziećmi/z wychowywaniem dzieci)?

1	tak
2	nie (proszę przejść do pyt.36)

33. Jakich dziedzin życia/aspektów dotyczą te problemy?

możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	problemy w nauce, wagary
2	agresja (wandalizm, bicie się, znęcanie, poniżanie, złośliwości, kpina)
3	problemy z alkoholem, narkotykami i innymi środkami odurzającymi
4	udział w grupach przestępczych
5	inne, jakie?

34. Jakie działania podejmują Państwo/Pan/Pani w celu zapobiegania występujących problemów?

możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	nie podejmuję żadnych działań
2	proszę dziecko/dzieci, aby zaprzestały tych działań
3	grozę dziecku/dzieciom, aby zaprzestały tych działań
4	wprowadzam kary (np. obcięcie kieszonkowego, zakaz wychodzenia z domu, oglądania telewizji, itp.)
5	sięgam po porady w różnego rodzaju instytucjach np. w szkołach, w ośrodkach pomocy społecznej
6	inne, jakie?

35. Jakie są skutki problemów opiekuńczo – wychowawczych w Państwa/Pana/Pani rodzinie?

możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	problemy z nauką, nie radzenie sobie w szkole, brak promocji do następnej klasy
2	problemy z prawem, rozprawy sądowe, kary, mandaty
3	nadzór kuratora nad dzieckiem i/lub rodziną
4	pobyt dziecka w ośrodkach opiekuńczo – wychowawczych, poprawczaku
5	inne, jakie?

36. Czy Państwa/Pana/Pani rodzina korzystała kiedykolwiek ze wsparcia psychologiczno – pedagogicznego?

1	tak
2	nie (proszę przejść do Bloku IV - pyt.39)

37. Na czym to wsparcie polegało?

możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	porady/konsultacje prawne
2	porady/konsultacje psychologiczne
3	organizacja/prowadzenie terapii dla dziecka i/lub rodziny
4	inne, jakie?

38. Jak Państwo/Pan/Pani ocenia udzielone rodzinie wsparcie?

1	bardzo dobrze
2	dobrze
3	średnio
4	źle
5	bardzo źle

Blok IV. Edukacja i realizowanie obowiązku szkolnego

39. Jaki jest wiek dzieci do 18 roku życia bądź uczących się do 25 roku życia, pozostających na Państwa/Pani/Pana utrzymaniu?

		Liczba dzieci
1	dzieci do 3 roku życia	
2	dzieci w wieku przedszkolnym (do 6 roku życia)	

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

3	dzieci w wieku szkolnym (7-18 lat)	
4	dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia)	

40. Na jakim poziomie edukacji znajdują się Państwa/Pani/Pana dzieci pozostające na utrzymaniu?

proszę zaznaczyć wszystkie właściwe dla Państwa/Pani/Pana sytuacji odpowiedzi

		Typ szkoły/ przedszkola	Poziom
1	dzieci do 3 roku życia	☐ publiczne ☐ niepubliczne ☐ samodzielna opieka rodziców/opiekunów nad dzieckiem ☐ opieka niani ☐ opieka innej osoby, jakiej?..... ☐ nie dotyczy	☐ żłobek ☐ przedszkole ☐ nie dotyczy
2	dzieci w wieku przedszkolnym (3 – 5 lat)	☐ publiczne ☐ niepubliczne ☐ samodzielna opieka rodziców/opiekunów nad dzieckiem ☐ opieka niani ☐ opieka innej osoby, jakiej?..... ☐ nie dotyczy	☐ przedszkole ☐ zerówka ☐ nie dotyczy
3	dzieci w wieku szkolnym (6 - 18 lat)	☐ publiczna ☐ niepubliczna ☐ nie dotyczy	☐ szkoła podstawowa ☐ gimnazjum ☐ szkoła zasadnicza zawodowa ☐ szkoła średnia (liceum, technikum) ☐ nie dotyczy
4	dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia)	☐ publiczna ☐ niepubliczna ☐ nie dotyczy	☐ szkoła policealna ☐ studia wyższe licencjackie ☐ studia wyższe magisterskie uzupełniające

			☐ studia jednolite magisterskie ☐ nie dotyczy
--	--	--	--

41. Czy są Państwo/Pani/Pan zaangażowani w sprawy związane z edukacją swoich dzieci:

		bardzo często (TAK)	często	od czasu do czasu	rzadko	nigdy (NIE)
1	czy wiedzą Państwo do jakiej klasy/szkoły uczęszcza Państwa dziecko/ jakich klas/ szkół uczęszczają Państwa dzieci?					
2	czy chodzą Państwo na wywiadówki/ zebrania z rodzicami?					
3	czy znają Państwo i są w stałym kontakcie z wychowawcą/ami Państwa dziecka/dzieci?					
4	czy monitorują Państwo osobiście postępy w nauce dziecka/dzieci? (wspólne odrabianie lekcji, posiadanie informacji na temat bieżących „klasówek”, itp.)					
5	czy angażują się Państwo/Pani/Pan w organizację imprez/ uroczystości szkolnych?					
6	czy wiedzą Państwo/Pani/Pan na jakie zajęcia dodatkowe uczęszcza dziecko/dzieci?					

42. Jakie są średnie miesięczne koszty związane z edukacją w przeliczeniu na jedno dziecko, ponoszone przez Państwo/Panią/Pana?

proszę zaznaczyć wszystkie właściwe dla Państwa/Pani/Pana sytuacji odpowiedzi

		Koszty miesięczne <i>(jedna możliwa odpowiedź)</i>	Elementy wchodzące w skład kosztów <i>(możliwość wielokrotnej odpowiedzi)</i>	Łączna wartość kosztów na wszystkie dzieci z danej kategorii wiekowej <i>(koszt miesięczny na 1 dziecko x liczba dzieci)</i>
1	dzieci do 3 roku życia	☐ do 50 zł ☐ 51 - 100 zł ☐ 101 - 150 zł ☐ 151 – 200 zł ☐ 201 – 250 zł ☐ 251 – 300 zł ☐ 301 – 350 zł ☐ powyżej 350zł ☐ nie dotyczy	☐ opłata za żłobek ☐ opłata za przedszkole niepubliczne ☐ <i>inne opłaty, jakie?</i> ☐ nie dotyczy ☐ nie dotyczy

2	dzieci w wieku przedszkolnym (3 – 5 lat)	☐ do 50 zł ☐ 51 - 100 zł ☐ 101 - 150 zł ☐ 151 – 200 zł ☐ 201 – 250 zł ☐ 251 – 300 zł ☐ 301 – 350 zł ☐ powyżej 350 zł ☐ nie dotyczy	☐ opłata za przedszkole ☐ opłata za przybory edukacyjne (zeszyty ćwiczeń, przybory naukowe, wyprawki, itp.) ☐ opłata za zajęcia dodatkowe, jakie? ☐ inne opłaty, jakie? ☐ nie dotyczy ☐ nie dotyczy
---	--	---	--	--

3	dzieci w wieku szkolnym (6 - 18 lat)	☐ do 50 zł ☐ 51 - 100 zł ☐ 101 - 150 zł ☐ 151 – 200 zł ☐ 201 – 250 zł ☐ 251 – 300 zł ☐ 301 – 350 zł ☐ powyżej 350 zł ☐ nie dotyczy	☐ opłata za szkołę niepubliczną ☐ opłata za przybory edukacyjne (podręczniki, zeszyty ćwiczeń, przybory naukowe, wyprawki, itp.) ☐ opłata za korepetycje ☐ opłata za zajęcia sportowe ☐ opłata za inne zajęcia dodatkowe, jakie? ☐ inne opłaty, jakie? ☐ nie dotyczy ☐ nie dotyczy
---	--------------------------------------	---	--	--

4	dzieci kontynuujące naukę na poziomie wyższym (do 25 roku życia)	☐ do 100 zł ☐ 101 - 200 zł ☐ 201 - 300 zł ☐ 301 - 400 zł ☐ 401 - 500 zł ☐ 501 - 600 zł ☐ 601 - 700 zł ☐ 701 - 800 zł ☐ 801 - 900 zł ☐ 901 - 1000 zł ☐ powyżej 1000 zł ☐ nie dotyczy	☐ opłata za akademik/ stancję ☐ opłata za przybory edukacyjne (podręczniki, zeszyty ćwiczeń, przybory naukowe, skrypty, itp.) ☐ opłata za zajęcia dodatkowe, jakie? ☐ inne opłaty, jakie? ☐ nie dotyczy ☐ nie dotyczy
---	--	--	--	--

43. Czy któreś z dzieci w Państwa rodzinie nie kontynuuje nauki na poziomie, na którym chciałoby ją kontynuować?

1	tak
2	nie (<i>proszę przejść do pytania 45</i>)

44. Jaka jest główna przyczyna tego, że to dziecko/te dzieci nie kontynuują nauki?
możliwość wielokrotnej odpowiedzi (max.2)

1	rodzina nie jest w stanie sfinansować nauki dziecka/ dzieci
2	jedno z rodziców/opiekunów uważa, że dalsze kształcenie nie jest konieczne
3	rodzina potrzebuje dziecka do pomocy w domu przy pracach domowych lub opiece nad młodszym rodzeństwem
4	dziecko ma/miało trudności z nauką
5	<i>inna przyczyna, jaka?.....</i>

Blok V. Zdrowie i rehabilitacja

45. Czy któryś z członków rodziny jest niepełnosprawny fizycznie, umysłowo lub przewlekle chory?

1	tak
2	nie (proszę przejść do pyt.50)

46. Którzy członkowie rodziny są niepełnosprawni lub przewlekle chorzy?

		niepełnosprawny	chory przewlekle
1	ojciec		
2	matka		
3	dziecko (jeśli więcej niż jedno, proszę podać liczbę)

47. Na czym polega niepełnosprawność/choroba przewlekła członka rodziny?

możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	upośledzenie umysłowe
2	choroba psychiczna
3	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu
4	choroby narządu wzroku
5	upośledzenie narządu ruchu
6	epilepsja
7	choroby układu oddechowego i krążenia
8	choroby układu pokarmowego
9	choroby układu moczowo – płciowego
10	choroby neurologiczne
11	inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

48. W jakim stopniu członek rodziny jest niepełnosprawny? (proszę zaznaczyć 1,2 lub 3, w przypadku niepełnosprawności dziecka, zaznaczyć 4)

	Orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	Orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS	Orzeczenie Komisji Inwalidztwa i Zatrudnienia (KIZ)	Orzeczenie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)
1	znaczny stopień niepełnosprawności	całkowita niezdolność do pracy oraz samodzielnej	I grupa inwalidzka	osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy, którym

		egzystencji		przysługuje zasiłek pielęgnacyjny
2	umiarkowany stopień niepełnosprawności	całkowita niezdolność do pracy	II grupa inwalidzka	brak
3	lekki stopień niepełnosprawności	częściowa niezdolność do pracy lub celowość przekwalifikowania zawodowego	III grupa inwalidzka	pozostałe osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy
4	niepełnosprawne dziecko	-	-	-

* tabela przedstawia równoważność zapisów stopni niepełnosprawności w obecnym i byłym systemie orzecznictwa

49. Czy osoba/osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore wymagają całodobowej opieki?

1	tak
2	nie

50. Czy w Państwa/Pana/Pani rodzinie występuje problem z dostępem do infrastruktury medycznej?

1	tak
2	nie (proszę przejść do pyt.52)

51. Proszę wskazać jakie problemy z dostępem do infrastruktury medycznej występują w Państwa/Pana/Pani rodzinie?

możliwość wielokrotnej odpowiedzi

1	zbyt długi okres oczekiwania na dostęp do publicznej opieki medycznej
2	brak funduszy na niepubliczną opiekę zdrowotną
3	brak funduszy na potrzebne lekarstwa
4	brak funduszy na niezbędną rehabilitację
4	inne, jakie?

52. Jakie miesięczne koszty ponoszone są na leczenie/rehabilitację w Państwa/Pana/Pani rodzinie?

1	do 200 zł
2	do 201 do 500 zł
3	od 501 do 1000 zł
4	od 1001 do 2000 zł
5	od 2001 do 5000 zł

6	powyżej 5000 zł
7	nie ponosimy stałych kosztów na leczenie/ rehabilitację

Blok VI. Wypoczynek i rekreacja

53. Czy wiedzą Państwo/Pani/Pan jakie hobby/zainteresowania mają Państwa/Pani/Pana dzieci?

1	tak
2	nie (<i>proszę przejść do pytania 56</i>)

54. Czy dzielają/ wspierają Państwo/Pani/Pan hobby/zainteresowania dziecka/dzieci?

1	tak
2	nie

55. Czy Państwa/Pani/Pana rodzina spędza wspólnie wolny czas?

1	tak
2	nie (<i>proszę przejść do pytania 60</i>)

56. Jakie formy wypoczynku preferuje Państwa/Pani/Pana rodzina?

1	aktywne (<i>proszę przejść do pytania 57</i>)
2	bierne (<i>proszę przejść do pytania 58</i>)

57. Jakie aktywne formy wypoczynku preferuje Państwa/Pani/Pana rodzina?
możliwość wielokrotnej odpowiedzi (max. 3 najważniejsze)

1	ruch na łonie natury (gry, zabawy, relaks na świeżym powietrzu – las, działka, plaża, itp.)
2	pływanie, kajakarstwo
3	gry zespołowe (piłka nożna, koszykówka, siatkówka, itp.)
4	turystyka (wycieczki, rajdy, biwaki, wspinaczki, itp.)
5	wspólne gry komputerowe
6	gry logiczne (granie w karty, w szachy, łamigłówki, kalambury, itp.)
7	rozrywka artystyczna (wspólne malowanie, śpiewanie, tańczenie, tworzenie przedstawień, itp.)
8	<i>inne formy, jakie?.....</i>

! proszę przejść do pytania 59

58. Jakie bierne formy wypoczynku preferuje Państwo/Pani/Pana rodzina?
możliwość wielokrotnej odpowiedzi (max. 2 najważniejsze)

1	spanie
2	czytanie książek/ czasopism
3	oglądanie filmów/ seriali
4	inne, jakie?.....

59. Ile czasu tygodniowo poświęca Państwo/Pani/Pana rodzina na wypoczynek i rekreację?
(średnio jedna osoba)

1	do 2h
2	do 4h
3	do 6h
4	do 8h
5	do 10h
6	powyżej 10h
7	cały weekend poświęcamy z rodziną na wypoczynek i rekreację
8	inne, jakie?.....

60. Czy spędzają Państwo/Pani/Pan rodzinne wakacje/ urlopy?

1	zawsze
2	często
3	od czasu do czasu
4	rzadko
5	nigdy (proszę przejść do pyt.63)

61. Gdzie zwykle spędzają Państwo/Pani/Pan wakacje/ urlopy?
możliwość wielokrotnej odpowiedzi (max. 3 najważniejsze)

1	w domu
2	na własnej działce/ we własnym domku letniskowym
3	u rodziny/ przyjaciół
4	w kraju nad jeziorem
5	w kraju nad morzem
6	w kraju w górach
7	zagraniczne wycieczki
8	w kraju i za granicą
9	inne, jakie?.....

62. Jaka kwotę przeznaczają Państwo miesięcznie na rozrywkę i wypoczynek (łącznie na rodzinę)?

1	do 100zł
2	101 – 200zł
3	201 – 300zł
4	301 – 400zł
5	401 – 500zł
6	501 – 600zł
7	powyżej 600zł
8	nie stać nas na żadne rozrywki i wypoczynek

63. Jaka kwotę średnio przeznaczają Państwo na wakacje/ urlop (łącznie na rodzinę)?

1	do 200zł
2	201 – 400zł
3	401 – 600zł
4	601 – 800zł
5	801 – 1000zł
6	1001 – 1200zł
7	1201 – 1400zł
8	1401 – 1600zł
9	1601 – 1800zł
10	1801 – 2000zł
11	2001 – 2500zł
12	2500 – 3000zł
13	3001 – 4000zł
14	4001 – 5000zł
15	powyżej 5000zł
16	nie stać nas na wakacje/ urlop

64. Jakie są źródła finansowania wypoczynku i rekreacji (w tym wakacji/ urlopów)?

1	pieniądze odkładane w ciągu roku
2	pożyczka/ kredyt w banku
3	pożyczka u rodziny/ znajomych
4	dofinansowanie z zakładu pracy do kolonii/ obozu dla dzieci
5	akcje charytatywne na rzecz organizacji kolonii/ obozów dla dzieci
6	prezent/ darowizna od członków rodziny/ przyjaciół
7	nie mamy funduszy przeznaczonych na wypoczynek i rekreację; nie stać nas na to
8	<i>inne, jakie?.....</i>

Blok VII. Ocena jakości życia

65. Proszę na skali ocenić jakość życia Państwa/Pana/Pani rodziny:

1	2	3	4	5
bardzo zła	zła	przeciętna	dobra	bardzo dobra

66. Czy są Państwo ogólnie rzecz biorąc zadowoleni z życia?

1	tak (proszę przejść do pyt.68)
2	nie

67. Proszę wskazać, dlaczego nie są Państwo/Pan/Pani zadowoleni z życia?

(można wskazać więcej niż jedną odpowiedź)

1	ze względu na złą sytuację finansową
2	ze względu na problemy zdrowotne członka/członków rodziny
3	ze względu na problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi
4	ze względu na problemy z partnerem (np. przemoc, alkoholizm, itp.)
5	ze względu na samotność/samotne rodzicielstwo
6	inne, jakie?

68. Czy czują się Państwo/Pani/Pan wykluczeni w swojej społeczności lokalnej (sąsiedztwo, wieś)?

1	tak
2	nie (proszę przejść do pytania 70)

69. Jeśli czują się Państwo/Pani/Pan wykluczeni, to z jakich powodów?

(można wskazać więcej niż jedną odpowiedź)

1	ubóstwa rodziny
2	bezrobocia w rodzinie
3	alkoholizmu w rodzinie
4	chorób w rodzinie
5	pochodzenia rodziny
6	samotne rodzicielstwo
7	wyznania
8	stylu życia
9	inne, jakie?.....

Blok VIII. Sytuacje kryzysowe

70. Czy w Państwa/Pani/Pana rodzinie występują następujące trudności:

		TAK	NIE
1	uzależnienie rodzica lub obojga rodziców od alkoholu lub narkotyków		
2	uzależnienie dziecka/dzieci od alkoholu lub narkotyków		
3	przemoc fizyczna bądź psychiczna członków rodziny		
4	długotrwałe bezrobocie		
5	choroba psychiczna rodzica lub obojga rodziców		
6	choroba psychiczna dziecka/ dzieci		
7	niepełnosprawność rodzica bądź obojga rodziców, <i>jakiego rodzaju?</i>		
8	niepełnosprawność dziecka/ dzieci, <i>jakiego rodzaju?</i>		
9	trudności opiekuńczo-wychowawcze dotyczące dzieci, <i>jakie?</i>		
10	zdarzenia losowe		
11	w rodzinie nie występują większe trudności		
12	<i>inne, jakie?</i>		

71. W jaki sposób radzi sobie Pańska/Pana/Pani rodzina z wskazanymi wyżej problemami?

(pytanie NIE dotyczy osób, które w pyt.70 udzieliły odpowiedzi 11)

1	pomaga nam rodzina/krewni
2	pomagają nam sąsiedzi/przyjaciele/znajomi
3	otrzymujemy pomoc od państwa (m.in. ośrodki pomocy społecznej, gmina)
4	otrzymujemy pomoc od organizacji pozarządowych
5	otrzymujemy pomoc od innych instytucji, działających na rzecz pomocy rodzinom, takich jak:
6	nie otrzymujemy znikąd pomocy
7	inne, jakie?

Metryczka

Płeć respondenta

1	kobieta
2	mężczyzna

Stan cywilny rodziców/opiekunów

	rodzic/opiekun 1		rodzic/opiekun 2
1	panna/kawaler	1	panna/kawaler
2	zamężna/żonaty	2	zamężna/żonaty
3	rozwiedziona/y lub w separacji	3	rozwiedziona/y lub w separacji
4	wdowa/wdowiec	4	wdowa/wdowiec

Wiek rodziców/opiekunów

	rodzic/opiekun 1		rodzic/opiekun 2
1	mnie niż 18 lat	1	mnie niż 18 lat
2	18 – 25 lat	2	18 – 25 lat
3	26 – 35 lat	3	26 – 35 lat
4	36 – 45 lat	4	36 – 45 lat
5	46 – 55 lat	5	46 – 55 lat
6	56 – 65 lat	6	56 – 65 lat
7	66 lat i więcej	7	66 lat i więcej

Wykształcenie rodziców/opiekunów

	rodzic/opiekun 1		rodzic/opiekun 2
1	niepełne podstawowe/gimnazjalne	1	niepełne podstawowe/gimnazjalne
2	podstawowe/gimnazjalne	2	podstawowe/gimnazjalne
3	zasadnicze zawodowe	3	zasadnicze zawodowe
4	średnie ogólnokształcące	4	średnie ogólnokształcące
5	średnie zawodowe	5	średnie zawodowe
6	wyższe	6	wyższe

Liczba dzieci

--	--

Miejsce zamieszkania

1	wieś
2	miasto do 20 tys.
3	miasto od 20 do 100 tys.
4	miasto od 100 do 500 tys.
5	miasto pow. 500 tys.

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Powiat

1	Powiat m. Lublin
2	Powiat lubelski
3	Powiat bialski
4	Powiat puławski
5	Powiat zamojski
6	Powiat łukowski
7	Powiat biłgorajski
8	Powiat kraśnicki
9	Powiat tomaszowski
10	Powiat lubartowski
11	Powiat chełmski
12	Powiat świdnicki
13	Powiat radzyński
14	Powiat hrubieszowski
15	Powiat krasnostawski
16	Powiat m. Chełm
17	Powiat m. Zamość
18	Powiat opolski
19	Powiat m. Biała Podlaska
20	Powiat łęczyński
21	Powiat rycki
22	Powiat janowski
23	Powiat włodawski
24	Powiat parczewski

"Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej" - Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”